

ข้อมูลพื้นฐานเชิงพฤติกรรม

โครงการส่งเสริม การสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์

ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

เกรียงศักดิ์ โรจน์คูรีเสถียร

อารี จำปากลาง

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจาก

กระทรวงสาธารณสุขและศูนย์ความร่วมมือไทย - สหรัฐ ด้านสาธารณสุข

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ โรจนคูรีเสถียร

ข้อมูลพื้นฐานเชิงพฤติกรรม โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่ม

ลูกเรือประมงไทย ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร / เกรียงศักดิ์ โรจนคูรีเสถียร,

อารี จำปากลายเป็น.

-- พิมพ์ครั้งที่ 1. -- นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

(เอกสารทางวิชาการ / สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ; หมายเลข 320)

ISBN 974-11-0637-8

1. การส่งเสริมสุขภาพ. 2. พฤติกรรมสุขภาพ. 3. โรคเอดส์. I. อารี จำปากลายเป็น.

II. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. III. ชื่อเรื่อง. IV. ชื่อชุด.

RA644.A25 ก768ข 2549

(DNLM: 1. กลุ่มอาการภูมิคุ้มกันเสื่อม. 2. การส่งเสริมสุขภาพ. 3. พฤติกรรมสุขภาพ.

WC503 ก768ข 2549)

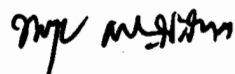
เอกสารทางวิชาการ: 320

คำนำ

แม้ว่าสถานการณ์โรคเอดส์และกามโรคในประเทศไทยในขณะนี้ อยู่ในสภาวะที่สามารถควบคุมได้ค่อนข้างดี แต่ก็ยังมีบางกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทั้งด้านการป้องกันและการรักษา กลุ่มดังกล่าวได้แก่กลุ่มคนที่มีการเคลื่อนย้ายจากถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของตนเองเพื่อทำงานหาเงินค่าแลกกับค่าแรงขั้นต่ำที่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือ ถูกหลอกให้ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง กลุ่มแรงงานดังกล่าวมีทั้งที่เป็นคนต่างชาติและเป็นคนไทย ในปัจจุบันกลุ่มแรงงานต่างชาติได้รับการดูแลดีขึ้นเนื่องจากนโยบายของรัฐที่ได้จัดการให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ทำให้หน่วยงานทางด้านสาธารณสุขของรัฐสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและกำหนดแผนงานและโครงการในการป้องกันและรักษาได้ กลุ่มแรงงานไทยอีกกลุ่มที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐคือกลุ่มลูกเรือประมงไทยที่ออกไปกับเรือหาปลาขนาดกลางและขนาดใหญ่ เรือเหล่านี้ออกจับปลาในแต่ละครั้งใช้เวลาเกินกว่าหนึ่งสัปดาห์ และเรือหลายลำออกจับปลาในน่านน้ำสากลใช้เวลาเกินกว่าหนึ่งปี ลูกเรือไทยกลุ่มนี้จึงขาดโอกาสที่จะได้รับบริการทั้งการรับรู้ข่าวสาร การป้องกันและการรักษาโรค

สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขได้เห็นปัญหาดังกล่าวและมีเจตนาที่จะแก้ไขปัญหานี้จึงได้ริเริ่มโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย เพื่อช่วยเหลือกลุ่มลูกเรือประมงไทยดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ความร่วมมือไทย – สหรัฐ ด้านสาธารณสุข (TUC) การดำเนินโครงการดังกล่าวต้องจัดทำกระบวนเบื่องต้นเพื่อค้นหาสภาพปัญหาและความต้องการทางด้านสาธารณสุขของกลุ่มลูกเรือดังกล่าว สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลรับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มเรือประมงไทยและองค์กรที่เกี่ยวข้องและนำเสนอผลตามที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลหวังว่าข้อมูลที่อยู่ในรายงานฉบับนี้จะช่วยให้การกำหนดแผนและการดำเนินโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

ในการดำเนินการประเมินกลุ่มเป้าหมายของโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอตส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รักษ์ ที่ให้เกียรติเป็นที่ปรึกษาในครั้งนี้และได้ให้คำชี้แนะตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งสิ้นสุด รวมทั้งได้กรุณาอ่านรายงานฉบับนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณนันทวัน ยันตะติลก หัวหน้ากลุ่มงานป้องกันทางพฤติกรรมและชุมชน และคุณรัชดาพร จินตนามณีรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการ สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค และคุณณงลักษณ์ บุญยพุทธิ หัวหน้าฝ่าย Training and Communication Section และคุณอุษณีย์ ฤกษ์ณาวารินทร์ ผู้ประสานงานการสื่อสารทางการแพทย์ ศูนย์ความร่วมมือไทย – สหรัฐ ด้านสาธารณสุข (TUC) รวมทั้งเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในเรื่องแบบสอบถามและการเขียนรายงานฉบับนี้

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ถ้าไม่มีผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ ลูกเรือประมงไทยใต้เรือ (กัปตัน) เจ้าของเรือ ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข ข้าราชการกระทรวงแรงงาน ข้าราชการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล รวมทั้งเจ้าของเรือ และกัปตันเรือทุกคนที่อำนวยความสะดวกและอนุญาตให้สัมภาษณ์ลูกเรือของท่าน

ขอขอบคุณ OPTA และทีมพนักงานสัมภาษณ์ที่ทำงานด้วยความอดทนและเหน็ดเหนื่อยในการเฝ้าติดตามสัมภาษณ์ลูกเรือประมงไทยที่มีอยู่น้อยในช่วงเวลาที่มีจำกัด

ขอบคุณคุณสุชาติ จันทลักขณา และคุณสุมิตร ปุณณะการี มูลนิธิบ้านสุขสันต์ และคุณสมพงศ์ สระแก้ว เครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ที่ช่วยประสานงานกับเจ้าของเรือ และกัปตันเรือ รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการศึกษาครั้งนี้

และขอขอบคุณ คุณปัทมา แยมเพกา ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการธุรการและการเงินในการทำงานครั้งนี้

เกรียงศักดิ์ โรจน์คู่เสถียร
อารี จำปากลาง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
กิตติกรรมประกาศ	ii
สารบัญตาราง	vi
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย	3
2.1 การสำรวจเบื้องต้น	3
2.1.1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา	3
2.1.2 ขนาดตัวอย่างและสถานที่ศึกษา	3
2.2 การสัมภาษณ์กลุ่ม	5
บทที่ 3 ลักษณะทั่วไปของลูกเรือประมงไทย	7
3.1 อายุและสถานภาพการสมรส	7
3.2 ระดับการศึกษา ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย	8
3.3 สถานที่อยู่อาศัยเดิม: ภาคและผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย	9
3.4 ที่อยู่ปัจจุบัน: ประเภทและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย	10
3.5 ความคาดหวังในอนาคต	11
บทที่ 4 การทำงาน	12
4.1 งานที่ผ่านมาและ เหตุผลที่มาทำงานเป็นลูกเรือ	12
4.2 ข้อดีและข้อด้อยของอาชีพตามความคิดของลูกเรือประมง	13
4.3 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงานลูกเรือประมง	14
4.4 ประสบการณ์ในการเป็นลูกเรือประมง	15
4.5 การลาออกจากงาน	15
4.6 ประสบการณ์บนเรือและบนฝั่งนอกประเทศไทย	16
4.7 การเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น	17
บทที่ 5 การใช้เวลาว่าง งานอดิเรกและการติดต่อกับครอบครัว	18
5.1 เวลาว่างในเรือ	18
5.2 กิจกรรมระหว่างมีเวลาว่างบนเรือ	19
5.3 กิจกรรมยามว่างระหว่างอยู่บนฝั่งทั้งในและนอกประเทศ	20
5.4 การติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนเรือ	22
บทที่ 6 พฤติกรรมการดื่มสุราและการใช้สารเสพติด	23
6.1 พฤติกรรมการดื่มสุรา	23
6.2 ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การมีเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัย	27
7.1 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	27
7.2 การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา	27
7.3 การใช้ถุงยางอนามัย	30
7.4 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับการใช้ถุงยาง	30
7.5 การตกแต่งอวัยวะเพศชายของลูกเรือ	32
7.6 แหล่งที่จะสามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้	
บทที่ 8 ปัญหาสุขภาพ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	37
8.1 ปัญหาสุขภาพและการรักษา	37
8.2 การใช้เข็มฉีดยาของลูกเรือ	39
8.3 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	41
8.4 การเคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	41
8.5 พฤติกรรมของลูกเรือในการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	42
8.6 การป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	44
8.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุคคลที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขอยู่บนเรือ	45
บทที่ 9 ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์	48
9.1 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์	48
9.2 ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์	48
9.3 ความคิดเห็นของลูกเรือเรื่องการเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	50
บทที่ 10 สรุปผลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม	53
10.1 ภูมิหลังของลูกเรือ	53
10.2 กิจกรรมและการใช้เวลาว่าง	53
10.3 การติดต่อสื่อสารระหว่างเดินทางของลูกเรือ	54
10.4 การรักษาสุขภาพของลูกเรือ	55
10.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือและบริการด้านสาธารณสุข	56
10.6 ความรู้และทัศนคติต่อกามโรคและโรคเอดส์	57
10.7 ความคาดหวังในด้านบริการสาธารณสุข	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 11 บทสรุป และการอภิปราย	59
11.1 บทสรุป	27
11.1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลูกเรือประมงที่ให้สัมภาษณ์	59
11.1.2 การทำงานเป็นลูกเรือประมง	59
11.1.3 ประสบการณ์การเดินทางเรือ และการใช้เวลาบนฝั่งนอกประเทศไทย	60
11.1.4 เวลาว่างและกิจกรรมบนเรือ	60
11.1.5 กิจกรรมบนฝั่ง	60
11.1.6 การติดต่อกับครอบครัวเวลาออกเรือ	60
11.1.7 การติดยาเสพติดและการใช้ยาเสพติด	60
11.1.8 พฤติกรรมทางเพศ และการใช้ถุงยางอนามัยในหกเดือนที่ผ่านมา	61
11.1.9 เพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย คู่นอน และการใช้ถุงยางอนามัย	61
11.1.10 การตกแต่องค์กายเพศชาย	61
11.1.11 ปัญหาสุขภาพ และการเข้ารับการรักษาในหกเดือนที่ผ่านมา	62
11.1.12 โรคติดต่อ: ความรู้ ประสบการณ์ และการเข้ารับการรักษา	62
11.1.13 ทักษะติดต่ออาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ	62
11.1.14 โรคเอดส์: แหล่งข้อมูล ความรู้ และทัศนคติ	62
11.1.15 ความคิดเห็นของลูกเรือต่อการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของตนเอง	62
11.2 การอภิปราย	63
11.2.1 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดกามโรคและโรคเอดส์	63
11.2.2 ความเสี่ยงด้านสุขภาพ และการเข้ารับการรักษา	64
11.2.3 การส่งเสริมทางด้านสุขภาพของลูกเรือประมง	65
ภาคผนวก	66
- แบบสัมภาษณ์รายบุคคล	
- หนังสือแสดงความยินยอมด้วยวาจา	
- แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม	

สารบัญตาราง

หน้า	
ตารางที่	
3.1	อายุและสถานภาพสมรส 7
3.2	ระดับการศึกษา ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย 8
3.3	ทักษะการอ่านและกลุ่มอายุ 9
3.4	ที่อยู่อาศัยเดิม: ภาคและผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย 9
3.5	ที่อยู่ปัจจุบัน: ประเภทและผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย 10
3.6	ความคาดหวังในอนาคต 11
4.1	ประเภทงานและถิ่นที่ทำงานเดิม 12
4.2	เหตุผลแรกที่มาทำงานลูกเรือ 13
4.3	ข้อดีและข้อด้อยของอาชีพตามความคิดของลูกเรือประมง 13
4.4	แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงาน 14
4.5	ประสบการณ์ในการเป็นลูกเรือประมง 15
4.6	การลาออก จำนวนครั้งที่ลาออก และเหตุผลที่ลาออก 16
4.7	ประสบการณ์เดินทางไปจับปลาต่างประเทศ 16
4.8	ประสบการณ์บินพั้งในต่างประเทศ 17
4.9	การเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น 17
5.1	เวลาร่างขณะอยู่บนเรือ 18
5.2	กิจกรรมที่ทำระหว่างมีเวลาร่างบนเรือ 19
5.3	กิจกรรมยามว่างระหว่างอยู่บนพั้งทั้งในและนอกประเทศ 20
5.4	การดื่มสุรา เทียวผู้หญิง และไปร้านคาราโอเกะ 20
5.5	กิจกรรมขณะอยู่บนพั้งทั้งในและนอกประเทศจำแนกตามกลุ่มอายุ 21
5.6	กิจกรรมขณะอยู่บนพั้งทั้งในและนอกประเทศจำแนกตามสถานภาพสมรส 21
5.7	การติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนเรือและเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ 22
6.1	ความถี่ในการดื่มสุราในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา 24
6.2	พฤติกรรมการดื่มสุราจำแนกตามกลุ่มอายุ 25
6.3	ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด 26
6.4	ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดของลูกเรือจำแนกตามกลุ่มอายุ 26
7.1	ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ 27
7.2	คู่นอนของลูกเรือในรอบหกเดือนที่ผ่านมาจำแนกตามจังหวัด อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส และภาคที่เคยอาศัยอยู่ 29

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	
7.3 จำนวนหญิงขายบริการทางเพศที่ลูกเรือมีเพศสัมพันธ์ด้วยในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา	30
7.4 การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา	31
7.5 การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด	32
7.6 คู่นอนครั้งล่าสุดกับสถานภาพสมรสของลูกเรือ	33
7.7 การตกแต่งอวัยวะเพศของลูกเรือจำแนกตามกลุ่มอายุ ศาสนา และระยะเวลาการทำงาน	34
7.8 ประเภทของการตกแต่งองคชาติ	34
7.9 แหล่งที่สามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้	35
7.10 แหล่งที่ลูกเรือเคยได้ถุงยางอนามัย	36
8.1 ปัญหาที่เคยประสบบนเรือ	37
8.2 ร้อยละของลูกเรือที่เคยเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บจากอุบัติเหตุและโรคท้องร่วง	38
8.3 สถานที่อยู่ขณะป่วยเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ และเป็นโรคท้องร่วง	39
8.4 การรักษาเมื่อเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บ และท้องร่วง	40
8.5 การใช้เข็มฉีดยาของลูกเรือ	41
8.6 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	41
8.7 การเคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	42
8.8 การรักษาเบื้องต้นเมื่อเป็นกามโรค	43
8.9 วิธีที่ลูกเรือใช้ในการป้องกันการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	45
8.10 ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขอยู่บนเรือ	46
8.11 ความคิดเห็นของลูกเรือที่มีต่อการมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ	47
9.1 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์	48
9.2 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ HIV/AIDS	49
9.3 ความรู้และทัศนคติที่มีต่อคนเป็นเอดส์	49
9.4 ความรู้เกี่ยวกับวิธีลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS	50
9.5 ความคิดเห็นของลูกเรือเรื่องการเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	51
9.6 เหตุผลในเรื่องความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS	51
9.7 การตรวจเลือดของลูกเรือ	52

1.1 ความเป็นมา

รัฐบาลไทยมีนโยบายให้โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติสามารถครอบคลุมประชากรทั้งหมด ไม่เพียงเฉพาะประชาชนไทยแต่รวมถึงแรงงานย้ายถิ่นทั้งที่ถูกและผิดกฎหมายในกลุ่มผู้ใช้แรงงานไทย ลูกเรือประมงไทยส่วนใหญ่จากภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกลุ่มที่อยู่ใน สภาพแวดล้อมที่เสี่ยงและเป็นอันตราย ทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน ทั้งจากอุบัติเหตุและจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และถ้าลูกเรือมีโรคติดต่อดังกล่าวอาจทำให้เกิดการแพร่เชื้อเมื่อกลับเข้าสู่ ดังนั้นโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร ด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย และศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงวางแผนใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างระบบการให้คำแนะนำปรึกษาและบริการตรวจรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยอาสาสมัคร โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือประชากรลูกเรือประมงไทยใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา และสมุทรสาคร เพื่อพัฒนาหารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับประชากรลูกเรือประมงไทย เพื่อขยายผลและนำไปปฏิบัติในจังหวัดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

ข้อมูลการเฝ้าระวังการติดเชื้อ HIV เฉพาะพื้นที่ประเทศไทยปี พ.ศ.2545 และ 2546 ของจังหวัดสงขลา พบว่าอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในกลุ่มลูกเรือประมงไทยเท่ากับร้อยละ 12.5 และ 9.8 ในขณะที่ในกลุ่มลูกเรือต่างชาติมีอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV เท่ากับร้อยละ 2.9 และ 5.2 ตามลำดับ ส่วนของจังหวัดสมุทรสาคร ไม่มีข้อมูลรายงานอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ของกลุ่มลูกเรือประมงไทยเนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าถึงยากจากลักษณะอาชีพและเวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน แต่พบว่าข้อมูลการประเมินสถานการณ์เอดส์ของจังหวัด กลุ่มลูกเรือประมงเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV เป็นอันดับ 3 รองจากอาชีพรับจ้างและว่างงาน ซึ่งการพบอัตราการติดเชื้อ HIV ในกลุ่มลูกเรือประมงไทยสูงกว่าลูกเรือประมงต่างชาติอาจเกิดจากการดำเนินโครงการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในอดีตที่มุ่งเน้นดำเนินกิจกรรมในกลุ่มลูกเรือต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยมากกว่า ส่งผลให้ลูกเรือประมงไทยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จะสร้างความตระหนักและหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้ รวมทั้งยังไม่สามารถเข้าถึงระบบบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ได้อีกด้วย

โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
จึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมของกลุ่มลูกเรือประมงไทยในการป้องกันตนเองจากการ
ติดเชื้อเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ด้วยระบบการให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจ
รักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยอาสาสมัครที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกเรือประมงไทย
ในการดำเนินโครงการนี้จึงจำเป็นต้องมีการประเมินกลุ่มเป้าหมายก่อนดำเนินโครงการ
เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องเกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการ
ติดเชื้อ HIV และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รูปแบบและความต้องการในการให้บริการ
สุขภาพ การใช้ชีวิตบนเรือและบนฝั่ง ทั้งในประเทศและนอกประเทศ ตลอดจนการดูแล
ตนเองของกลุ่มลูกเรือประมงไทย ข้อมูลที่จัดเก็บมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้
แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และ ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
จากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อ
พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการเพื่อ
ช่วยเหลือลูกเรือประมงชาวไทยต่อไป

1.2 ในการสำรวจข้อมูลกลุ่มลูกเรือประมงไทยครั้งนี้

มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิถี
ชีวิต ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รูปแบบการใช้และ
การเข้าถึงระบบบริการทางด้านสาธารณสุขของกลุ่มลูกเรือประมงไทย เพื่อใช้เป็นข้อมูล
ในการพัฒนารูปแบบโครงการและกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มลูกเรือประมงชาวไทย

2.1 การสำรวจเบื้องต้น

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเชิงพฤติกรรมของลูกเรือประมงเพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวี โดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามรายบุคคลและการสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบประเมินและติดตามผลของแผนงานที่กล่าวไว้ข้างต้นในบทที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานและการประเมินเชิงคุณภาพโครงการนี้ได้ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล การสำรวจต่อพื้นฐานของลูกเรือประมงไทยเน้นศึกษาเรื่องการใช้ชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทยทั้งขณะที่อยู่บนฝั่งและขณะที่อยู่บนเรือระหว่างออกไปหาปลา ข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนและออกแบบโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรม และใช้ประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกเรือต่อไปในการศึกษาผลกระทบเมื่อสิ้นสุดโครงการ

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานถูกออกแบบให้ใช้เป็นฐานและใช้ในการอ้างอิงสำหรับการปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และรวมถึงการประเมินผลกระทบของโครงการที่จะเกิดต่อลูกเรือประมงไทยในอนาคตด้วย

2.1.1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้างนี้คือชายไทย อายุ 18 ปีหรือสูงกว่า ที่ทำงานเป็นลูกเรือประมงทั้งที่อยู่บนฝั่งและบนเรือ การคัดเลือกในการศึกษาเลือกจากลูกเรือประมงที่ทำงานในเรือขนาดใหญ่ ซึ่งใช้เวลาในการออกหาปลาในแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่าสองอาทิตย์ การศึกษาค้างนี้รวมถึงถึงลูกเรือที่ทำงานอยู่ในเรือที่ไม่ได้จดทะเบียนด้วย

2.1.2 ขนาดตัวอย่างและสถานที่ศึกษา

ก่อนที่จะเริ่มเก็บข้อมูล ได้คำนวณขนาดของตัวอย่างของลูกเรือประมงไทยไว้เท่ากับ 800 คน โดยแบ่งเป็นในจังหวัดสมุทรสาคร 400 คน และในจังหวัดสงขลาอีก 400 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ (Time – Location Sampling Technique) ของเรือประมงที่จะเข้าเทียบท่าในแต่ละวัน และจะสัมภาษณ์ลูกเรือในเรือลำนั้นทุกคนที่เป็นคนไทย แต่จากการเข้าไปสำรวจความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลล่วงหน้าหนึ่งเดือนก่อนเก็บข้อมูลจริงพบข้อจำกัดบางประการคือ ประการที่หนึ่งพบว่าเรือตามลักษณะที่กำหนดจะเข้ามาเทียบท่าในช่วงเวลา 30 วันนั้น มีเวลาไม่แน่นอน

และไม่มาก จึงไม่สามารถนัดหมายที่จะเก็บข้อมูลได้ ประการที่สอง พบว่า จำนวนลูกเรือที่ต้องการสัมภาษณ์อาจจะได้ไม่พอเนื่องจากเรือที่ต้องการนั้นอาจจะไม่เทียบท่าในช่วงเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเก็บข้อมูล จึงได้มีการประชุมและตกลงให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ลูกเรือทุกคนที่พบและมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ โดยวิธีการกระจายหาข่าว และการเฝ้าท่าเรือ และการบอกต่อของลูกเรือหรือกัปตันเรือ (Snowball Technique)

ในการเตรียมการเก็บข้อมูล เริ่มต้นด้วยการรับสมัครและคัดเลือกพนักงานสัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์แล้ว และดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้เวลา 4 วัน วิทยากรผู้มีความรู้ในสนามถูกเชิญมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม วิทยากรผู้มีความรู้ด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้ให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ และได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำถามในแบบสอบถามทุกข้อ พนักงานสัมภาษณ์ได้ทดลองฝึกปฏิบัติสัมภาษณ์จริงในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม หลังการฝึกอบรม พนักงานสัมภาษณ์ได้ถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งดำเนินการที่จังหวัดสมุทรสาคร และอีกกลุ่มหนึ่งดำเนินการที่จังหวัดสงขลา แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 7 คนรวมทั้งผู้ควบคุมงานสนามซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มด้วย

ก่อนเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล หัวหน้ากลุ่มได้ติดต่อกับสมาคมประมงและท่าเรือ เพื่อเก็บข้อมูล ชื่อและเบอร์โทรศัพท์ของเจ้าของเรือ หลังจากนั้นก็ติดต่อกับเจ้าของเรือเพื่อขอตารางเวลาเทียบท่าของเรือ และขออนุญาตเข้าเยี่ยมท่าเรือและสัมภาษณ์ลูกเรือประมง อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ควบคู่กันคือ การขับรถ และเดินไปที่ท่าเรือโดยตรงทุกวัน เมื่อเจอกับเรือเป้าหมายก็เข้าไปขออนุญาตกัปตันเรือเพื่อสัมภาษณ์ลูกเรือด้วยวิธีเก็บข้อมูลทั้งสองวิธีดังกล่าว พนักงานสนามได้สัมภาษณ์ลูกเรือประมงทั้งหมด 624 คน แบ่งเป็นจังหวัดสมุทรสาคร 224 คน และในจังหวัดสงขลา 400 คน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 40 วัน

ลูกเรือประมงทุกคนที่ถูกสัมภาษณ์ได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์และเนื้อหาในการสัมภาษณ์ และยินยอมให้สัมภาษณ์โดยพนักงานสัมภาษณ์ได้ลงชื่อในใบยินยอมให้สัมภาษณ์ไว้เป็นหลักฐานทุกคน แบบสอบถามที่บันทึกการสัมภาษณ์แล้วได้ถูกนำไปตรวจสอบความถูกต้องโดยหัวหน้ากลุ่มทุกวันเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ในแต่ละวัน แบบสอบถามทุกชุดถูกนำไปบันทึกในรูปแบบตารางที่ข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ SPSS และ STATA ตัวอย่างแบบสอบถามได้แนบไว้ท้ายรายงานนี้ด้วยแล้ว

2.2 การสัมภาษณ์กลุ่ม

วิธีการเก็บข้อมูลอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์กลุ่ม วิธีการนี้ถูกนำมาใช้เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงต่อแก๊งค์และโรคเอดส์ของลูกเรือประมงไทย และเพื่อหาข้อมูลเชิงลึกที่อาจไม่ได้รับคำตอบจากการสัมภาษณ์ลูกเรือรายบุคคล การสัมภาษณ์กลุ่มครั้งนี้ดำเนินการในช่วงเวลาเก็บข้อมูลพื้นฐานแต่ได้แยกกลุ่มสัมภาษณ์ในช่วงเวลาที่เหมาะสมและสะดวกสำหรับผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์มีทั้งหมด 5 กลุ่มในแต่ละจังหวัด ได้แก่

1. กลุ่มบุคลากรด้านสาธารณสุขและองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านสาธารณสุข
2. กลุ่มบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือประมงไทย
3. กลุ่มเจ้าของเรือและสมาชิกสมาคมผู้ประกอบการประมง
4. กลุ่มกัปตันเรือ
5. กลุ่มลูกเรือประมงไทย

การสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรด้านสาธารณสุขทั้งที่จังหวัดสงขลา และสมุทรสาครมีสมาชิกกลุ่มละ 5 คน และตัวแทนจากองค์กรเอกชนจังหวัดละหนึ่งคน ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มทั้งสองประกอบด้วย สถานการณ์ทางสุขภาพและปัญหาของลูกเรือไทยในจังหวัด และขณะอยู่บนเรือ นโยบายของจังหวัดด้านแก๊งค์และโรคเอดส์ การให้บริการและการป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพในปัจจุบัน และคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตอย่างยั่งยืน

บุคลากรจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือไทยประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งหมด 10 คน ถูกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพราะไม่สามารถนัดหมายให้มาร่วมสัมภาษณ์ในเวลาเดียวกันได้เนื่องจากมีเวลาว่างไม่ตรงกัน

กลุ่มเจ้าของเรือและสมาคมผู้ประกอบการประมงจังหวัดละหนึ่งกลุ่ม กัปตันเรือสองคนในจังหวัดสงขลา และอีกสามคนในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของลูกเรือ การสื่อสารกับภายนอกขณะเดินทางอยู่ในเรือ ช่องทางการสื่อสาร สถานการณ์ทางสุขภาพขณะอยู่บนเรือและอยู่บนฝั่ง รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับการให้บริการด้านสุขภาพ การให้คำปรึกษาตรวจและรักษา

ลูกเรือประมงไทยจังหวัดละสองกลุ่ม รวม 23 คน ได้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มในเชิงลึกเกี่ยวกับคำถามที่ไม่สามารถถามจากแบบสอบถามโดยตรงได้

การสัมภาษณ์กลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวข้างต้นใช้เวลาประมาณครั้งละ 1 – 2 ชั่วโมง ระหว่างการสัมภาษณ์ได้รับอนุญาตให้มีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล และได้นำไปถอดเสียงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มได้แนบไว้ในส่วนท้ายของรายงานนี้เช่นเดียวกับแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไปของลูกเรือประมงไทย

ในบทนี้เป็นรายงานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของลูกเรือประมงไทยที่ได้จากข้อมูลการสำรวจเบื้องต้น ลูกเรือประมงไทยที่ได้จากการสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งหมด 624 คน จำนวน 400 คนอยู่ในจังหวัดสงขลาและอีก 224 คนอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร (มี 4 คนจากจังหวัดสมุทรสงคราม)

3.1 อายุและสถานภาพการสมรส

กลุ่มลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์ในทั้งสองจังหวัดมีการกระจายของอายุไม่แตกต่างกัน จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25-34 มีมากที่สุด จังหวัดสงขลามีร้อยละ 39 และจังหวัดสมุทรสาครมีร้อยละ 33 และจะเห็นว่าในกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 45 ขึ้นไปมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มอื่นในทั้งสองจังหวัด ลูกเรือที่อายุมากที่สุดในกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 62 ปี อายุเฉลี่ยของลูกเรือเท่ากับ 33 ปีในจังหวัดสงขลาและ 32 ปีในจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนสถานภาพสมรสของลูกเรื่อนั้นพบว่าในจังหวัดสงขลามีลูกเรือโสดมากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 56) แต่ในจังหวัดสมุทรสาครมีน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46) ในกลุ่มที่แต่งงานแล้วลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาครมีมากกว่าในสงขลา แต่การอยู่ด้วยกันกับคู่สมรสในปัจจุบันมีน้อยกว่า

ตารางที่ 3.1 อายุและสถานภาพสมรส

	สงขลา	สมุทรสาคร
อายุ		
18-24	23.8	22.3
25-34	33.0	39.3
35-44	31.0	28.6
45+	12.3	9.8
รวม	100.0	100.0
อายุเฉลี่ย (S.D.)	32.9 (9.4)	32.2 (9.0)
สถานภาพสมรส		
โสด	56.0	46.0
แต่งงาน	31.3	44.2
หย่า/แยก	9.3	8.5
หม้าย	3.5	1.3
รวม	100.0	100.0
ปัจจุบันอาศัยอยู่กับแฟน	75.2	45.5
จำนวน	125	99

จากตารางที่ 3.1 พบว่าลูกเรือมากกว่าครึ่งเป็นโสด และประมาณหนึ่งในสามแต่งงานแล้ว และหนึ่งในสามของกลุ่มที่แต่งงานแล้วไม่ได้อาศัยอยู่กับแฟนในขณะนี้ ในจังหวัดสงขลาลูกเรืออยู่กับคู่ของตนมากกว่าลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาคร (ร้อยละ 75 และ 46 ตามลำดับ) เพราะว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่น ส่วนในกลุ่มของลูกเรือที่แฟนไม่ได้อาศัยอยู่ด้วย ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในสถานที่เดิมก่อนที่ลูกเรือจะย้ายมาทำงานในจังหวัดที่เป็นลูกเรือ และลูกเรือส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่นับถือศาสนาอิสลาม

3.2 ระดับการศึกษา ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย

ตารางที่ 3.2 แสดงระดับการศึกษา ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของลูกเรือไทย พบว่ามากกว่าร้อยละ 80 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ลูกเรือที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีเพียงร้อยละ 4 และ 2 ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร ตามลำดับ ส่วนในด้านการอ่านและการเขียนนั้น พบว่าลูกเรือที่ระบุว่าตัวเองมีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดีรวมกันเกินกว่าร้อยละ 90 ทั้งสองจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับระดับการศึกษาที่ได้รับ มีลูกเรือที่อ่านเขียนไม่คล่องประมาณร้อยละ 5 ในจังหวัดสงขลาและร้อยละ 2 ในจังหวัดสมุทรสาคร และพบว่าในกลุ่มอายุ 45 ขึ้นไปอ่านเขียนไม่คล่องมากกว่ากลุ่มอายุอื่น

ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษา ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย

	สงขลา	สมุทรสาคร
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	3.8	1.8
< ประถมศึกษา	20.8	26.3
ประถมศึกษา	59.8	54.9
> ประถมศึกษา	15.0	15.2
อื่นๆ (อาชีวะ/โรงเรียนศาสนา)	0.8	1.8
ทักษะการอ่าน		
ดี	47.3	30.4
ปานกลาง	48.0	67.4
ไม่ดี	4.8	2.2
ทักษะการเขียน		
ดี	44.5	27.7
ปานกลาง	49.3	69.6
ไม่ดี	6.3	2.7
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 3.3 ทักษะการอ่านและกลุ่มอายุ

ทักษะการอ่าน	กลุ่มอายุ				รวม
	18-24	25-34	35-44	45+	
ดี	44.8	45.9	37.2	29.6	41.2
ปานกลาง	50.3	50.5	60.6	63.4	55.0
ไม่ดี	4.8	3.6	2.1	7.0	3.9
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
รวม	(145)	(220)	(188)	(71)	(624)

3.3 สถานที่อยู่อาศัยเดิม: ภาคและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย

เกือบร้อยละ 60 ของลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาคร อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนที่จะมาเป็นลูกเรือ ประมาณหนึ่งในสามมาจากภาคกลาง (ตารางที่ 3.4) ส่วนลูกเรือในจังหวัดสงขลานั้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคใต้ (ร้อยละ40) มีเพียงร้อยละ 27 และ 28 อาศัยอยู่ในภาคกลางและภาคเหนือตามลำดับ และจากข้อมูลสำรวจพบลูกเรือจากภาคอีสานส่วนใหญ่มาจากจากจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ19 และร้อยละ13 ตามลำดับ) และพบว่าคนในท้องถิ่นทำงานที่จังหวัดสงขลา มากกว่าจังหวัดสมุทรสาคร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มยืนยันเช่นเดียวกันกับข้อมูลสำรวจว่าลูกเรือส่วนใหญ่มาจากภาคอีสาน

ได้เขาหาคนอีสานมา ส่วนมากจะเป็นทางแถวศรีสะเกษ อุตรฯ สุรินทร์ 3 จังหวัดนี้
(เจ้าของเรือจังหวัดสงขลา)

สำหรับผู้ที่ลูกเรืออาศัยอยู่ด้วยก่อนมาเป็นลูกเรื่อนั้น พบว่าสองในสามอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และประมาณหนึ่งในสี่อาศัยอยู่กับแฟน ลูกเรือในสมุทรสาครอาศัยอยู่กับแฟน และลูกมากกว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3.4 ที่อยู่อาศัยเดิม: ภาคและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย

ภาคที่เป็นที่อยู่อาศัยเดิม	สงขลา	สมุทรสาคร
ภาคเหนือ	6.0	1.3
ภาคกลาง	27.5	34.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26.8	59.4
ภาคใต้	39.8	4.9
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 3.4 ที่อยู่อาศัยเดิม: ภาคและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย (ต่อ)

ภาคที่เป็นที่อยู่อาศัยเดิม	สงขลา	สมุทรสาคร
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย		
พ่อแม่	65.5	62.5
พี่น้อง	36.0	15.2
แฟน	22.5	35.7
ลูก	15.5	27.2
ญาติ	12.3	12.5
อื่นๆ (อยู่คนเดียว อยู่กับเพื่อน นายจ้าง หัวหน้างาน)	3.8	0.9
จำนวน	400	224

3.4 ที่อยู่ปัจจุบัน: ประเภทและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย

สำหรับที่อยู่ปัจจุบันของลูกเรือ มีลูกเรือจำนวนมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่บนเรือ (ตารางที่ 3.5) ลูกเรือในสมุทรสาครอาศัยในเรือมากกว่าในสงขลา (ร้อยละ 59 และ 49 ตามลำดับ) ประมาณร้อยละ 25 อาศัยอยู่บ้านของตนเอง สำหรับผู้ที่ลูกเรืออาศัยอยู่ด้วยนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 54) และอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือญาติ ร้อยละ 39 และอาศัยอยู่กับแฟนหรือคู่นอนเพียงร้อยละ 14 ลูกเรือในสงขลาอาศัยอยู่กับครอบครัวมากกว่าลูกเรือในสมุทรสาครซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับเพื่อนร่วมงาน

ตารางที่ 3.5 ที่อยู่ปัจจุบัน: ประเภทและผู้ที่อยู่อาศัยด้วย

ประเภทที่อยู่อาศัย	สงขลา	สมุทรสาคร
เรือ	48.5	59.38
บ้านของตนเอง	28.0	26.79
บ้านเช่า	17.5	11.61
บ้านญาติ	3.3	0.89
บ้านนายจ้าง	1.3	1.34
อื่นๆ (บ้านเพื่อน ที่พักขององค์กรเอกชน)	1.5	0.00
รวม	100.0	100.00
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย		
เพื่อนร่วมงาน	49.3	63.0
ครอบครัวหรือญาติ	32.8	22.8
แฟนหรือคู่นอน	13.5	13.8
อยู่คนเดียว	2.8	0.5
อยู่กับเพื่อน	1.3	0.0
อยู่กับนายจ้าง	0.5	0.0
รวม	100.0	100.0

3.5 ความคาดหวังในอนาคต

ลูกเรือทั้งสองจังหวัดส่วนใหญ่ต้องการเก็บเงินสำหรับใช้จ่ายซื้อของและเก็บไว้ให้ครอบครัว (ร้อยละ 72 และ 73) ประมาณร้อยละ 10 ของลูกเรือคิดจะกลับไปทำงานเดิมก่อนมาเป็นลูกเรือและกลับบ้าน อีกร้อยละ 7 ต้องการที่จะเป็นหัวหน้าลูกเรือ หรือเป็นกัปตัน (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ความคาดหวังในอนาคต

ความคาดหวังในอนาคต	สงขลา	สมุทรสาคร
เก็บเงิน	72.3	73.2
กลับไปทำงานเดิมหรือกลับบ้าน	8.8	8.0
อยากเป็นหัวหน้าลูกเรือหรือเป็นกัปตัน	6.8	6.3
มีชีวิตให้ดีที่สุด	5.3	1.3
มีครอบครัว	4.3	3.1
ยังไม่มีแผน	1.5	4.9
บวช / เลี้ยงพ่อแม่ / เป็นทหาร	1.3	3.1
รวม	100.0	100.0

ในบทนี้เป็นรายงานเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของลูกเรือ งานในอดีต เหตุผลในการมาทำงานลูกเรือ ข้อดีข้อเสีย แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงาน ประสบการณ์ในการเป็นลูกเรือ ประสบการณ์ในการเดินทางไปต่างประเทศและการย้ายเรือที่ทำงาน

4.1 งานที่ผ่านมาและ เหตุผลที่มาทำงานเป็นลูกเรือ

ประมาณหนึ่งในสี่ของลูกเรือไม่เคยทำงานเป็นลูกเรือมาก่อน ร้อยละ 57 ทำงานด้านการเกษตร งานแกะสลักถักทอและรับจ้าง ลูกเรือสมุทรสาครทำงานในภาคเกษตรมากกว่าลูกเรือในสงขลา (ร้อยละ 36 และ 23) ส่วนสถานที่ที่เคยทำงานมาก่อน พบว่าลูกเรือสมุทรสาครส่วนใหญ่เคยทำงานในภาคกลางมาก่อนโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และในภาคอีสาน ส่วนลูกเรือสงขลาเคยทำงานในภาคกลาง ภาคใต้และภาคอีสาน ร้อยละ 41, 32, และ 21 ตามลำดับ ในตารางที่ 4.2 พบว่าเหตุผลส่วนใหญ่ที่ลูกเรือมาทำงานนี้เพราะว่ามีรายได้ดี (สมุทรสาครร้อยละ 38 สงขลาร้อยละ 24) ประมาณ ร้อยละ 20 บอกว่ามากับเพื่อนและมาช่วยญาติ มีร้อยละ 3 ที่ระบุว่าถูกหลอกลวงมา

ตารางที่ 4.1 ประเภทงานและถิ่นที่ทำงานเดิม

งานเดิม	สงขลา	สมุทรสาคร
ประเภทงาน		
ไม่เคยทำงานมาก่อน	28.8	17.9
เกษตร	22.5	36.2
แกะสลักถักทอและรับจ้าง	30.0	28.1
ประมงและงานที่เกี่ยวข้องกับประมง	5.8	3.6
งานบริการ	9.5	9.4
ค้าขาย	2.5	2.7
อื่นๆ	1.0	2.2
รวม	100.0	100.0
พื้นที่ที่เคยทำงานมาก่อน		
ภาคเหนือ	6.0	0.5
ภาคกลาง	41.4	48.9
ภาคอีสาน	20.7	46.2
ภาคใต้	31.9	3.8
ประเทศอื่น	0.0	0.5
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 4.2 เหตุผลแรกที่มาทำงานลูกเรือ

เหตุผลแรกที่มาทำงานลูกเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
เงินดี	23.5	37.5
มากับเพื่อน/มาช่วยญาติ	22.3	14.7
ฝนแล้ง/ไม่มีงานทำ/ยากจน	18.5	15.6
อิสระ/ได้ท่องเที่ยว/ได้ประสบการณ์ใหม่	13.0	7.1
อาชีพท่องเที่ยว/งานของครอบครัว	8.3	11.6
มีปัญหาที่บ้านเดิม	7.0	12.1
เหตุผลอื่น	4.5	1.3
ถูกหลอกมา	3.0	0.0
รวม	100.0	100.0

4.2 ข้อดีและข้อด้อยของอาชีพตามความคิดของลูกเรือประมง

สำหรับเหตุผลหลักที่เป็นแรงจูงใจให้ลูกเรือมาทำงานนี้ ลูกเรือส่วนใหญ่ตอบว่า ได้ค่าตอบแทนดีและมีค่าใช้จ่ายน้อย มีเพียงประมาณร้อยละ 20 ที่ระบุว่าชอบเพราะอิสระ และต้องการหาประสบการณ์ แต่เมื่อถามถึงสิ่งที่ไม่ดีในงานนี้พบว่าร้อยละ 35 และ 64 ของลูกเรือในสงขลาและสมุทรสาครตามลำดับบอกว่าป็นงานที่ยากและลำบาก และร้อยละ 34 และ 20 ระบุว่าป็นงานอันตราย และร้อยละ 23 และ 28 รู้สึกโดดเดี่ยว คิดถึงบ้าน อย่างไรก็ตาม มีลูกเรือร้อยละ 8 ระบุว่าการทำงานไม่มีข้อด้อยแต่อย่างใด (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ข้อดีและข้อด้อยของอาชีพตามความคิดของลูกเรือประมง

ข้อดีของอาชีพลูกเรือประมง	สงขลา	สมุทรสาคร
เงินดี	66.3	84.8
ค่าใช้จ่ายน้อย	31.0	9.8
งานอิสระ	14.8	5.8
ได้ประสบการณ์ / ได้ไปต่างประเทศ	9.5	12.5
อื่นๆ*	-	-
ข้อด้อยของอาชีพลูกเรือประมง		
งานยากและลำบาก	34.5	64.3
งานอันตราย	33.8	20.1
เหงา/คิดถึงบ้าน/ไกลบ้าน	22.5	27.7
อื่นๆ**	-	-
จำนวน	400	224

* ข้อดีอื่นก็คือ ได้กินอาหารทะเล ไม่ต้องมีการศึกษาสูง ไม่ต้องลงทุน ไม่ต้องรับผิดชอบมาก

** ข้อด้อยอื่นก็คือ ทะเลาะต่อสู้กัน ถูกทำร้าย มียาเสพติดมาก

ความยากลำบากและอันตรายของงานนี้ไม่เพียงเกิดจากการทำงานเท่านั้น
แต่ยังเกิดจากการทำร้ายกันด้วย ข้างล่างนี้คือตัวอย่างจากการสัมภาษณ์กลุ่ม

แล้วเรื่องงานไม่ต้องพูดถึงเลยนะครับ พูดถึงแล้วฝันร้าย ถ้าอย่างนี้ไม่ผ่าน
(ลูกเรือสงขลา)

ในประเภทงานต่างๆ ไม่เหมือนงานประเภทเรือหรือรถครับมันเหงาขวยจริง ๆ
เพราะโดนแอร์ัดเอาเปรียบเยอะ ทำกับเจ้าแก๊งก็ปีก็เดือนก็ไม่มีค่า หมดแรง
ก็เหมือนหมาตัวหนึ่ง
(ลูกเรือสงขลา)

...มีการเอาคนลงน้ำกันเยอะแยะเลย ถ้าคุณมีปัญหาถามอะไรอย่างนี้ หรือ
ว่ามีปัญหานิดหน่อยอะไรอย่างนี้ เขาอาจจะผลักรักน้ำไป
(ลูกเรือสงขลา)

4.3 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงานลูกเรือประมง

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่าลูกเรือร้อยละ 29 และ 34 จากสงขลาและ
สมุทรสาครตามลำดับระบุว่าทราบข่าวเรื่องงานนี้จากครอบครัวหรือญาติ ลูกเรือบางส่วน
ได้ข่าวจากเพื่อนและรู้ข่าวด้วยตนเองโดยเดินทางตามท่าเรือ มีลูกเรือประมาณร้อยละ
10 รู้จากกัปตัน หัวหน้างานหรือเจ้าของเรือซึ่งตรงกับที่กัปตันและเจ้าของเรือได้พูดไว้ใน
การสัมภาษณ์กลุ่ม

ได้หาหัวหน้า หานายท้าย หาเอนจิเนียเสร็จแล้วก็หัวหน้าก็หาลูกน้องมาอีกต่อหนึ่ง
ส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้านะ มีคนรู้จักแล้วก็บอกต่อๆ กัน
(กัปตันเรือสมุทรสาคร)

ก็ถามแบบพวกเพื่อนๆ ก็ถามในเรือให้มันไปหาคนถามคนงาน
(เจ้าของเรือสงขลา)

ตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงาน

แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับงาน	สงขลา	สมุทรสาคร
ครอบครัวหรือญาติ	29.3	34.4
เพื่อน	27.0	33.0
หาด้วยตนเอง	27.3	21.9
กัปตัน/หัวหน้าลูกเรือ/เจ้าของเรือ	10.5	9.4
ลูกเรือ	3.0	0.0
บริษัทจัดหางาน	2.8	1.3
อื่นๆ	0.3	0.0
รวม	100.0	100.0

4.4 ประสบการณ์ในการเป็นลูกเรือประมง

ตารางที่ 4.5 เสนอลักษณะประสบการณ์ของลูกเรือประมงนี้ มีลูกเรือประมาณร้อยละ 9 ในทั้งสองจังหวัด เพิ่งเริ่มอาชีพนี้ ร้อยละ 72 ทำงานมาเกินกว่าห้าปีแล้ว และประมาณครึ่งหนึ่งทำงานเกินสิบปีขึ้นไป ในส่วนของความคิดที่จะทำงานนี้ต่อไปอีกนั้น พบว่าในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาครมีลูกเรือร้อยละ 26 และร้อยละ 9 อยากทำงานอีกไม่เกินหนึ่งปี ร้อยละ 37 และร้อยละ 42 อยากทำงานอีกระหว่างหนึ่งถึงห้าปี ส่วนที่เหลือของลูกเรือในทั้งสองจังหวัดต้องการทำงานนี้มากกว่าห้าปีขึ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเป็นลูกเรือประมงมีแรงจูงใจที่ดีที่ทำให้อยากทำต่อซึ่งก็คือค่าตอบแทนที่ดีนั่นเอง อีกเหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเขาเหล่านั้นไม่สามารถจะหางานที่อื่นทำได้เนื่องจากมีการศึกษาค่ำ

ตารางที่ 4.5 ประสบการณ์ในการเป็นลูกเรือประมง

ประสบการณ์	สงขลา	สมุทรสาคร
เป็นลูกเรือประมงครั้งแรก	9.3	8.9
จำนวน	400	224
ระยะเวลาที่ทำงานเป็นลูกเรือ		
<5 ปี	25.3	32.6
5-9 ปี	21.5	27.2
10-19 ปี	32.0	25.5
20 ปี+	21.3	14.7
รวม	100.0	100.0
จำนวนปีเฉลี่ยที่ทำงานเป็นลูกเรือ (S.D.)	11.5 (8.6)	9.9 (8.4)
จำนวนปีที่คาดว่าจะเป็นลูกเรือต่อไป		
1 ปีหรือน้อยกว่า	26.3	8.9
>1 - 5 ปี	36.8	42.4
>5 - 10 ปี	28.3	45.1
>10 ปี	8.8	3.6
รวม	100.0	100.0
จำนวนปีเฉลี่ยที่อยากทำงานเป็นลูกเรือต่อ (S.D.)	4.6 (5.1)	5.1 (3.14)

4.5 การลาออกจากงาน

ตารางที่ 4.6 แสดงประสบการณ์ในการลาออกจากงานของลูกเรือในปัจจุบัน จำนวนครั้งในการลาออก และเหตุผลที่ลาออก จากตารางพบว่าประมาณหนึ่งในสี่ของลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์เคยออกจากการเป็นลูกเรือไปทำงานอื่น ลูกเรือในสมุทรสาครลาออกมากกว่าในสงขลา ในทั้งสองจังหวัดมีมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ลาออกเพียงครั้งเดียว และประมาณร้อยละ 25 ลาออกมากกว่าสองครั้ง สำหรับการลาออกไปทำงานอื่นนั้น ลูกเรือบอกว่าไปทำงานด้านการเกษตรและอื่นๆ (ร้อยละ 43 และ 54 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.6 การลาออก จำนวนครั้งที่ลาออก และเหตุผลที่ลาออก

การลาออก	สงขลา	สมุทรสาคร
การลาออกไปทำงานอื่น	25.9	29.9
จำนวนครั้งที่ลาออก		
1 ครั้ง	53.2	54.1
2 ครั้ง	24.5	24.6
3-4 ครั้ง	13.8	8.2
5+ ครั้ง	8.5	13.1
รวม	100.0	100.0
เหตุผลที่ลาออก		
ไปทำงานด้านเกษตรกรรม	37.2	52.5
ไปทำงานด้านอื่น	58.5	45.9
อื่นๆ (งานหนัก, เกณฑ์ทหาร, ไปเรียนหนังสือ)	4.3	1.6
รวม	100.0	100.0

4.6 ประสบการณ์บนเรือและบนฝั่งนอกประเทศไทย

ตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่ามากกว่าร้อยละ 75 ของลูกเรือเคยเดินทางกับเรือที่ทำงานไปต่างประเทศ ลูกเรือในสมุทรสาครเคยไปมากกว่าลูกเรือในสงขลาเล็กน้อย (ร้อยละ 80 และร้อยละ 76) ประเทศที่เคยไปมากที่สุดคือประเทศอินโดนีเซีย (ร้อยละ 76 ในสงขลา และร้อยละ 57 ในสมุทรสาคร) รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และกัมพูชา สำหรับระยะเวลาที่ไปต่างประเทศนั้น ประเทศที่ไปนานที่สุดคือประเทศอินโดนีเซีย เวลาเฉลี่ยประมาณ 33 เดือน ประเทศที่ใช้เวลาน้อยที่สุดคือประเทศกัมพูชา เวลาเฉลี่ยสองเดือน

ตารางที่ 4.7 ประสบการณ์เดินทางไปยังปลาต่างประเทศ

ประสบการณ์	สงขลา		สมุทรสาคร	
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (S.D.)
เคยไปจับปลาต่างประเทศ	75.8		79.5	
ประเทศที่เคยไป				
อินโดนีเซีย	75.9	15.1 (21.4)	56.7	32.5 (16.2)
มาเลเซีย	44.9	8.7 (15.2)	20.8	15.9 (20.7)
กัมพูชา	5.9	2.4 (1.8)	33.7	3.9 (5.6)
เวียดนาม	29.4	5.1 (13.8)	0.6	12.0 (0)
สิงคโปร์	6.9	10.1 (15.0)	5.6	18.3 (17.7)
พม่า	5.9	3.2 (3.8)	10.7	11.6 (11.5)
เยเมน	0.0	-	7.3	24.4 (10.7)
ออสเตรเลีย	0.7	18.0 (8.5)	1.7	30.7 (7.0)
ประเทศอื่น	3.3	7.1 (8.5)	7.9	24.6 (24.1)
จำนวน	303		178	

* มีลูกเรือจากสมุทรสาครเพียงคนเดียวที่เคยไปประเทศเวียดนาม

การที่ลูกเรือเคยไปต่างประเทศนั้น ลูกเรือบางคนก็ไม่เคยมีโอกาสดูไปเที่ยวบนฝั่งของประเทศนั้นเพราะว่าบางคนไม่มีบัตรประจำตัวลูกเรือ (seamen book) จากการสัมภาษณ์พบว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร ร้อยละ 56 และร้อยละ 79 ตามลำดับ เคยลงเที่ยวบนฝั่งของประเทศที่ไปจับปลา (ตารางที่ 4.8) ในจำนวนนี้มีลูกเรือส่วนหนึ่งที่ไม่ม่บัตรประจำตัวแต่ก็แอบหนีลงไปเที่ยวด้วย

ตารางที่ 4.8 ประสพการณ์บนฝั่งในต่างประเทศ

ประสพการณ์	สงขลา	สมุทรสาคร
เคยเที่ยวบนฝั่งในต่างประเทศ	55.5	78.6
ไม่เคยเที่ยวบนฝั่งในต่างประเทศ	20.3	0.9
ไม่เคยไปต่างประเทศ	24.3	20.5
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 4.9 การเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น

การเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น	สงขลา	สมุทรสาคร
ไม่เคยเปลี่ยนเรือ	26.7	41.6
เคยเปลี่ยนเรือแต่เจ้าของเดียวกัน	19.8	7.9
เคยเปลี่ยนเรือและไม่ใช่เจ้าของเดียวกัน	62.1	50.6
รวม	100.0	100.0
เหตุผลที่เปลี่ยนเรือ		
เรือใหม่จ่ายดีกว่า	32.4	63.5
มีปัญหาเกี่ยวกับตันหรือเพื่อนร่วมงาน	18.0	6.7
เรือเก่าจอดซ่อมและไม่ม้งานทำ	16.7	7.7
เบื่อที่เก่า	9.9	4.8
เหตุผลอื่น*		
จำนวน	222	104

* หาประสพการณ์ใหม่ ไปช่วยครอบครัวหรือญาติ เจ้าของเรือให้ย้าย มาไม่ทันเรือลำเก่า

4.7 การเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น

ประมาณหนึ่งในสามของลูกเรือที่เคยเดินทางไปต่างประเทศไม่เคยเปลี่ยนเรือ (ตารางที่ 4.9) เกือบร้อยละ 60 เคยเปลี่ยนไปทำงานเรือลำอื่น และร้อยละ 15 เปลี่ยนเรือแต่เป็นเจ้าของคนเดียวกัน ในจังหวัดสงขลาและผู้เปลี่ยนเรือมากกว่าในสมุทรสาคร ส่วนเหตุผลในการเปลี่ยนเรื่อนั้นพบว่าเกี่ยวกับรายได้เป็นส่วนใหญ่ในทั้งสองจังหวัด

พนักงานสนามกำลังสัมภาษณ์ลูกเรือไทย

การสนทนากลุ่มกับเจ้าของเรือประมง

เรือประมงขนาดกลาง หาปลาในน่านน้ำไทยและประเทศใกล้เคียง

เรือประมงไทยขนาดใหญ่มีลูกเรือประมาณ 15-30 คน บรรทุกปลาได้ประมาณ 300 ตัน

เรือขนส่งปลา (เรียกหลายชื่อ:เรือทรานเฟอร์ เรือแม่ หรือเรือทัวร์) สามารถรับถ่ายปลาจากเรือที่หาปลาอยู่นอกน่านน้ำได้ ตั้งแต่ 1500 – 3000 ตัน (ขึ้นอยู่กับขนาดของเรือ)

เรือขนส่งปลานขนาด 2000 ตัน

เรือประมงที่หาปลานอกน่านน้ำกำลังถ่ายปลาใส่เรือขนส่งโดยใช้ตาข่ายยกขึ้นเรือขนส่ง

การเทียบเรือเพื่อถ่ายปลาให้เรือขนส่งในน่านน้ำประเทศอินโดนีเซีย

**การใช้เวลาวาง งานอดิเรก
และการติดต่อกับครอบครัว**

5.1 เวลาวางในเรือ

ข้อมูลจากการสำรวจพบว่าโดยเฉลี่ยลูกเรือมีเวลาวางวันละประมาณ 5 ชั่วโมง แต่ส่วนใหญ่แล้ว (ร้อยละ 48) มีเวลาวางระหว่าง 4-7 ชั่วโมง เวลาวางนานที่สุด 15 ชั่วโมง ซึ่งอาจเป็นช่วงเวลาเดินทางจากประเทศไทยไปน่านน้ำสากล หรือจากฝั่งไปถึงแหล่งจับปลา (ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 เวลาวางขณะอยู่บนเรือ

เวลาวางขณะอยู่บนเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
1-3 ชั่วโมง	22.0	45.1
4-7 ชั่วโมง	47.8	48.2
8+ ชั่วโมง	30.3	6.7
รวม	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (S.D.)	6.0 (2.9)	4.0 (2.8)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มช่วยอธิบายให้เห็นการใช้เวลาวางของลูกเรือได้ชัดเจนขึ้น แต่ระยะเวลาไม่สามารถระบุได้แน่นอน โดยทั่วไปเมื่อเรือพบฝูงปลาก็จะเริ่มทำงาน การทำงานนั้นจะทำเป็นรอบ รอบหนึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง ในหนึ่งรอบจะเริ่มต้นด้วยการกดสัญญาณกริ่งของกัปตัน ลูกเรือทุกคนก็จะช่วยคลื่อนและหย่อนอวนเสร็จแล้วก็จะรอนกว่ากัปตันจะให้สัญญาณกริ่งอีกครั้งเพื่อช่วยกันนำอวนขึ้น เทปลาออกมา แล้วก็คัดแยกปลา ล้างและเรียงใส่ถาดเก็บใส่ห้องแช่แข็งใต้ท้องเรือ ระยะเวลาระหว่างสัญญาณกริ่งทั้งสองจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับว่ากัปตันคิดว่าได้ปลาในอวนมากพอแล้วหรือไม่ การจับปลาตามปกติจะจับประมาณวันละ 4-6 รอบ น้อยที่สุด 4 รอบ ถ้าเจอปลามากอาจจะถึง 7 หรือ 8 รอบซึ่งหมายความว่าอาจจะไม่ได้พักเลยหรือได้พักแค่ 2-3 ชั่วโมงเท่านั้น เวลาระหว่างรอบทุกคนก็ไม่ได้พักต้องเตรียมของและตรวจซ่อมอวน

มันเป็นจังหวะ เป็นช่วงของงานครับ จังหวะหนักบางครั้ง ทำจน 3 – 9 วัน
ติดต่อกัน ไม่ได้นอนเลย

(ลูกเรือสงขลา)

พอลงอานก็มาคัปลาเสร็จ เสร็จเร็วก็นอนเร็ว เสร็จเร็วพักผ่อนเร็ว บ๊อบแดร
อีกทีก็เอาปลาขึ้นมาอีก

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ถ้าลากปกติก็ประมาณหกรอบ อาจถึงเจ็ดรอบ ถ้าล่าไหนกั่วนถั่วถ้าจะมี
ถึงเจ็ด แต่นาน ๆ ครั้ง ช่วงอย่างไม่มีนี้ได้ประมาณสี่รอบ

(กัปตันสมุทรสาคร)

5.2 กิจกรรมระหว่างมีเวลาว่างบนเรือ

เนื่องจากงานบนเรือประมงเป็นงานที่หนักและเหนื่อยมากจึงพบว่าการใช้
เวลาว่างของลูกเรือส่วนใหญ่คือการนอนพัก (ร้อยละ 79 และร้อยละ 84 ในสงขลาและ
สมุทรสาครตามลำดับ ประมาณร้อยละ 10 ของลูกเรือใช้เวลาว่างดูวิดีโอและคาราโอเกะ
มีเพียงร้อยละสองที่ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ นอกจากนั้นเป็นการใช้เวลาซ่อมมวนและ
อุปกรณ์อื่น ทำความสะอาดเรือ คุยกันและเขียนจดหมาย

ตารางที่ 5.2 กิจกรรมที่ทำระหว่างมีเวลาว่างบนเรือ

กิจกรรม	สงขลา	สมุทรสาคร
นอน	79.0	83.9
ดูวิดีโอ	9.3	10.3
ฟังเพลง	2.5	1.8
อ่านหนังสือ	2.0	1.8
ออกกำลังกาย	0.3	0.0
เล่นการพนัน	0.3	0.0
อื่นๆ*	6.8	2.23
รวม	100.0	100.0

* ซ่อมมวน ตกปลา คุยกัน ทำความสะอาดเรือ จดบันทึก เขียนกลอน

ขณะเดินทางไปยังนอกน่านน้ำไทยสู่ประเทศอื่น ลูกเรือมีเวลาว่างระหว่างการ
เดินทางหลายวัน การเดินทางจากสมุทรสาครถึงน่านน้ำของอินโดนีเซียใช้เวลาระหว่าง
12-15 วัน ภายในสัปดาห์เรือจะถึงประเทศสิงคโปร์และจะแวะซื้อของ จากนั้นจะใช้เวลาจาก
สิงคโปร์อีก 8-11 วันจึงถึงน่านน้ำอินโดนีเซีย ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ลูกเรือส่วนใหญ่
พักผ่อนและใช้เวลาดูภาพยนตร์จากแผ่นวิดีโอ

4 วันนั้นนอนพักผ่อนอย่างเดียวดูหนัง ฟังเพลงแล้วแต่ของใครของมัน

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

5.3 กิจกรรมยามว่างระหว่างอยู่บนฝั่งทั้งในและนอกประเทศ

นอกจากได้ถามถึงการใช้เวลาว่างระหว่างอยู่บนเรือแล้ว ลูกเรือได้ถูกถามถึงกิจกรรมที่ทำระหว่างอยู่บนฝั่งทั้งในต่างประเทศและในประเทศอีกด้วย ในตารางที่ 5.3 แสดงให้เห็นพฤติกรรมเสี่ยงของลูกเรือไทยระหว่างที่อยู่ในประเทศไทยทั้งก่อนออกเดินทางและหลังจากเดินทางกลับจากต่างประเทศ พบว่ามากกว่าร้อยละ 70 ใช้เวลาดื่มสุรา และหนึ่งในสามไปเที่ยวผู้หญิง มากกว่าร้อยละ 25 เข้าร้านคาราโอเกะ และขณะที่อยู่ต่างประเทศและได้แวะขึ้นฝั่ง พบว่าร้อยละ 37 ดื่มสุรา ร้อยละ 17 ไปเที่ยวผู้หญิง และร้อยละ 8 ไปร้านคาราโอเกะ

ในตารางที่ 5.4 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการดื่มสุรา เที่ยวผู้หญิงและการไปร้านคาราโอเกะ ข้อมูลจากการสำรวจพบว่าลูกเรือที่ทั้งดื่มสุราและเที่ยวผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่ดื่มสุราและไม่เที่ยวผู้หญิงถึง 4 เท่า และผู้ที่ดื่มสุราและไปร้านคาราโอเกะมีมากกว่าผู้ที่ไม่ดื่มและไม่ไปประมาณ 4 เท่าเช่นกัน

ตารางที่ 5.3 กิจกรรมยามว่างระหว่างอยู่บนฝั่งทั้งในและนอกประเทศ

กิจกรรม	สงขลา		สมุทรสาคร	
	ในประเทศ	นอกประเทศ	ในประเทศ	นอกประเทศ
ดื่มสุรา	70.0	29.7	74.1	46.0
เที่ยวผู้หญิง	30.8	15.3	33.0	18.2
ไปร้านคาราโอเกะ	28.3	9.9	24.6	7.4
ไปซื้อของ	43.8	42.8	63.0	78.4
อยู่บนเรือ	41.0	55.9	34.8	67.6
ไปหาแฟน	14.3	2.3	13.4	1.7
ไปร้านน้ำชา	1.3	5.0	0.0	1.1
อื่นๆ*	21.5	15.8	8.5	1.1
จำนวน	400	222	224	176

*ไปเยี่ยมครอบครัว/ญาติ นอน เดินเล่น ซ้อมอาวน

ตารางที่ 5.4 การดื่มสุรา เที่ยวผู้หญิง และไปร้านคาราโอเกะ

	การดื่มสุรา		รวม
	ดื่ม	ไม่ดื่ม	
ไปเที่ยวผู้หญิง	39.9	10.7	31.6
ไปร้านคาราโอเกะ	34.5	7.9	26.9
จำนวน	446	178	624

คำตอบจากการสัมภาษณ์กลุ่มช่วยขยายให้เห็นการใช้ชีวิตของลูกเรือว่ามี พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อกามโรคและโรคเอดส์ เพราะว่าก่อนออกเดินทางลูกเรือจะมี เวลาประมาณสองสัปดาห์ที่เรือช่วยจัดเตรียมของและจะได้รับค่าจ้างในช่วงเวลา ดังกล่าวด้วย และหลังจากเดินทางกลับจากหาปลาลูกเรือก็จะใช้เวลาอยู่ที่เรือหรือบริเวณ นั้นอีกหลายวัน เวลาดังกล่าวจึงเป็นช่วงที่ลูกเรืออยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเป็นโรคมก

คือตั้งแต่ก่อนออกประมาณสองอาทิตย์นี่นะ ถ้าคุณมานอนเรือแล้ว จ่ายทันที
จะมาไหนไปไหนก็อีกเรื่องหนึ่ง

ส่วนใหญ่ก็จะมาอยู่ที่เรือเลย คนบ้านใกล้ส่วนมากจะมาอยู่ที่เรือ ยกเว้นคน
บ้านใกล้ หรือว่ามีครอบครัว อาจจะมาเข้าบ้านอยู่สักเดือนหนึ่ง
(กับตันสมุทรสาคร)

รูปแบบของการดื่มสุรา การเที่ยวผู้หญิง และการไปร้านคาราโอเกะของกลุ่ม ลูกเรือจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุ (ตารางที่ 5.5) พวกที่ดื่มสุราและเที่ยวผู้หญิงเป็น ประจำทั้งในประเทศและนอกประเทศจะอยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี ในขณะที่กลุ่มอายุ 18-24 ปีชอบไปร้านคาราโอเกะมากกว่ากลุ่มอายุอื่น โดยเฉพาะในประเทศไทย และ ลูกเรือที่มีอายุ 45 และมากกว่าจะดื่มและเที่ยวน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น

ตารางที่ 5.5 กิจกรรมขณะอยู่บนฝั่งทั้งในและนอกประเทศจำแนกตามกลุ่มอายุ

กิจกรรม	กลุ่มอายุ				รวม
	18-24	25-34	35-44	45+	
ในประเทศ					
ดื่มสุรา	66.2	79.1	75.0	49.3	71.5
เที่ยวผู้หญิง	31.7	38.6	29.3	15.5	31.6
ไปร้านคาราโอเกะ	34.5	30.0	21.8	15.5	26.9
จำนวน	145	220	188	71	624
นอกประเทศ					
ดื่มสุรา	29.4	48.9	33.6	25.0	36.9
เที่ยวผู้หญิง	14.1	21.2	15.6	10.4	16.6
ไปร้านคาราโอเกะ	9.4	8.8	7.8	10.4	8.8
จำนวน	85	137	128	48	398

ตารางที่ 5.6 กิจกรรมขณะอยู่บนฝั่งทั้งในและนอกประเทศจำแนกตามสถานภาพสมรส

กิจกรรม	สถานภาพสมรส			รวม
	โสด	แต่งงาน	หย่า/แยก	
ดื่มสุรา	74.6	62.1	86.3	71.5
เที่ยวผู้หญิง	41.9	13.8	39.7	31.6
ไปร้านคาราโอเกะ	34.3	12.5	38.4	26.9
จำนวน	224	327	73	624

ตารางที่ 5.6 แสดงให้เห็นว่าการดื่มสุรา การเที่ยวผู้หญิงและไปร้านคาราโอเกะของลูกเรือมีความแตกต่างกันตามสถานภาพสมรสด้วย ลูกเรือที่หย่าหรือแยกกับภรรยาจะดื่มสุราและไปร้านคาราโอเกะมากที่สุด รองลงไปที่กลุ่มลูกเรือโสด และพบว่าคนโสดไปเที่ยวผู้หญิงมากกว่าคนที่แต่งงานและคนที่หย่าหรือแยกกับภรรยา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มก็ช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงของลูกเรือในการใช้เวลาว่างบนฝั่ง

นอนในเรือ เรือเข้ามาก็กินเหล้า และเที่ยวผู้หญิงนอกหน้านั้นก็ไม่มีอะไร
ไปเที่ยวบ้าง กินเหล้า คนมีครอบครัวก็จะกลับบ้าน

(กัปตันสงขลา)

ช่วงที่อยู่ที่นี่เขามานอนบนเรือสิบห้าวันก่อนที่จะออกไปฝั่งนะ เขาก็ไปเที่ยว
ไปกินเหล้าอะไรของเขาได้ตามปกติแต่อย่ามามีเรื่องบนเรือเท่านั้นเอง แต่เขา
จะไปเที่ยวไหนเราไม่รู้

(กัปตันสมุทรสาคร)

คนเรือนะ ขึ้นปลาเสร็จ คนอวนเขาจะไม่ยุ่งกับคนเรือ ห้อยกับข้าวเขาก็
ทำกับข้าว แต่คนอวนเขาก็เที่ยวอย่างเดียวเลย 3 วัน 3 คืนเขาลงมาเราก็ออก

(กัปตันสมุทรสาคร)

5.4 การติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนเรือ

ตารางที่ 5.7 แสดงให้เห็นว่าลูกเรือส่วนใหญ่สามารถติดต่อกับครอบครัวได้ขณะอยู่ในเรือระหว่างเดินทางหรือขณะจับปลาอยู่นอกน่านน้ำ เครื่องมือสื่อสารที่ใช้มีโทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร และจดหมาย ลูกเรือจากสมุทรสาครติดต่อกับครอบครัวมากกว่าลูกเรือจากจังหวัดสงขลาไม่มากนัก และใช้โทรศัพท์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนลูกเรือจากสงขลาใช้วิทยุสื่อสารและเขียนจดหมายมากกว่าลูกเรือจากสมุทรสาคร

ตารางที่ 5.7 การติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนเรือและเครื่องมือสื่อสารที่ใช้

การติดต่อกับครอบครัว	สงขลา	สมุทรสาคร
สามารถติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนเรือ	84.5	95.5
จำนวน	400	224
ใช้โทรศัพท์	86.7	96.7
ใช้วิทยุสื่อสารบนเรือ	7.1	0.5
ใช้จดหมาย	5.0	2.3
จำนวน	338	214

ในปัจจุบันลูกเรือส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือติดต่อกับครอบครัวเมื่ออยู่บนฝั่ง เมื่อเรือออกจากฝั่งไปไกลก็ไม่สามารถรับสัญญาณได้ ระหว่างอยู่ในทะเลถ้าต้องการติดต่อกับครอบครัวหรือคนอื่นก็สามารถใช้วิทยุสื่อสารบนเรือได้แต่บางครั้งก็ขึ้นกับสภาพภูมิอากาศและคุณภาพของเครื่องมือด้วย ในเรือบางลำของบริษัทขนาดใหญ่จะมีโทรศัพท์สื่อสารที่ใช้สัญญาณจากดาวเทียมด้วย อย่างไรก็ตามการใช้เครื่องมือสื่อสารบนเรือที่อยู่ในความดูแลของกัปตันก็ไม่สามารถใช้ได้ตามใจ ขึ้นอยู่กับการอนุญาตของกัปตัน ส่วนใหญ่จะไม่ให้ใช้โทรออกแต่จะให้บริการเมื่อมีคนโทรเข้ามา

ข้อความต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสนทนากับกลุ่มกัปตันเรือสมุทรสาคร

ถาม: เวลาเราออกทะเลไปสักเท่าไรถึงจะใช้มือถือไม่ได้

ตอบ: สักยี่สิบกว่าไมล์ สามสิบกว่าไมล์ก็ใช้ไม่ได้ สัญญาณไม่มีแล้ว

ถาม: นี่แสดงว่าถ้าอยู่บนเรือ ก็ติดต่อทางบ้านไม่ได้เลย

ตอบ: ถ้าไม่มีธุระอะไรจำเป็น ก็ไม่ให้ติดต่อ ถ้าทางบ้านเขามีธุระอะไรจำเป็นก็ติดต่อทางบริษัท แล้วบริษัทก็แจ้งมาทางใต้ ถ้ามีข่าวสำคัญเขาก็มีเบอร์โทรให้โทรโดยตรง ถ้าธุระไม่สำคัญก็รับฝากแล้วไปบอกเขา

ถาม: แล้วก็ขอให้เรือไปเทียบท่า โทรที่ไปต่างประเทศนี่แพงไหม

ตอบ: ก็แพงเอาเรื่องเหมือนกันนะ นาทีหนึ่งตกสามสี่สิบบาท

ถาม: แล้วมีการเขียนจดหมายกันบ้านไหม

ตอบ: เดี่ยวนี้เขาไม่เขียนกันแล้ว ใช้โทร

ถาม: เพราะว่าสองเดือนก็เข้าฝั่งที่ สี่สิบห้าวันไซ้ใหม่ แต่เวลาขึ้นฝั่งก็ไม่ใช่ที่นี้ ั้งอินโดหรือมารูเก้ไซ้ใหม่ เขาใช้โทรจากที่โน่น

ตอบ: อยู่ที่โน่นมันสะดวก บางทีโทรดึก ๆ มันถูก เขาจะมีมือถืออยู่ เขาจะซื้อการ์ดไปหนึ่งแสนหนึ่ง (แสนรูป) นี่โทรประมาณสี่ห้าทุ่ม บ้านเราก็คือหนึ่ง

6.1 พฤติกรรมการณ์ดื่มสุรา

จากการสอบถามว่าช่วงสามเดือนก่อนการสัมภาษณ์ลูกเรือได้มีการดื่มสุรากันอย่างไรบ้าง จากตารางที่ 6.1 พบว่าประมาณหนึ่งในสามดื่มทุกวันหรือสัปดาห์ละสองถึงสามวัน และพบว่าลูกเรือในสมุทรสาครที่ดื่มทุกวันหรือสัปดาห์ละสองถึงสามวันมีมากกว่าลูกเรือในสงขลาประมาณสองเท่า (ร้อยละ 56 และร้อยละ 21 ตามลำดับ) ในจังหวัดสงขลาลูกเรือส่วนใหญ่ดื่มสุราเดือนละสองถึงสามครั้ง มีลูกเรือในสงขลาและสมุทรสาครร้อยละ 8 และร้อยละ 5 ตามลำดับ ที่ไม่ดื่มสุรา

ตารางที่ 6.1 ความถี่ในการดื่มสุราในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา

ความถี่ในการดื่มสุรา	สงขลา	สมุทรสาคร
ทุกวัน	10.5	23.7
2 - 3 ครั้ง/สัปดาห์	10.5	32.1
2 - 3 ครั้ง/เดือน	62.3	30.8
< 2-3 ครั้ง/เดือน	0.5	0.0
เคยดื่มแต่เลิกแล้ว	8.0	8.0
ไม่เคยดื่ม	8.3	5.4
รวม	100.0	100.0

โดยทั่วไปจะไม่อนุญาตให้ดื่มสุราบนเรือโดยเฉพาะเวลาทำงาน แต่อาจจะอนุญาตได้เมื่อเรือเทียบท่าเพื่อถ่ายปลา ลูกเรือสามารถหาซื้อตามร้านค้าบริเวณท่าเรือ หรืออาจนำขึ้นมามีบนเรือได้ขณะเรือเทียบท่า ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม

บนเรือนี้ไม่อนุญาตให้นำเหล้าเข้ามา หรือไม่มี นอกจากเรือเข้าฝั่ง เข้ามา
ถ่ายปลา เราจ่ายเงินให้เขา เขาจะซื้อมากินบนเรือบ้าง กินบนฝั่งบ้างก็
แล้วแต่เขา

(กัปตันสมุทรสาคร)

ตารางที่ 6.2 เปรียบเทียบกลุ่มอายุกับพฤติกรรมการดื่มสุราของลูกเรือ พบว่า ลูกเรือที่ดื่มทุกวันเป็นลูกเรือกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 30) และกลุ่มที่ดื่ม สัปดาห์ละ 2-3 วัน เป็นกลุ่มลูกเรืออายุ 25-34 ปีที่ดื่มมากกว่ากลุ่มอายุอื่น (ร้อยละ 26) อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าลูกเรือส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มอายุจะดื่มประมาณเดือนละ 2-3 ครั้ง เท่านั้น และเมื่อรวมกันทุกกลุ่มอายุจะเห็นว่าลูกเรือที่ดื่มทุกวันหรือ 2-3 วันในหนึ่งสัปดาห์ มีเพียงร้อยละ 34 เท่านั้น ส่วนอีกร้อยละ 51 ดื่มแค่เดือนละ 2-3 ครั้ง และอีกร้อยละ 15 เลิกดื่มแล้วและไม่ดื่มเลย

ตารางที่ 6.2 พฤติกรรมการดื่มสุราจำแนกตามกลุ่มอายุ

พฤติกรรมการดื่มสุรา	กลุ่มอายุ				รวม
	18-24	25-34	35-44	45+	
ทุกวัน	9.7	15.9	13.3	29.6	15.2
2 - 3 ครั้ง/สัปดาห์	16.6	25.9	14.4	8.5	18.3
2-3 ครั้ง/เดือน	55.9	48.6	56.9	32.4	51.0
< 2-3 ครั้ง/เดือน	0.0	0.5	0.5	0.0	0.3
เคยดื่มแต่เลิกแล้ว	3.5	5.0	9.0	23.9	8.0
ไม่เคยดื่ม	14.5	4.1	5.9	5.6	7.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

6.2 ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด

การใช้สารเสพติดในกลุ่มลูกเรือถือว่าเป็นเรื่องปกติ อาจจะเป็นเพราะ สภาพแวดล้อมมีส่วนในการเอื้อต่อการเสพ งานหนักและอันตราย ความห่างไกล ครอบครัว ความเหนื่อยล้าจากการทำงาน ชุมชนที่อาศัยแออัดและสารเสพติดหาได้ง่าย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุกระตุ้นให้กลุ่มลูกเรือใช้สารเสพติดเพื่อคลายเครียด หนีปัญหา และคิดว่าอาจช่วยให้มีแรงทำงานมากขึ้น เป็นต้น ในตารางที่ 6.3 แสดงให้เห็นว่า ประมาณหนึ่งในสามของลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์เคยเสพกัญชาและยาบ้า (ร้อยละ 35 และ ร้อยละ 33 ตามลำดับ) ประมาณร้อยละ 10 เคยติดดมกาวและทินเนอร์ ร้อยละ 9 เคย เสพเฮโรอีน และร้อยละ 7 เคยสูบบุหรี่ ในภาพรวมของตารางจะเห็นว่าลูกเรือในสงขลาใช้ สารเสพติดมากกว่าลูกเรือในสมุทรสาคร ในเรื่องของการใช้เข็มฉีดยา พบว่าร้อยละ 7 เคยใช้เข็มฉีดยาสารเสพติดกับตนเอง และร้อยละ 44 ของกลุ่มนี้เคยใช้เข็มร่วมกับคนอื่น ลูกเรือในสงขลาใช้เข็มฉีดยาสารเสพติดมากกว่าลูกเรือในสมุทรสาครประมาณสองเท่า และ ใช้เข็มร่วมกันมากกว่าประมาณ 5 เท่า

ตารางที่ 6.3 ประสิทธิภาพในการใช้สารเสพติด

สารเสพติดที่เคยใช้	สงขลา	สมุทรสาคร
กัญชา	41.0	25.0
ยาบ้า (Amphetamine)	34.3	29.9
กาว / ทินเนอร์	14.3	7.1
เฮโรอีน	12.8	4.9
ฝิ่น	9.0	4.5
ยาอี (Ecstasy)	2.8	1.0
ยาเค (Ketamine)	1.0	1.0
เคยฉีดสารเสพติด	8.0	4.0
จำนวน	400	224
เคยใช้ร่วมกับผู้อื่น	53.1	11.1
จำนวน	32	9

เมื่อพิจารณาการใช้สารเสพติดในกลุ่มอายุต่างๆของลูกเรือ พบว่า กัญชา ยาบ้า และกาวกับทินเนอร์นิยมใช้ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 43, 43 และ 18 ตามลำดับ) ตามด้วยกลุ่มอายุ 18-24 ปี ส่วนเฮโรอีนและฝิ่นมีใช้มากในกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 34 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 6.3)

ตารางที่ 6.4 ประสิทธิภาพในการใช้สารเสพติดของลูกเรือจำแนกตามกลุ่มอายุ

การใช้สารเสพติด	กลุ่มอายุ				รวม
	18-24	25-34	35-44	45+	
กัญชา	35.2	43.2	29.3	26.8	35.3
ยาบ้า	36.6	43.2	23.9	15.5	32.7
กาว / ทินเนอร์	10.3	18.2	8.5	2.8	11.7
เฮโรอีน	4.8	10.9	11.7	12.7	9.9
ฝิ่น	5.5	6.8	10.6	4.2	7.4
ยาอี	2.1	2.3	2.1	1.4	2.1
ยาเค	0.0	1.4	1.1	1.4	1.0
เคยใช้เข็มฉีดยา	1.4	7.3	8.0	11.3	6.6
จำนวน	145	220	188	71	624
เคยใช้เข็มร่วม	100.0 (2)	38.0 (6)	33.3 (5)	62.5 (5)	43.9 (18)
จำนวน	2	16	15	8	41

7.1 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

ตารางที่ 7.1 แสดงร้อยละของลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของลูกเรือในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาครและอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ลูกเรือร้อยละ 97 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคืออายุ 17 ปี และพบว่าลูกเรือส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกระหว่างอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 71) ประมาณร้อยละ 12 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปีและร้อยละ 17 เพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป และจะเห็นว่าอายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของลูกเรือทั้งสองจังหวัดมีลักษณะคล้ายกัน และพบว่าลูกเรือในกลุ่มอายุไม่เกิน 25 ปี ส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปี

ตารางที่ 7.1 ประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์

การมีเพศสัมพันธ์	สงขลา	สมุทรสาคร
เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว	96.8	97.3
จำนวน	400	224
อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก		
<15	12.1	13.3
15-19	71.6	68.8
20 +	16.3	17.9
รวม	100.0 (387)	100.0 (218)
ค่าเฉลี่ยอายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก (S.D.)	17.3 (3.0)	17.4 (3.3)

7.2 การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา

ข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ของลูกเรือในช่วงหกเดือนก่อนการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นพฤติกรรมทางเพศและโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ข้อมูลจากตาราง 7.2 แสดงการมีเพศสัมพันธ์จำแนกตามลักษณะของกลุ่มคน กับจังหวัดที่ทำงาน กลุ่มอายุ ศาสนา สถานภาพสมรส และภูมิภาคที่เคยอยู่ก่อนมาทำงานนี้ พบว่าในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา มากกว่าหนึ่งในสามของลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์เคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ ร้อยละ 13 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราว และร้อยละ 11

เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำ เฉพาะในกลุ่มลูกเรือที่แต่งงานแล้วมากกว่าหนึ่งในสามไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของตนในระยะหกเดือนที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่ทำงานอยู่ในเรือที่กำลังหาปลาอยู่ในน่านน้ำต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบการมีเพศสัมพันธ์ของลูกเรือทั้งสองจังหวัด พบว่าลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาครมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนในแต่ประเภทมากกว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะในกลุ่มที่ไม่ใช่คู่นอนประจำมากกว่าถึงหนึ่งเท่า (ร้อยละ 19 และร้อยละ 9) และพบว่าในกลุ่มลูกเรือที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยกว่ามีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนแต่ละประเภทมากกว่ากลุ่มที่มีอายุสูงกว่าในรอบหกเดือนที่ผ่านมา ในกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ พบว่าประมาณร้อยละ 50 เป็นของกลุ่มอายุที่อ่อนที่สุด ในขณะที่ร้อยละ 14 เป็นกลุ่มอายุสูงสุด

ลูกเรือที่นับถือศาสนาพุทธมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำและชั่วคราว ร้อยละ 12 และ 13 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าลูกเรือที่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 7 และ 3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพสมรสพบว่าในกลุ่มลูกเรือโสดมีเพศสัมพันธ์ในรอบหกเดือนก่อนมากกว่ากลุ่มอื่น (ร้อยละ 17, 21, และ 51 กับคู่นอนประจำ คู่นอนชั่วคราว และหญิงขายบริการทางเพศ ตามลำดับ) ระหว่างกลุ่มลูกเรือที่หย่าหรือแยกกันอยู่และกลุ่มลูกเรือที่แต่งงานแล้ว พบว่ากลุ่มแรกมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศมากกว่ากลุ่มหลัง (ร้อยละ 47 และ ร้อยละ 15 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามภาคที่เคยอยู่อาศัย พบว่ากลุ่มลูกเรือที่มาจากภาคกลางและภาคอีสานมีเพศสัมพันธ์ในรอบหกเดือนที่ผ่านมา มากกว่าลูกเรือที่มาจากภาคอื่น และจากการสำรวจและสัมภาษณ์ไม่พบว่าลูกเรือกลุ่มนี้ไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ขายด้วยกัน บทสนทนาข้างล่างเป็นการพูดคุยกับกลุ่มเจ้าของเรือและกัปตันเรือในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

ถาม ผมถามจริงๆ เกอะนะ เอาแบบพูดเปิดอกไม่เป็นไร มีผู้ชาย
เล่นกันเองที่บนเรือนี้ไหม

ตอบ ชาวของเรานี้ ไม่เคยไต่ยีนะ ไม่เคยมี

ถาม ถ้าถามไต่จะรู้ไหม

ตอบ ไต่ก็ไม่วู้ ไต่นี้ไม่วู้ใหญ่เลย

ถาม ต้องถามหัวหน้า

ตอบ แต่ว่าน้อยนะ ชาวที่ไต่ยีน ไม่มีเข้าหุเลยมันน้อย

ตอบ เรื่องอย่างนี้ ถ้ามันมีมันจะไม่เป็นความลับพูดง่ายๆ มันก็ต้อง
มีเปิดมามั้ง มันไม่มีนะ ไม่เคยไต่ยีนเลย

ถาม ตอนคัดมาเราไม่วู้เลยว่าเป็นกระเทย

ตอบ ใครจะไปรู้มองกันยาก

ถาม มีเรื่องเช็กชัระหว่างผู้ชายบ้างไหม

ตอบ ไม่มี

ถาม	คนเรื่อนี้ไม่มีตุ๊ดไม่มีเกย์บ้างหรือ
ตอบ	ไม่มี ไม่เคยเจอ
ถาม	ถ้าเจอนี้รับได้ไหม
ตอบ	ไม่ได้หรอก เรือเขาหากิน รับไม่ได้

ตารางที่ 7.2 คำนวนของลูกเรือในรอบหกเดือนที่ผ่านมาจำแนกตามจังหวัด อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส และภาคที่เคยอาศัยอยู่

	คำนวน ประจำ	คำนวน ไม่ประจำ	หญิงขายบริการ ทางเพศ	คู่สมรส	จำนวน
รวม	11.4	13.1	37.4	61.6	605*
จังหวัด					
สงขลา	10.9	9.8	34.9	52.3	387
สมุทรสาคร	12.4	18.8	41.7	75.2	218
กลุ่มอายุ					
18-24	18.9	21.2	48.5	77.8	132
25-34	15.2	17.1	43.8	64.2	217
35-44	5.4	6.5	30.7	61.7	186
45+	1.4	2.9	14.3	53.9	70
ศาสนา					
พุทธ	11.6	13.2	37.1	61.9	585
อิสลาม	5.6	0.0	38.9	50.0	18
สถานภาพสมรส					
แต่งงาน	6.3	4.9	15.2	57.8	224
โสด	16.9	20.5	51.3	NA	306
ม่าย/หย่า/แยก	4.1	6.9	46.6	NA	73
ภาคที่เคยอาศัยอยู่					
ภาคเหนือ	8.7	4.4	30.4	60.0	23
ภาคกลาง	11.1	16.1	38.9	54.7	180
ภาคอีสาน	13.3	13.1	39.8	59.4	236
ภาคใต้	10.6	10.8	33.1	72.1	166

* จำนวน ของลูกเรือที่นอนกับภรรยาเพียง 297 (ไม่นับรวมคนโสด)

ในกลุ่มลูกเรือที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศในช่วงหกเดือนที่ผ่านมาพบว่ามากกว่าร้อยละ 50 มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศมากกว่าคนเดียว ในกลุ่มลูกเรือที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศเกินกว่า 3 คนในรอบหกเดือนที่ผ่านมาเป็นลูกเรือในสมุทรสาครและในสงขลา ร้อยละ 24 โดยเฉลี่ยแล้วลูกเรือหนึ่งคนมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ 2 คน ในรอบหกเดือนที่ผ่านมา (ตารางที่ 7.3)

ตารางที่ 7.3 จำนวนหญิงขายบริการทางเพศที่ลูกเรือมีเพศสัมพันธ์ด้วยในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา

จำนวนหญิงขายบริการทางเพศ	สงขลา	สมุทรสาคร
1	45.2	34.1
2-3	34.8	41.8
4-6	13.3	15.4
7+	5.9	8.8
จำไม่ได้	0.7	0.0
ค่าเฉลี่ย (S.D)	1.9 (1.2)	2.1 (1.22)
จำนวน	135	91

7.3 การใช้ถุงยางอนามัย

ตารางที่ 7.4 แสดงให้เห็นว่าลูกเรือที่ไปเที่ยวหญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่จะใช้ถุงยางอนามัย (ร้อยละ 93) ประมาณสามในสี่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราว ร้อยละ 39 ของลูกเรือใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับคู่นอนประจำ มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางกับภรรยาทุกครั้ง สำหรับเหตุผลที่ใช้ถุงยางอนามัยนั้น ลูกเรือส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันการติดแก้มโรคและโรคเอดส์ จากคู่นอนประจำ คู่นอนชั่วคราว และหญิงขายบริการทางเพศ (ร้อยละ 89, 95, และ 99 ตามลำดับ) ร้อยละ 32 ของลูกเรือใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนประจำเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ส่วนในกรณีที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยนั้น ลูกเรือที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำ คู่นอนชั่วคราว และภรรยา โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยนั้นส่วนใหญ่เชื่อว่าปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการติดโรค (ร้อยละ 87, 64, และ 83 ตามลำดับ) ยกเว้นในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ

7.4 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับการใช้ถุงยาง

ในตารางที่ 7.5 พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามของลูกเรือมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับภรรยาของตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่าลูกเรือในสงขลาและในสมุทรสาครตามลำดับ มีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายก่อนการสัมภาษณ์กับหญิงขายบริการทางเพศ ร้อยละ 43 และร้อยละ 36 มีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับคู่นอนประจำร้อยละ 16 และร้อยละ 6 และมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับคู่นอนชั่วคราวร้อยละ 9 และร้อยละ 11

การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายมีรูปแบบคล้ายกับการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ในรอบหกเดือนที่ผ่านมา การใช้ถุงยางในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย พบว่าลูกเรือส่วนใหญ่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศเฉลี่ยร้อยละ 95 ในทั้งสองจังหวัด ใช้กับคู่นอนชั่วคราวประมาณร้อยละ 58 และใช้กับคู่นอน

ประจำร้อยละ 48 ส่วนภรรยานั้นพบว่ามีลูกเรือใช้ถุงยางอนามัยด้วยเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นเพราะเชื่อว่าปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการติดโรค

ในตารางที่ 7.6 แสดงคู่นอนที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับสถานภาพสมรสของลูกเรือ พบว่าลูกเรือที่เป็นโสด และที่เคยแต่งงาน (ม่าย/หย่า/แยก) มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศมากกว่าลูกเรือที่แต่งงาน(ร้อยละ 61และร้อยละ 59 ในสงขลา ร้อยละ 65 และร้อยละ 50 ในสมุทรสาคร) และลูกเรือที่แต่งงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89 และร้อยละ 93) กลับนอนกับภรรยาของตนเอง ลูกเรือที่เป็นโสดมีสัมพันธ์ทางเพศกับคู่นอนประจำและไม่ประจำมากกว่าลูกเรือที่เคยแต่งงานในทั้งสองจังหวัด

ตารางที่ 7.4 การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา

การใช้ถุงยางอนามัย	คู่นอน ประจำ	คู่นอน ชั่วคราว	หญิงขายบริการ ทางเพศ	ภรรยา
ทุกครั้ง	39.1	73.4	92.5	2.7
เกือบทุกครั้ง	7.3	5.1	5.3	1.1
บางครั้ง	8.7	3.8	0.9	3.8
ไม่เคย	44.9	17.7	1.3	92.4
จำนวน	69	79	226	183
เหตุผลที่ใช้ถุงยางอนามัย				
คุมกำเนิด	31.58	9.2	0.0	85.7
ป้องกันกามโรคและโรคเอดส์	89.47	95.4	98.7	42.9
คู่นอนให้ใช้	7.89	12.3	25.6	14.3
จำนวน	38	65	223	14
เหตุผลที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัย				
ไม่เสี่ยงต่อการติดโรค	87.1	64.3	0.0	83.4
ไม่คิดที่จะใช้	6.45	7.1	0.0	10.1
ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์	0.0	7.1	0.0	5.3
คู่นอนไม่ให้ใช้	12.9	7.1	0.0	4.7
ไม่ชอบ	6.5	21.4	100.0	4.1
ไม่รู้วิธีใช้	0.0	0.0	0.0	1.8
หาไม่ได้	3.2	7.1	0.0	0.6
ไม่ใช่วิธีที่ปลอดภัย	0.0	0.0	0.0	0.6
อื่นๆ*	6.5	0.0	0.0	5.9
จำนวน	31	14	3	169

* เหตุผลอื่นที่ไม่ใช่เพราะ “ไว้ใจกัน” “ภรรยามีครรภ์” “ไม่เหมือนธรรมชาติ” “ต้องการมีลูก” และ “ไม่ได้เตรียมถุงยางไว้”

ตารางที่ 7.5 การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด

คู่นอน	สงขลา		สมุทรสาคร	
	การมี	การใช้	การมี	การใช้ถุงยาง
	เพศสัมพันธ์	ถุงยางอนามัย	เพศสัมพันธ์	อนามัย
ภรรยา	32.0	6.5	46.3	6.9
คู่นอนประจำ	15.8	41.0	6.0	54.6
คู่นอนชั่วคราว	8.8	52.9	11.0	63.6
หญิงขายบริการทางเพศ	42.6	94.6	35.8	96.2
ผู้ชายอื่น	0.3	100.0	0.0	NA
จำไม่ได้	0.5	100.0	0.9	100.0
รวม	100.0 (387)	387	100.0 (218)	218

ตารางที่ 7.6 คู่นอนครั้งล่าสุดกับสถานภาพสมรสของลูกเรือ

คู่นอนครั้งล่าสุด	สถานภาพสมรสของลูกเรือ			รวม
	โสด	แต่งงาน	เคยแต่งงาน	
สงขลา				
ภรรยา	0.0	88.8	25.5	32.0
คู่นอนประจำ	24.2	4.8	7.8	15.8
คู่นอนชั่วคราว	13.3	1.6	7.8	8.8
หญิงขายบริการทางเพศ	61.1	4.8	58.8	42.6
ผู้ชายอื่น	0.5	0.0	0.0	0.3
จำไม่ได้	1.0	0.0	0.0	0.5
รวม	100.0 (211)	100.0 (125)	100.0 (51)	100.0 (387)
สมุทรสาคร				
ภรรยา	0.0	92.9	40.9	46.3
คู่นอนประจำ	11.3	0.0	9.1	6.0
คู่นอนชั่วคราว	21.7	3.0	0.0	11.0
หญิงขายบริการทางเพศ	65.0	4.0	50.0	35.8
ผู้ชายอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0
จำไม่ได้	2.06	0.0	0.0	0.9
รวม	100.0 (97)	100.0 (99)	100.0 (22)	100.0 (218)

7.5 การตกแต่งอวัยวะเพศชายของลูกเรือ

พฤติกรรมเสี่ยงอีกประการหนึ่งของลูกเรือก็คือการตัดแปลงหรือตกแต่งอวัยวะเพศ ซึ่งมีความเชื่อว่าจะทำให้คู่นอนมีความสุขทางเพศเพิ่มขึ้น การตกแต่งอวัยวะเพศ

อาจทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์มากขึ้น เพราะว่ามีการใช้ของมีคมกรีดหนังหุ้มเพื่อสอดใส่วัตถุได้หนังหุ้มองคชาติหรือที่เรียกว่าฝีมุก หรือการผ่าปลายอวัยวะเพศชายให้เป็นรอยแยกเหมือนเครื่องหมายรถเบนซ์หรือรถโพล์ส และการใช้เข็มฉีดยาใส่ของเหลวฉีดเข้าใต้ผิวหนังหรือในองคชาติเพื่อให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ล้วนแล้วแต่ทำให้มีโอกาสอักเสบและติดเชื้อมากขึ้นและเมื่อใส่ถุงยางอนามัยก็อาจทำให้แตกได้ง่ายด้วย ตารางที่ 7.7 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มลูกเรือมีการตัดแปลงหรือตกแต่งองคชาติทั้งในสงขลาและสมุทรสาคร (ร้อยละ 26 และ ร้อยละ 23 ตามลำดับ) เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลาที่ดัดแปลงหรือตกแต่งองคชาติส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุสูงมากกว่าจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อพิจารณาถึงจำนวนปีที่ทำงานกับการดัดแปลงหรือตกแต่งองคชาติ พบว่าในกลุ่มที่ทำงานนานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีการตกแต่งมากกว่ากลุ่มที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 5 ปี สำหรับในจังหวัดสงขลาเมื่อจำแนกตามศาสนาพบว่าลูกเรือที่นับถือศาสนาพุทธมีการดัดแปลงองคชาติมากกว่าลูกเรือที่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 26 และร้อยละ 16 ตามลำดับ)

แม้ว่าผลจากการสำรวจไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการดัดแปลงหรือตกแต่งองคชาตินั้นทำกันที่ไหน แต่จากการสัมภาษณ์กลุ่มพบว่าส่วนใหญ่จะทำกันในเรือ

....เคยมีประวัติ ึง หรือผ่าอะไรที่มีประวัติใหม่ มีอะไรในเรือนั้นแหละ มัน
 แอบทำกัน ยาแก้อักเสบเต็มตู้มันกินเกือบหมด บางทียาไวซังนอกชุดหนึ่ง
 ก็สงสัยว่ายยาแก้อักเสบทำไมหมดเร็วนัก

(กัปตันเรือสมุทรสาคร)

พวกนี้มันทำเพราะสนุกใจ ส่วนมากทำตามเพื่อน หรือเป็นความชอบส่วนบุคคล

(กัปตันเรือสมุทรสาคร)

เราทำกันเองในเรือคนเดียวทำไม่ได้ต้องให้เพื่อนทำ 2 คนจับ

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

อย่างฝีมุก ผ่าเบน ฉีคน้ำมันมะกอกเมื่อก่อนเยอะ แต่เดี๋ยวนี้ส่วนมากจะเป็นแรงงานต่างด้าวเขาทำกัน พวกพม่า พวกเขมร

(กัปตันสงขลา)

การตกแต่งองคชาติที่นิยมมากคือการฝีมุก ซึ่งเมื่อก่อนเป็นการใช้เม็ดไข่มุกสอดใส่ใต้หนังหุ้มองคชาติด้านบน แต่ปัจจุบันหมายถึงการเอาวัตถุที่กลมคล้ายไข่มุกใส่แทน เช่น ลูกบิดพลาสติก หรือใช้เศษแก้วจากขวดที่แตกมาฝนให้กลมและใช้แทนไข่มุก ในกลุ่มลูกเรือที่มีการตกแต่งองคชาติมีร้อยละ 60 ที่ใช้วิธี ึงมุก ร้อยละ 18 ใช้การฉีคน้ำมันมะกอกเพื่อให้มีขนาดใหญ่ขึ้น (ตารางที่ 7.8)

ตารางที่ 7.7 การตกแต่งอวัยวะเพศของลูกเรือจำแนกตามกลุ่มอายุ ศาสนา และระยะเวลาการทำงาน

การตกแต่งอวัยวะเพศของลูกเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
รวม	25.5	23.2
อายุ		
18-24	21.1	28.0
25-34	29.6	25.0
35-44	21.8	23.4
45+	32.7	4.6
ศาสนา		
พุทธ	25.9	23.3
มุสลิม	15.8	-
ระยะเวลาการทำงาน (ปี)		
<5	18.8	15.1
5-9	24.4	31.2
10-19	28.1	18.2
20+	30.6	23.2
จำนวน	400	224

ตารางที่ 7.8 ประเภทของการตกแต่งองคชาติ

ประเภทของการตกแต่งองคชาติ	ร้อยละ
ขึงมุก	59.7
ฉีดยาน้ำมันมะกอก	17.5
ฉีดยาสลีน	4.6
ฉีดยาน้ำมันมะกอกและฝั่มูก	4.6
ฉีดยาโปรเคน*	3.3
ผ้าปลายอวัยวะเพศเป็นแถบ (ผ้าเบนซ์ ผ้าโพลี)	2.6
ใส่หางม้า	2.0
ขึงมุกและทำเครื่องหมาย	2.0
อื่นๆ	4.2
รวม	100.0 (154)

* การฉีดยาโปรเคนอาจเป็นการฉีดยาเพื่อป้องกันการอักเสบเพราะโปรเคนเป็นยาปฏิชีวนะ

7.6 แหล่งที่จะสามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้

เมื่อถามลูกเรือถึงแหล่งที่จะสามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้ พบว่าลูกเรือในทั้งสองจังหวัดส่วนใหญ่คิดว่าหาถุงยางอนามัยได้จากคู่นอน ร้านสะดวกซื้อและร้านขายยา (ร้อยละ 44, 43, และ 37 ตามลำดับ) และคิดว่าหาถุงยางอนามัยได้จากสถานอนามัยร้อยละ 23 และร้อยละ 14 ในสมุทรสาครและสงขลาตามลำดับ แต่ร้อยละ 23 ของลูกเรือในสงขลาคิดว่าหาถุงยางอนามัยจากบาร์และร้านคาราโอเกะ แต่ลูกเรือในสมุทรสาครคิดว่าหาถุงยางอนามัยจากบาร์และร้านคาราโอเกะ เพียงร้อยละ 2 เท่านั้น (ตารางที่ 7.9)

ตารางที่ 7.10 แสดงแหล่งที่ลูกเรือเคยได้ถุงยางอนามัยมาใช้ ลูกเรือส่วนใหญ่เคยได้ถุงยางจากคู่นอน ร้านสะดวกซื้อ และร้านขายยาซึ่งเหมือนกับที่คิดว่าจะไปหาถุงยางได้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เกือบครึ่งของลูกเรือทั้งหมดเคยได้ถุงยางอนามัยจากคู่นอน หนึ่งในสามได้จากร้านสะดวกซื้อและหนึ่งในสี่ได้จากร้านขายยา ในสงขลา ลูกเรือหนึ่งในสี่ได้ถุงยางจากบาร์และร้านคาราโอเกะ ในสมุทรสาครลูกเรือใช้ถุงยางอนามัยจากสถานอนามัยมากกว่าในสงขลาสี่เท่า

ตารางที่ 7.9 แหล่งที่จะสามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้

แหล่งที่จะสามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้	สงขลา	สมุทรสาคร
คู่นอน	44.3	44.6
ร้านสะดวกซื้อ	40.8	48.2
ร้านขายยา	42.5	28.1
สถานอนามัย	14.3	23.2
บาร์/ร้านคาราโอเกะ	22.8	1.8
โรงพยาบาล/คลินิก	10.5	13.0
เพื่อน	7.5	17.9
อาสาสมัครสาธารณสุข	9.3	4.9
ร้านขายของชำ	7.8	4.9
ตู้ขายถุงยางอนามัย	8.5	1.3
องค์กรเอกชน	6.0	0.0
โรงแรม	4.8	2.2
อื่นๆ	0.1	3.6
จำนวน	400	224

* รวมถึงจากกับตันเรือ เจ้าของเรือ สมาคมประมง และห้างสรรพสินค้า

ตารางที่ 7.10 แหล่งที่ลูกเรือเคยได้ดูยางอนามัย

แหล่งที่ลูกเรือเคยได้ดูยางอนามัย	สงขลา	สมุทรสาคร
คุ้นเคย	47.5	49.2
ร้านสะดวกซื้อ	25.8	44.8
ร้านยา	19.4	23.0
บาร์/ร้านอาหาร/โอเค	20.8	1.1
สถานีอนามัย	4.1	16.4
เพื่อน	3.2	12.0
โรงพยาบาล/คลินิก	3.8	9.8
อาสาสมัครสาธารณสุข	6.5	2.7
ดูขยาดูยาง	3.2	1.1
โรงแรม	1.8	1.6
ร้านขายของชำ	1.8	2.2
องค์กรเอกชน	2.4	0.0
จำนวน	341	183

ปัญหาสุขภาพ
การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

8.1 ปัญหาสุขภาพและการรักษา

การเจ็บป่วยในเรือจะมีเยอะมาก แต่ละบริษัท แต่ละลำ ช่วงหน้าฝนชุกๆ
หรือปลายๆ ลูกน้องไม่มีเวลาพักผ่อน
(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ปัญหาการเจ็บป่วยในเรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นปกติ ส่วนใหญ่จะเป็นไข้ เป็นโรคผิวหนัง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเจ็บป่วยเพราะเกิดจากอุบัติเหตุ ตารางที่ 8.1 แสดงปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพและไม่เกี่ยวกับสุขภาพที่ลูกเรือประสบบนเรือและบุคคลที่ลูกเรือขอคำแนะนำในการแก้ปัญหา ปัญหาที่ลูกเรือในจังหวัดสงขลาประสบบนเรือส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ปัญหาสุขภาพ และอุบัติเหตุเป็นอันดับสาม (ร้อยละ 67, 46 และ 33 ตามลำดับ) ในขณะที่ลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาครปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ตามด้วยปัญหาการทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุ (ร้อยละ 45, 31 และ 25 ตามลำดับ) เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้น ลูกเรือส่วนใหญ่จะไปปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากกัปตัน รองลงไปเป็นหัวหน้าลูกเรือและเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 75, 19 และ 12 ตามลำดับ)

ตารางที่ 8.1 ปัญหาที่เคยประสบบนเรือ

ปัญหาที่เคยประสบบนเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
อุบัติเหตุ	33.0	24.6
ปัญหาสุขภาพ	46.3	44.6
ทะเลาะวิวาท	20.0	30.8
ภัยธรรมชาติ (พายุ)	66.7	0.0
บุคคลที่ไปขอความช่วยเหลือ		
กัปตัน	71.0	80.4
หัวหน้าลูกเรือ	9.3	28.6
เพื่อนลูกเรือด้วยกัน	16.8	7.6
จำนวน	400	224

เฉพาะปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นกับลูกเรือในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา พบว่ามีสามประเภทที่ลูกเรือส่วนใหญ่เป็น ประเภทแรกคือโรคผิวหนัง เช่น ฝี หนอง ตุ่มผื่นคัน ประเภทที่สองคือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในเรือ และประเภทสุดท้ายคือโรคท้องร่วง รายละเอียดของการเกิดโรคและการรักษาปรากฏในตารางที่ 8.2, 8.3, และ 8.4

ในตารางที่ 8.2 แสดงให้เห็นว่าปัญหาสุขภาพที่พบบนเรือส่วนใหญ่คือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุซึ่งรวมเฉลี่ยทั้งสองจังหวัดแล้วประมาณร้อยละ 60 อีกร้อยละ 39 เป็นโรคท้องร่วง และร้อยละ 23 เป็นโรคเกี่ยวกับผิวหนัง

ตารางที่ 8.2 ร้อยละของลูกเรือที่เคยเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บจากอุบัติเหตุและโรคท้องร่วง

อาการ	สงขลา	สมุทรสาคร
โรคผิวหนัง (ตุ่มฝี หนอง)	22.5	23.2
บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ	54.8	65.6
โรคท้องร่วง	34.8	43.3
จำนวน	400	224

ในกลุ่มลูกเรือที่ป่วยด้วยโรคทั้งสามประเภทตามตารางที่ 8.2 มีประมาณสามในสี่ที่ป่วยบนเรือ (ตารางที่ 8.3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มช่วยอธิบายถึงสาเหตุการเกิดโรคผิวหนังขณะอยู่บนเรือได้ว่าการสวมรองเท้าบูทเกือบตลอดเวลา น้ำไม่สะอาด ไม่อาบน้ำ เป็นต้น

ส่วนมากมันจะเป็นฝีกัน เพราะใส่รองเท้าโอบกัน มันจะเป็นตามขา
(กัปตันสมุทรสาคร)

สุขภาพก็จะเกี่ยวกับพวกโรคผิวหนัง เพราะไปอยู่แบบนั้นก็น้ำเค็ม อาบน้ำ
น้อย น้ำมันก็เหม็นอยู่ ั้งคือมันก็เกี่ยวกับโรคผิวหนัง
(เจ้าของเรือสงขลา)

น้ำบางที่มันอาจพอมั่งไม่พอมั่งบางที่ไม่ได้อาบด้วย สะสม
(ลูกเรือสมุทรสาคร)

บางที่เราทำงานกันพูดถึงว่าปลาหมึกเยอะครับ ถ้างานมันชุลยปั่นลูกน้อง
ไม่มีเวลาพักผ่อนมันเหนื่อย บางคนก็นอน
(ลูกเรือสมุทรสาคร)

สำหรับการรักษาโรคดังกล่าวที่เกิดขึ้นขณะอยู่บนเรือ ลูกเรือมักจะใช้ยาที่กัปตันได้ซื้อเตรียมไว้ให้ซึ่งสามารถใช้รักษาโรคผิวหนัง อาการบาดเจ็บและโรคท้องร่วง (ร้อยละ 49, 68, และ 65 ตามลำดับ) มีจำนวนน้อยมากที่ให้กัปตันฉีดยาให้ ในกรณีที่อยู่บนฝั่ง ลูกเรือจะใช้บริการจากบุคลากรด้านสาธารณสุขและซื้อยารักษาเอง (ตารางที่ 8.4)

ตารางที่ 8.3 สถานที่อยู่ขณะป่วยเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ และเป็นโรคท้องร่วง

สถานที่	สงขลา	สมุทรสาคร
โรคผิวหนัง (ตุ่มฝี หนอง)		
บนเรือ	81.1	69.2
บนฝั่ง	10.0	11.5
ทั้งบนเรือและบนฝั่ง	8.9	19.2
จำนวน	100.0 (90)	100.0 (52)
บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ		
บนเรือ	84.5	70.8
บนฝั่ง	12.8	17.7
ทั้งบนเรือและบนฝั่ง	2.7	11.6
จำนวน	100.0 (219)	100.0 (147)
โรคท้องร่วง		
บนเรือ	83.5	68.0
บนฝั่ง	11.5	21.7
ทั้งบนเรือและบนฝั่ง	5.0	10.3
จำนวน	100.0 (139)	100.0 (97)

8.2 การใช้เข็มฉีดยาของลูกเรือ

การรักษาอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นบนเรือที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดเป็นการรักษาด้วยตนเองหรือให้คนที่อยู่ในเรือเป็นผู้รักษาให้ซึ่งรวมถึงการฉีดยาด้วย ในตารางที่ 8.5 แสดงถึงลักษณะการใช้เข็มในการฉีดยารักษาโรคของลูกเรือ ร้อยละ 12 ได้รับการฉีดยาโดยคนที่ไม่ได้เป็นบุคลากรทางสาธารณสุข ร้อยละ 95 ระบุว่าเข็มที่ใช้เป็นเข็มที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง ร้อยละ 37 เคยใช้เข็มร่วมกับคนอื่น ในจังหวัดสงขลา ลูกเรือใช้เข็มร่วมกับคนอื่นมากกว่าในสมุทรสาครหนึ่งเท่า และพบว่าลูกเรือที่เคยฉีดยาด้วยตนเองมีอยู่ร้อยละ 4.3

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มช่วยยืนยันว่าการใช้เข็มฉีดยากันเองของลูกเรือเป็นเรื่องปกติที่ทำได้แล้ว

เพื่อนฉีดให้ก็จำ ตอนหลังก็ฉีดให้คนอื่นต่อ

โดยมากเขาฉีดกันเอง ถ้ายาเกี่ยวกับโรคตามโรคเขาก็ออกกันไปแล้วก็ไป

ฉีด เขาซื้อกันไปเป็นกล่องๆ ซื้อไซริงค์ ซื้อเข็มแล้วเขาก็ไปฉีดกันเอง

(เจ้าของเรือสงขลา)

พวกเราเวลารู้ว่าเพื่อนเป็นพวกหนองพวกผิอะไร

ก็ช่วยหายากัน บางคนก็มึงตม่น้ำมากูฉีดให้ มีสูตรใครก็บอกสูตรกันมา

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ยาฉีดมักจะมียาฉีดก่อนพวกกาน้ำ ถ้าเป็นโรคผู้หญิงเขาฉีด กาน้ำก่อนเลย

อาการยังไทรุดไหม ถ้าค่อยยังชั่วก็ฉีดให้เข็มหนึ่ง ถ้าไม่หายก็ไปรเคน

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

เคยเป็นแต่

แล้วฉีดยาหรือเป่าหรือปล่อยให้หายเอง

ฉีด

เข็มเท่าไร

ฉีดที่เรือ

ฉีดอะไร

กาน้ำ

ก็เข็มถึงหาย

เข็มเดียว

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ตารางที่ 8.4 การรักษาเมื่อเป็นโรคผิวหนัง บาดเจ็บ และท้องร่วง

การรักษา	สงขลา	สมุทรสาคร
โรคผิวหนัง		
ใช้ยาบนเรือ	52.2	42.3
ขอยาจากเพื่อน	2.2	3.9
ขอยาจากกัปตัน	11.1	7.7
กัปตันฉีดยาให้	0.0	1.9
ไม่ได้ทำอะไร	11.1	5.8
รักษาโดยบุคลากรทางสาธารณสุข	8.9	23.1
ซื้อยาเอง	11.1	11.5
อื่นๆ	2.2	1.9
จำนวน	90	52
บาดเจ็บ		
ใช้ยาบนเรือ	62.6	76.2
ขอยาจากเพื่อน	1.4	0.0
ขอยาจากกัปตัน	11.4	2.0
กัปตันฉีดยาให้	0.9	0.0
ไม่ได้ทำอะไร	10.1	2.7
รักษาโดยบุคลากรทางสาธารณสุข	3.7	10.9
ซื้อยาเอง	9.6	8.2
อื่นๆ	0.5	0.0
จำนวน	219	147
โรคท้องร่วง		
ใช้ยาบนเรือ	64.8	66.0
ขอยาจากเพื่อน	0.7	0.0
ขอยาจากกัปตัน	11.5	6.2
ไม่ได้ทำอะไร	8.6	3.1
รักษาโดยบุคลากรทางสาธารณสุข	1.4	8.3
ซื้อยาเอง	13.0	16.5
จำนวน	139	97

ตารางที่ 8.5 การใช้เข็มฉีดยาของลูกเรือ

การใช้เข็มฉีดยาของลูกเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
เคยฉีดโดยคนที่ไม่ใช่บุคลากรทางสาธารณสุข	10.3	14.7
จำนวน	400	224
ใช้เข็มครั้งเดียวแล้วทิ้ง	95.1	93.9
จำนวน	41	33
ฉีดยาเอง	4.5	4.0
จำนวน	400	224
เคยใช้เข็มร่วมกับคนอื่น	44.4	22.2
จำนวน	18	9

8.3 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ตารางที่ 8.6 แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับของกลุ่มลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการสำรวจ แสดงให้เห็นว่าลูกเรือกลุ่มนี้มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ค่อนข้างดี อย่างไรก็ตาม มีลูกเรือประมาณร้อยละ 23 คิดว่าการปวดท้องของผู้หญิงเป็นอาการหนึ่งของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งอาจจะไม่เป็นจริงในทุกกรณี

ตารางที่ 8.6 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

อาการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่รู้จัก	สงขลา	สมุทรสาคร
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศชาย	93.5	89.7
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศหญิง	90.8	82.6
ปวดแสบปวดร้อน/ปัสสาวะแสบขัด	79.0	75.0
มีแผลบริเวณอวัยวะเพศ	78.5	71.4
บริเวณอวัยวะเพศบวมแดง	75.8	68.3
ไม่สามารถรูดเปิดหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศได้	55.8	49.1
อาการปวดท้องในผู้หญิง	28.3	13.4
จำนวน	400	224

8.4 การเคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ในตารางที่ตารางที่ 8.7 แสดงร้อยละของลูกเรือที่เคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่าลูกเรือเคยมีอาการหลายอย่างที่ระบุอยู่ในตาราง ลูกเรือในจังหวัดสมุทรสาครมีอาการเหล่านี้มากกว่าลูกเรือในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 11 และ 6 ตามลำดับ) อาการที่เป็นมากที่สุดคือปัสสาวะแสบขัด/ปวดแสบปวดร้อน (ร้อยละ 8 และ 4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 8.7 การเคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

อาการที่เคยเป็น	สงขลา	สมุทรสาคร
ปวดแสบปวดร้อน/ปัสสาวะแสบขัด	4.0	8.0
มีแผลบริเวณอวัยวะเพศ	1.5	3.6
บริเวณอวัยวะเพศบวมแดง	1.8	2.2
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศชาย	1.5	1.8
ไม่สามารถรูดเปิดหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศได้	0.5	0.5
เป็นหลายอาการข้างต้น	6.3	10.7
จำนวน	400	224

8.5 พฤติกรรมของลูกเรือในการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

พฤติกรรมในการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของลูกเรือในตารางที่ 8.8 พบว่าในการรักษาอาการปวดแสบเวลาปัสสาวะ ลูกเรือเลือกไปซื้อยาจากร้านขายยามากที่สุด รองลงมาคือไปโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย ในการรักษาอาการหนองไหลจากอวัยวะเพศ ลูกเรือเลือกการไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือการขอคำแนะนำจากเพื่อนและการซื้อยาจากร้านขายยา และพบว่าการรักษาอาการเป็นแผลบริเวณอวัยวะเพศและอาการบวมหรือพองบริเวณอวัยวะเพศ ลูกเรือที่มีอาการนี้เลือกที่จะไปซื้อยาที่ร้านขายยามากกว่า ส่วนการที่หนังหุ้มอวัยวะเพศไม่สามารถรูดเปิดได้ ลูกเรือไปใช้บริการรักษาที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มบอกถึงเหตุผลที่ไปซื้อยาที่ร้านขายยาเมื่อป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และพูดถึงการที่ไปใช้คลินิกเอกชนซึ่งแพงกว่าการไปใช้บริการที่โรงพยาบาล

ที่มีอยู่นี้หมอชักเกินไป พอชักแล้วมีโรคก็ไม่ให้ไปรักษา ไล่ไป โรงพยาบาลนี้
ก็ไม่ค่อยสะดวกเท่าไร

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ส่วนมากซื้อยากินเอง ส่วนมากคนบนเรือ ไปกันเองส่วนมากจะไปซื้อยาตามร้าน
หนัๆ หน้อยก็คลินิก หนัมากก็โรงพยาบาล ถ้าหนัน้อยส่วนมากจะไม่ไป
โรงพยาบาล จะอยู่แค่คลินิก แพงแต่มันสะดวกกว่า เข้าไปทำอะไรไม่ถูก
ขั้นตอนมันเยอะนะโรงพยาบาลนี้ ต้องไปรอ คลินิกนี้ จบทีเดียว

(เจ้าของเรือสงขลา)

พูดถึงการไปรอตามโรงพยาบาล คิดว่าพอเป็นลูกเรือนี้ คำว่าเป็นเด็กเรือนี้ ความหมายมันอาจต่ำไปซักนิดหนึ่ง นี่พูดกันจริงๆ คือลูกเรือแต่งตัวไปก็ไม่สะอาด มันก็ไม่เหมือนคนอยู่ข้างในไหม แล้วที่นี่ หมอก็ล่าช้าตรงนั้นไปนิด มีส่วนเยอะเลยตรงนั้น

(เจ้าของเรือสงขลา)

ในกรณีที่ลูกเรือเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เขามักจะพูดคุยกันในหมู่เพื่อนมากกว่าที่ไปหมอที่โรงพยาบาล

โรคผู้หญิงนี้ส่วนมากเราไม่ค่อยรู้ เขาไม่ค่อยบอกเท่าไร เจ็บป่วยนี้เรารู้ เราก็พาส่งโรงพยาบาล ส่วนมากก็พาไปหาหมอกัน มาถึงฝั่งนะ มาปุ๊บเขาก็บอกเลยว่าเขาเป็นโน้นเป็นนี้ ก็พาไปแล้ว หาหมอ หรือว่ามันไม่นั้น ก็ซื้อยา แต่ว่าเป็นโรคผู้หญิงส่วนมากเขาจะไม่ค่อยบอก ส่วนมากเขาก็จะรู้กันเองในกลุ่มของเขา บางที่เราไม่ค่อยรู้ ไม่ว่าคนไทยไม่ว่าเขมรโดยมากเขาก็จะเฉยๆ ส่วนมากเขาจะไปรักษาเองเขา

(เจ้าของเรือสงขลา)

ตารางที่ 8.8 การรักษาเบื้องต้นเมื่อเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การรักษาเบื้องต้น	สงขลา	สมุทรสาคร
ปวดแสบเมื่อปัสสาวะ		
ซื้อยาจากร้านยา	43.8	55.6
ไปโรงพยาบาล/สถานีอนามัย	30.8	22.2
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	6.3	5.6
ใช้ยาที่บ้าน	6.3	5.6
หยุดมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีอาการ	6.3	0.0
รักษาสุขอนามัยให้ดี	6.3	0.0
ไม่ทำอะไร	0.0	5.6
ใช้ยาที่อยู่บนเรือ	0.0	5.6
จำนวน	16	18
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศ		
ไปโรงพยาบาล/สถานีอนามัย	50.0	25.0
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	16.7	25.0
ใช้ยาที่บ้าน	0.0	25.0
ซื้อยาจากร้านยา	16.7	0.0
หยุดมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีอาการ	16.7	0.0
ใช้ยาที่อยู่บนเรือ	0.0	25.0
จำนวน	6	4

ตารางที่ 8.8 การรักษาเบื้องต้นเมื่อเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ต่อ)

การรักษาเบื้องต้น	สงขลา	สมุทรสาคร
มีแผลบริเวณอวัยวะเพศ		
ซื้อยาจากร้านยา	16.7	75.0
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	33.3	12.5
ไปโรงพยาบาล/สถานอนามัย	50.0	0.0
ไม่ทำอะไร	0.0	12.5
จำนวน	6	8
บริเวณอวัยวะเพศบวมแดง		
ซื้อยาจากร้านยา	28.6	40.0
ไปโรงพยาบาล/สถานอนามัย	57.1	0.0
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	14.3	20.0
ไม่ทำอะไร	0.0	20.0
จำนวน	7	5
ไม่สามารถถอดหนังหุ้มปลายได้		
ไปโรงพยาบาล/สถานอนามัย	50.0	100.0
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	50.0	0.0
จำนวน	2	1

8.6 การป้องกันการติดต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ตารางที่ 8.9 แสดงวิธีที่ลูกเรือใช้เพื่อป้องกันการติดต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ วิธีที่ลูกเรือใช้มากที่สุดคือการใช้ถุงยางอนามัย ลูกเรือในสมุทรสาครใช้มากกว่าลูกเรือในสงขลา (ร้อยละ 98 และ 91 ตามลำดับ) รองลงมาคือการใช้ยางกับหญิงขายบริการทางเพศ วิธีนี้ลูกเรือในสงขลาใช้มากกว่าลูกเรือในสมุทรสาครเกือบหนึ่งเท่า (ร้อยละ 25 และ 14 ตามลำดับ) และพบว่าลูกเรือไม่มากนักใช้วิธีงดการมีเพศสัมพันธ์และมีคู่นอนเพียงคนเดียว

ตารางที่ 8.9 วิธีที่ลูกเรือใช้ในการป้องกันการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วิธีที่ใช้	สงขลา	สมุทรสาคร
ใช้ถุงยางอนามัย	90.8	97.8
ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ	24.5	13.8
งดร่วมเพศ	7.0	6.3
มีคู่นอนคนเดียว	5.8	8.9
สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	3.3	4.5
ใช้ยาฆ่าเชื้อ	4.8	1.8
ไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน	2.8	1.8
อาบน้ำหลังการร่วมเพศทันที	1.5	0.4
ไม่ใช้ของร่วมกับคนอื่น	1.3	0.4
ไม่ร่วมเพศกับผู้ขายด้วยกัน	0.3	0.0
อื่นๆ*	4.0	4.0
จำนวน	400	224

* ประกอบด้วยเลือกคู่นอนที่สะอาด รักษาความสะอาดร่างกาย ใช้ยาขับปัสสาวะ ไม่ใช้ oral sex ตรวจเลือดก่อนแต่งงาน หลีกเลี่ยงผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ไม่เข้าใกล้ผู้ป่วย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มบอกให้รู้ว่าลูกเรือบางคนที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัย ใช้วิธีอื่นที่คิดว่าป้องกันโรคได้ แต่เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น การฉีดยาป้องกันล่วงหน้าก่อนไปเที่ยวหรือฉีดยาทันทีหลังจากเที่ยว

เคยเป็นก็ครั้ง ไม่เคยเลย

เที่ยวกลับลงมาก็ฉีดยาเลย

ไม่ต้องรอว่าเป็นไม่เป็น ฉีดไว้ก่อน เวลาฉีดยาป้องกัน

เข็มเดียวเลย ก็เลยไม่เคยเป็นซักรั้ว พอเชื้อโรคร่วงสวันบ่ป็นตายทันที

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

8.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุคคลที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขอยู่บนเรือ

ในขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าการรักษาอาการเจ็บป่วยและสุขภาพของลูกเรือบนเรือที่ต้องออกทะเลหาปลาเป็นเวลานานล้วนขึ้นอยู่กับยาที่จัดเตรียมไว้และการดูแลของกัปตันและตัวของลูกเรือเอง ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้น เมื่อถูกถามถึงเรื่อง การที่จะมีใครสักคนที่มีความรู้เรื่องการดูแลรักษาโรคภัยไข้เจ็บเดินทางไปบนเรือด้วย ลูกเรือร้อยละ 95 มีความเห็นว่าควรมี และเห็นว่าบุคคลดังกล่าวควรเป็นกัปตัน หรือ หัวหน้าลูกเรือ และลูกเรือหรือช่างเครื่อง (ร้อยละ 60, 23 และ 11 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ยังมีส่วนหนึ่งที่ระบุว่าไม่จำเป็น เพราะมียาอยู่บนเรือแล้วและพวกเขาสามารถดูแลตัวเองได้ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นอาสาสมัครจากภายนอก ลูกเรือบางคนบอกว่าอาจทำให้เกิดความไม่สะดวกในกลุ่มของเขาได้เพราะมีความรู้สึกว่าได้เป็นพวกเดียวกัน (ตารางที่ 8.10)

เมื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีอาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงานสาธารณสุขอยู่บนเรือด้วย จากตารางที่ 8.11 พบว่าลูกเรือร้อยละ 90 เห็นด้วยว่าการมีอาสาสมัครสาธารณสุขมีประโยชน์ ซึ่งคล้ายกับในตารางที่ 8.10 ลูกเรือร้อยละ 95 ระบุว่าต้องการคนที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขอยู่บนเรือ สำหรับเหตุผลที่คิดว่าเป็นประโยชน์มีดังนี้ ร้อยละ 49 ระบุว่าการมีบุคคลดังกล่าวทำให้มีความพร้อมในการรักษาเมื่อมีลูกเรือป่วย ร้อยละ 36 บอกว่าอาสาสมัครสาธารณสุขสามารถให้การรักษาที่ถูกต้องหรือให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ และประมาณร้อยละ 10 บอกว่าดีถ้ามีอาสาสมัครสาธารณสุขอยู่บนเรือ แต่ก็มีลูกเรือส่วนหนึ่งคิดว่าค่อนข้างลำบากสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขที่จะอยู่บนเรือ และขึ้นอยู่กับเจ้าของเรือหรือนายจ้างด้วยว่าจะยอมให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขอยู่บนเรือหรือไม่

อย่างไรก็ตาม มีลูกเรือประมาณหนึ่งในสิบที่ไม่เห็นด้วยกับการมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ ร้อยละ 54 ของลูกเรือกลุ่มนี้คิดว่าไม่สะดวกที่จะมีคนนอก (ไม่ใช่ลูกเรือ) มาอยู่บนเรือด้วย ร้อยละ 26 คิดว่าเป็นไปได้ยากที่จะมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ และลูกเรืออีกจำนวนหนึ่งบอกกว่าไม่จำเป็นที่จะมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ เพราะว่ามียาอยู่บนเรือแล้ว

ตารางที่ 8.10 ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขอยู่บนเรือ

การมีสาธารณสุขอยู่บนเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
ต้องการ	92.3	98.7
จำนวน	400	224
บุคคลที่คิดว่าเหมาะสม		
กัปตัน	63.4	54.3
หัวหน้าลูกเรือ	16.5	34.8
ลูกเรือ	13.8	5.0
ช่างเครื่อง	2.2	6.3
ผู้ช่วยกัปตัน	2.7	5.0
บุคลากรด้านสาธารณสุข	0.5	6.3
บุคคลอื่น*	5.4	2.4
จำนวน	369	221
ไม่ต้องการอาสาสมัครและเหตุผลที่ไม่ต้องการ		
มียาอยู่บนเรือแล้ว	64.5	33.3
รักษาตนเองได้	9.7	66.7
นำร่ำคาญ	9.7	0.0
กลับไปรักษาบนฝั่งได้ง่าย	6.5	0.0
ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่ไม่รุนแรง (สาหัส)	3.2	0.0
กลัวว่ามีความรู้ไม่พอที่จะรักษา	3.2	0.0
มีเรือตรวจการณ์คอยช่วยเหลือ	3.2	0.0
จำนวน	31	3

*พ่อครัว (9), ตัวเอง (9), อาสาสมัครสาธารณสุข (3), ใครก็ได้ (3), บนเรือไม่มีคนเหมาะสม (1)

ตารางที่ 8.11 ความคิดเห็นของลูกเรือที่มีต่อการมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ

ความคิดเห็นของลูกเรือที่มีต่อการมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
เห็นด้วย	88.5	91.5
จำนวน	400	224
เหตุผลที่เห็นด้วย		
สามารถช่วยเหลือได้ทันเวลา	51.4	44.4
สามารถรักษาได้ถูกต้อง/มีความรู้ด้านสาธารณสุข	31.4	44.2
เป็นความคิดที่ดีแต่งานหนัก	9.6	4.9
ดี แต่จะมีหรือไม่ขึ้นอยู่กับนายจ้าง	1.4	5.4
จำนวน	354	205
เหตุผลที่ไม่เห็นด้วย		
ไม่สะดวกที่มีคนนอกมาอยู่บนเรือด้วย	52.2	57.9
คงยากมากที่จะมี	30.4	15.8
มียาอยู่บนเรือแล้ว	8.7	5.3
รักษาเองได้	4.4	5.3
มีคนรักษาได้อยู่บนเรือแล้ว	4.4	0.0
กลัวจะเข้ากับคนอื่นไม่ได้	0.0	10.5
นายจ้างอาจจะไม่ยอม	0.0	5.3
จำนวน	46	19

9.1 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์

เมื่อถามลูกเรือว่ารู้เรื่องโรคเอดส์จากที่ไหน (ตารางที่ 9.1) ลูกเรือส่วนใหญ่ทั้งจากจังหวัดสงขลาและสมุทรสาครบอกรู้จากโทรทัศน์ และที่เหลือนำข่าวเรื่องโรคเอดส์จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อนหรือญาติ และจากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร (ร้อยละ 42, 15, 14, และ 13 ตามลำดับ)

ตารางที่ 9.1 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์

แหล่งข่าวสาร	สงขลา	สมุทรสาคร
โทรทัศน์	34.3	50.9
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	16.5	13.4
เพื่อนและญาติ	16.8	8.5
หนังสือพิมพ์และนิตยสาร	11.8	15.2
โปสเตอร์และแผ่นพับ	9.5	4.9
วิทยุ	3.3	4.9
การประชุมในหมู่บ้าน	4.0	0.5
องค์กรเอกชนและทหารเรือ	2.0	1.3
ครู	2.0	0.5
รวม	100.0	100.0

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มก็ยืนยันอย่างเดียวกันกับการสำรวจ

ทั้งเอดส์ทั้งกามโรค หนังสือ ที่วี วีซีดีอันไหนดีที่สุดที่ทำให้เราเข้าใจ
ก็หนังสือไม่ได้ซื้อประจำมีโทรทัศน์นั่นแหละที่ชัดเจนนะ

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

9.2 ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์

เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์พบว่าลูกเรือมีความรู้ในเรื่องนี้ค่อนข้างดี ลูกเรือทั้งสองจังหวัดเกินกว่าร้อยละ 95 รู้ว่าโรคเอดส์สามารถป้องกันได้ (ตารางที่ 9.2) และวิธีต่างๆ ที่ลูกเรือรู้คือการใช้ถุงยางอนามัย หลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นนอกจากภรรยา และเชื้อสัต์ย่ต่อคู่นอน ว่าเป็นวิธีการที่ช่วยป้องกันโรคเอดส์ได้ (ร้อยละ

96, 18, 15 และ 10 ตามลำดับ) สำหรับการไม่ใช้เข็มร่วมกันนั้นเมื่อพิจารณาตามจังหวัดพบว่า ลูกเรือสงขลาตอบข้อนี้มากกว่าลูกเรือสมุทรสาครสองเท่า (ร้อยละ 23 และ 9 ตามลำดับ) และลูกเรือสงขลาตอบว่างดการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าลูกเรือสมุทรสาคร (ร้อยละ 11 และร้อยละ 5 ตามลำดับ)

สำหรับคำถามที่ถามว่า “คนที่ดูภายนอกสะอาด สุขภาพแข็งแรงก็อาจมีเชื้อ HIV/AIDS ในร่างกายได้หรือไม่” และคำถามที่ถามว่า “ผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS มักต้องเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ใช่หรือไม่” ปรากฏว่า ลูกเรือในสมุทรสาครตอบว่าใช่ (ร้อยละ 84 และร้อยละ 72) มากกว่าลูกเรือสงขลาทั้งสองข้อ (ร้อยละ 79 และร้อยละ 66) คำตอบดังกล่าวช่วยยืนยันว่าลูกเรือที่ถูกลักษณะนี้มีความรู้เรื่องเอดส์ดีพอสมควร

ตารางที่ 9.3 แสดงให้เห็นว่าการรู้จักคนที่เป็นเอดส์เป็นเรื่องปกติ ลูกเรือในสมุทรสาครและสงขลา (ร้อยละ 61 และร้อยละ 59 ตามลำดับ) มีคนรู้จัก ญาติพี่น้องหรือเพื่อน ที่ติดเชื้อหรือเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ และส่วนใหญ่คิดว่าจะดูแลคนในครอบครัวถ้าเขาติดเอดส์ (ร้อยละ 92 ในสมุทรสาครและร้อยละ 87 ในสงขลา)

ตารางที่ 9.2 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ HIV/AIDS

ความรู้และทัศนคติ	สงขลา	สมุทรสาคร
AIDS เป็นโรคที่ป้องกันได้	96.8	100.0
วิธีการที่สามารถป้องกัน HIV/AIDS		
ใช้ถุงยางอนามัย	94.3	99.1
หลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่น	23.3	8.5
ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นนอกจากภรรยา	14.7	14.3
ซื้อสัตย์ต่อภรรยา	9.8	10.7
งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์	10.9	5.4
อื่นๆ	11.9	3.6
มีคู่นอนน้อย	3.9	2.2
สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	2.1	4.5
คนที่ดูภายนอกสะอาด สุขภาพแข็งแรงอาจมีเชื้อ HIV ได้	79.3	83.9
ผู้ติดเชื้อ HIV มักต้องเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์	66.3	71.9
จำนวน	400	224

ตารางที่ 9.3 ความรู้และทัศนคติที่มีต่อคนเป็นเอดส์

ความรู้และทัศนคติที่มีต่อคนเป็นเอดส์	สงขลา	สมุทรสาคร
รู้จัก ญาติ เพื่อน หรือคนอื่นที่มีเชื้อเอดส์	58.8	61.2
จะดูแลถ้าสมาชิกในครอบครัวเป็นเอดส์	87.3	91.5
จำนวน	400	224

นอกจากลูกเรือที่ถูกสัมภาษณ์จะมีความรู้เกี่ยวกับเอดส์แล้ว ลูกเรือกลุ่มนี้ยังรู้ว่ามีวิธีที่จะลดความเสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ด้วยดังที่แสดงในตารางที่ 9.4 ลูกเรือร้อยละ 99 ระบุว่าการใช้ถุงยางอนามัยช่วยลดความเสี่ยงในการติดโรคเอดส์ ตามด้วยการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน (ร้อยละ 98) การซื้อสัตย์ต่อคูสมรส (ร้อยละ 96) การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การงดการมีเพศสัมพันธ์ ตรวจเลือดก่อนตั้งครรภ์ และมีคู่นอนน้อยคน (ร้อยละ 95, 93, 91, และ 89 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังมีลูกเรือที่มีอคติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วย ลูกเรือมากกว่าครึ่งบอกว่าให้หลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายของผู้ป่วย และอีกร้อยละ 48 บอกว่าให้หลีกเลี่ยงการกินอาหารร่วมกับผู้ป่วย

ตารางที่ 9.4 ความรู้เกี่ยวกับวิธีลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS

วิธีลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS	สงขลา	สมุทรสาคร
ใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ	98.3	99.1
ตรวจเลือดก่อนแต่งงาน	98.0	97.3
ซื้อสัตย์ต่อคูสมรส	97.0	94.2
สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	95.5	95.1
งดการมีเพศสัมพันธ์	94.0	91.5
ตรวจเลือดก่อนตั้งครรภ์	90.8	92.4
มีคู่นอนน้อยคน	89.8	86.2
หลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ป่วยโรคเอดส์	61.0	44.2
หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วยโรคเอดส์	50.3	42.9
หลีกเลี่ยงการใช้ห้องน้ำสาธารณะ	49.0	37.1
ใช้เข็มฉีดยาที่สะอาด	43.5	41.1
จำนวน	400	224

9.3 ความคิดเห็นของลูกเรือเรื่องการเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV

ในตารางที่ 9.5 เมื่อถามลูกเรือว่าตัวเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV หรือไม่ มีลูกเรือสงขลาและสมุทรสาครตอบว่าตัวเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV (ร้อยละ 38 และ 26 ตามลำดับ) และในตารางที่ 9.6 ลูกเรือให้เหตุผลที่คิดว่าตนเองเสี่ยง คือการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ รองลงมาคือ ถุงยางรั่วและเมามาจิ้มใส่ถุงยาง (ร้อยละ 54, 12 และ 11 ตามลำดับ) เป็นต้น

ความเข้าใจไม่ถูกต้องในเรื่อง HIV/AIDS ของลูกเรือก็มีเช่นกัน ร้อยละ 9 ของลูกเรือคิดว่าการสัมผัสถูกบาดแผลของคนอื่นจะทำให้ติดเอดส์ ในทางตรงกันข้ามมีลูกเรือจำนวนหนึ่งที่มีพฤติกรรมเสี่ยงแต่ไม่แน่ใจเช่นการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ การไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์กับชายด้วยกัน เป็นต้น ในกลุ่มที่คิดว่าตนเองไม่เสี่ยงต่อโรคเอดส์นั้นให้เหตุผลไว้หลายอย่าง

เช่น ใช้ถุงยางทุกครั้ง (ร้อยละ 33) ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ (ร้อยละ 29) และมีคู่นอนคนเดียว (ร้อยละ 11) เป็นต้น

ลูกเรือในสมุทรสาครและในสงขลาหลายคนได้เคยตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อ HIV (ร้อยละ 82 และ ร้อยละ 57 ตามลำดับ) และส่วนใหญ่รู้ผลการตรวจเลือดด้วย ปรากฏว่ามีเพียงหนึ่งรายในสงขลาที่มีเชื้อ HIV (ตารางที่ 9.7)

ตารางที่ 9.5 ความคิดเห็นของลูกเรือเรื่องการเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV

การเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของลูกเรือ	สงขลา	สมุทรสาคร
เสี่ยง	38.3	26.3
ไม่เสี่ยง	59.3	69.2
ไม่มั่นใจ	2.5	4.5
รวม	100.0 (400)	100.0 (224)

ตารางที่ 9.6 เหตุผลในเรื่องความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS

เหตุผลที่เสี่ยง	ร้อยละ
มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ	54.2
ถุงยางอนามัยรั่ว	12.3
ดื่มสุราเมาและไม่ได้ใช้ถุงยาง	11.3
สัมผัสบาดแผลคนอื่น	9.0
อยู่ใกล้ชีวิตคนติดเชื้อ HIV	3.8
ไม่แน่ใจในคุณภาพของถุงยาง	3.3
ไม่สามารถหาถุงยางได้	2.8
รู้จักคนที่เป็น AIDS	1.9
อื่นๆ	1.4
รวม	100.0 (212)
เหตุผลที่ไม่แน่ใจว่าเสี่ยงต่อการติดเชื้อ AIDS หรือไม่	จำนวน
เคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ	5
ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการ	4
ไม่แน่ใจในคุณภาพของถุงยาง	4
ใช้ของมีคมร่วมกับคนอื่น	2
ไม่แน่ใจว่ามีอะไรผิดปกติหรือไม่	2
เคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้ขายด้วยกัน	1
มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราว	1
เคยใช้ถุงยางกับหญิงขายบริการแต่ถุงยางหลุด	1
รวม	20

ตารางที่ 9.6 เหตุผลในเรื่องความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS (ต่อ)

เหตุผลที่คิดว่าไม่เสี่ยง	ร้อยละ
ใช้ถุงยางทุกครั้ง	32.9
ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ	29.3
ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการมานานแล้ว	12.0
มีคู่นอนคนเดียว	11.2
ไม่มีคู่นอนหลายคน	4.6
เคยตรวจเลือดแล้ว	3.3
ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์	2.8
ศึกษาคู่นอนก่อนมีเพศสัมพันธ์	1.3
อื่นๆ	2.6
รวม	100.0 (392)

ตารางที่ 9.7 การตรวจเลือดของลูกเรือ

การตรวจเลือด	สงขลา	สมุทรสาคร
เคยตรวจเลือดแล้ว	57.3	81.7
จำนวน	400	224
รู้ผลจากการตรวจเลือด	86.9	89.1
จำนวน	229	183
มีเชื้อ HIV	0.5	0.0
จำนวน	199	163

ในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งนี้ นอกจากจะเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจแล้ว ยังได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มจากตัวแทนขององค์กรของรัฐและของเอกชนในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสงขลา รวมกันจังหวัดละ 6 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มข้าราชการและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุข กลุ่มผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือประมง กลุ่มเจ้าของเรือและสมาชิกสมาคมประมง กลุ่มกัปตันเรือ และเฉพาะกลุ่มลูกเรือจังหวัดละ 2 กลุ่ม วัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมในด้านอื่นที่ไม่สามารถได้มาจากการสำรวจโดยตรงและเพื่อขยายภาพของชีวิตของลูกเรือประมงไทยกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อการโรคและ HIV/AIDS ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มในสองจังหวัดนี้ไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงแทนจังหวัดอื่นได้ การเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้มีการบันทึกเสียงและได้ถอดเสียงออกมาวิเคราะห์และสรุปได้ดังต่อไปนี้

10.1 ภูมิหลังของลูกเรือ

ลูกเรือส่วนใหญ่ที่ร่วมให้สัมภาษณ์กลุ่มส่วนใหญ่มาจากภาคอีสาน ลูกเรือเหล่านี้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีจนถึง 60 ปีแต่ส่วนใหญ่อายุ 20 ปีขึ้นไป

สิบสี่ สิบห้า อย่างนั้นก็สิบเก้า แต่น้อยครับ เจลี่ยอายุแล้วยี่สิบขึ้นไป

(เจ้าของเรือสมุทรสาคร)

10.2 กิจกรรมและการใช้เวลาว่าง

ก่อนที่เรือจะออกจากท่าประมาณสองสัปดาห์จะมีลูกเรือบางส่วนที่ได้ติดต่อกับลูกเรือเก่าและใหม่เดินทางมาอยู่ที่เรือและจะได้รับค่าจ้างด้วย ระหว่างนี้ลูกเรือจะใช้เวลากลางวันช่วยทำความสะอาดเรือ ซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ ในเรือหรือไม่ก็นอนเล่น ดูภาพยนตร์จากวีซีดีหรือฟังเพลง และอ่านหนังสือนิตยสารรายสัปดาห์ประเภทบันเทิง และก็ออกเที่ยวในแหล่งบันเทิงในเวลาว่าง สถานที่ที่ลูกเรือไปเที่ยวกันส่วนใหญ่เป็นร้านคาราโอเกะที่มีทั้งอาหาร และร้องเพลงคาราโอเกะ อาจรวมถึงบริการทางเพศด้วยในที่เดียวกันสถานที่อื่นที่ลูกเรือชอบไปก็คือสถานขาย

บริการทางเพศและสถานอบอบานวดหรือนวดแผนโบราณ เมื่อเรือออกเดินทางไปนอกฝั่งและแวะตามสถานที่ต่างๆ ลูกเรือบางคนก็ลงจากเรือไปเที่ยวไปดื่มและไปสถานขายบริการทางเพศ

ลูกเรือพอเรือเข้าฝั่งนี้เขาก็จะมาทันที

(ลูกเรือสงขลา)

ส่วนมากไปนวด

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

พูดง่ายหัวค้ำ 2 ทุ่มก็ร้านอาหารเป็นที่พึ่ง พอเที่ยงคืนเขาก็เอา

(กัปตันสมุทรสาคร)

เมื่อเรือถอนสมอออกเดินทางโดยเฉพาะกรณีเดินทางไปประเทศอินโดนีเซีย การเดินทางต้องใช้เวลาประมาณ 13-15 วัน การเดินทางจะแบ่งออกเป็นสองช่วง ช่วงแรกเป็นการเดินทางจากประเทศไทยไปแวะเติมน้ำมันและซื้อเสบียงที่ประเทศสิงคโปร์ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 วัน หลังจากนั้นจะใช้เวลาเดินทางอีกประมาณ 8-12 วัน จนถึงแหล่งจับปลาในน่านน้ำอินโดนีเซีย ช่วงเวลาระหว่างเดินทางนี้ลูกเรือใช้เวลาว่างในการอ่านนิตยสารประเภทบันเทิง ดูภาพยนตร์จากวีซีดีหรือร้องคาราโอเกะ เมื่อเรือถึงตำแหน่งที่มีปลามากพอที่จะปล่อยอวนลง กัปตันจะให้สัญญาณทำงานโดยการกดกริ่ง ลูกเรือจะช่วยกันคลี่อวนออกและหย่อนลงทะเล เมื่ออวนถูกปล่อยลงเรียบร้อยแล้ว เรือก็จะลากอวนไปรอบๆ เพื่อดักปลาให้ได้มากที่สุด ระยะเวลาที่เรือลากอวนแต่ละครั้งประมาณ 2-4 ชั่วโมง ในช่วงนี้ลูกเรือบางคนก็จะมีเวลาพักประมาณ 1-2 ชั่วโมง ลูกเรือบางคนก็จะเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการคัดเลือกและเก็บปลาสำหรับใส่ในห้องเย็นใต้ท้องเรือ เมื่อกัปตันกดกริ่งอีกครั้งหมายความว่าได้เวลากว้านรอกเพื่อดึงอวนขึ้นแล้ว ลูกเรือทั้งหมดก็จะเข้าประจำตำแหน่งที่ตนได้รับมอบหมาย เมื่ออวนถูกยกขึ้นมาบนเรือแล้วปลาจะถูกเทออก ปลาจะถูกล้าง คัดแบ่งประเภทและขนาด จากนั้นจะถูกจัดเรียงในถาดและนำไปเก็บไว้ในตู้แช่ใต้ท้องเรือ ซึ่งนับเป็นหนึ่งรอบและรอบหนึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง โดยทั่วไปเรือจะลงอวนประมาณวันละ 4-5 รอบและจะมีเวลาพักผ่อนหลับนอน ถ้าวันใดพบปลามากอาจจะต้องทำงานถึงเจ็ดรอบซึ่งหมายความว่าแทบไม่ได้หลับนอนเลย

10.3 การติดต่อสื่อสารระหว่างเดินทางของลูกเรือ

เมื่อเรือเริ่มออกเดินทางจากท่า ลูกเรือส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ติดต่อกับคนที่อยู่บนฝั่ง เพราะว่าเมื่อเรือออกห่างจากท่าประมาณสิบไมล์ทะเล (1 ไมล์ทะเลเท่ากับ 1.852 กิโลเมตร) โทรศัพท์มือถือก็ไม่สามารถรับสัญญาณได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือมีเรื่องฉุกเฉิน ลูกเรือสามารถขอกัปตันใช้โทรศัพท์หรือวิทยุสื่อสารที่ห้องกัปตันได้ ปัจจุบันเรือประมงที่

สังกัดบริษัทขนาดใหญ่หรือเรือที่ออกนอกน่านน้ำไทยจะมีโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมสามารถติดต่อกลับเมืองไทยได้ตลอดเวลา โดยปกติเรือประมงที่ออกหาปลาในน่านน้ำต่างประเทศมักจะใช้เวลาประมาณ 30-45 วัน ในการจับปลา เมื่อห้องแช่แข็งก็จะแจ้งเรือทัวร์หรือเรือแม่ เพื่อมารับปลาซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของเรือและห้องแช่ปลาว่าบรรจุปลาได้มากน้อยเพียงใด ถ้าห้องแช่ขนาดเล็กก็จะถ่ายปลาเร็วประมาณ 30 วัน ถ้าห้องแช่ใหญ่ก็จะใช้เวลาประมาณ 45 วัน (เรือที่มีห้องแช่แข็งขนาดใหญ่ใส่ปลาได้มากกว่าประเทศไทยไปรับปลาจากเรือประมงที่หาปลาอยู่ในน่านน้ำต่างประเทศ ปกติจะไปรับปลาทุก 30-45 วัน หรือเมื่อได้รับแจ้ง เรือทัวร์หรือเรือแม่นี้จะเป็นของบริษัทเดียวกันกับเรือหาปลา หรืออาจจะเป็นเรือรับจ้างขนปลาของบริษัทอื่นก็ได้ เรือนี้นำเสบียง เครื่องอุปโภคบริโภคที่ส่งไปส่งให้ และจะมีของไปขายด้วย) ให้มาถ่ายลำเลียงปลา การถ่ายปลาอาจจะถ่ายกันกลางทะเลหรือถ่ายที่ทำเรือที่ไกลในละแวกนั้น ถ้าถ่ายปลาที่ทำเรือตามเกาะในละแวกนั้นลูกเรือก็มีโอกาสขึ้นฝั่งไปใช้โทรศัพท์หรือซื้อขนมและบัตรโทรศัพท์มือถือของอินโดนีเซีย เพื่อใช้โทรกลับบ้าน นอกจากนี้จะมีโอกาสได้ติดต่อกับทางบ้านแล้ว ลูกเรือก็มีโอกาสไปซื้อของ ต้มสุรา ร้องคาราโอเกะหรือเที่ยวผู้หญิงด้วย

10.4 การรักษาสุขภาพของลูกเรือ

เมื่อลูกเรือมีปัญหาเรื่องสุขภาพส่วนใหญ่จะรักษาตนเอง ในเรือจะมีกล่องยาหรือกระเป๋ายาที่เจ้าของเรือหรือกัปตันได้เตรียมไว้ให้ก่อนออกเดินทาง ยาที่เตรียมไว้ส่วนใหญ่เป็นยาสามัญ เช่น ยาแก้ไอแก้ปวด ยาลดกรด ยาปฏิชีวนะทั้งยาทานและยาฉีด ยาที่เตรียมไว้จะสามารถใช้ได้ประมาณ 3 เดือน ถ้ายาหมดก็จะสั่งซื้อผ่านเรือทัวร์หรือเรือแม่ บางทีก็แวะซื้อที่ทำเรือในต่างประเทศ ในกรณีฉุกเฉินมีลูกเรือป่วยหนักหรือมีอุบัติเหตุร้ายแรงบนเรือ กัปตันจะนำลูกเรือส่งโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุดถ้าเรืออยู่ใกล้ๆ หรืออาจจะวิทยุให้เรือลำอื่นมารับลูกเรือไปแทน เรือดังกล่าวอาจเป็นเรือประมงด้วยกัน เรือของกองทัพเรือที่ตรวจการณ์อยู่บริเวณนั้น หรือเรือแม่ที่รอถ่ายปลาอยู่ในย่านนั้น กรณีที่ส่งลูกเรือที่ป่วยในประเทศไทย กัปตันจะโทรแจ้งเจ้าของเรือให้ทราบเพื่อไปรับลูกเรือที่ฝากมากับเรือลำอื่นต่อไป หรืออาจจะส่งเข้าฝั่งแล้วส่งต่อขึ้นเครื่องบินกลับเมืองไทยได้อีกวิธีหนึ่ง

ส่วนใหญ่เจ้าของเรือซื้อยาไปให้ทั้งนั้นและ ซื้อยาไปให้เป็นกล่อง ๆ
(เจ้าของเรือสมุทรสาคร)

ส่วนมากจะปวดหัวเป็นไข้ เราก็มียา ยาจะไม่ขาด
(กัปตันสมุทรสาคร)

ส่วนมากมันจะเป็นไข้กัน เพราะใส่รองเท้าบูทกัน มันจะเป็นตามขา
(กัปตันสมุทรสาคร)

เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบนเรือ ลูกเรือจะช่วยกัน กัปตันจะจัดยาชาและ
เย็บแผลให้ถ้ามีบาดแผลกว้าง ลูกเรือหลายคนคิดว่ายาบางอย่างสามารถรักษาได้
เกือบทุกโรค เช่น กานามัยซิน เป็นต้น

ส่วนมากเรือจะมีกานาไว้นัดเวลาลูกน้องมันปวดแสบ ปวดชา เพราะกานา
มันรักษาได้หลายอย่าง

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

นอกจากนั้นยังมีลูกเรือบางคนมีความเชื่อว่าการป้องกันกาโรคที่ได้ผลคือ
การฉีดยาปฏิชีวนะ (กานามัยซิน) ทันทีหลังจากมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ
ลูกเรือที่เคยเป็นกาโรคขณะอยู่บนฝั่งมักจะไปรักษาที่คลินิกของเอกชน หรือซื้อยาทานเอง
จากร้านขายยาซึ่งมีอยู่มากทั้งในสมุทรสาครและสงขลา โดยเฉพาะที่สงขลาคลินิกและ
ร้านขายยาจะได้รับความนิยมสูงเพราะโรงพยาบาลได้ย้ายออกไปห่างจากตัวเทศบาล
ประมาณเกือบ 10 กิโลเมตร และศูนย์กาโรคที่เคยมีอยู่ในเขตเทศบาลก็ถูกปิดลง

บนเรือไม่เคยเป็นครับ บนฝั่งเคยเป็น ฉีดยาเข็มละ 600 เติบไม่เป็นเลย
เดินขาจะเพลกๆ

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

และลูกเรือบางคนได้ให้เหตุผลที่ไปใช้บริการของคลินิกเอกชน

มันช้าครับ ต้องรอคิวอะไรอย่างนี้ แต่คลินิกมันก็ทันทีเลยเร็ว แต่แพงหน่อย
เขามีสัญญาอยู่ ไม่ต้องจ่ายตังค์เขาก็มาคิดเงินกับเจ้าแก่เอง

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

10.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือและบริการด้านสาธารณสุข

ในทั้งสองจังหวัดที่ศึกษา พบว่ามีหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ
ด้านสาธารณสุขและบริการเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาการโรคและโรคเอดส์ ตาม
รายชื่อที่ระบุด้านล่างนี้

1. หน่วยงาน

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 (สคร.) สงขลา
- สถานีอนามัย
- อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม)
- องค์กรเอกชน: Stella Maris Seafarers Center สงขลา
CARE สมุทรสาคร
- กลุ่มไทรงาม สงขลา
- ร้านขายยา และ คลินิกเอกชน

2. บริการและโครงการที่เกี่ยวกับสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเอดส์

- โครงการประจำปีของสำนักงานสาธารณสุขและหน่วยงานเอกชน
- โครงการกระเป๋ายาบนเรือ
- ตู้ขายถุงยางอนามัยแบบหยอดเหรียญ
- โครงการทำใจร่วมใจต้านภัยเอดส์
- โครงการอาสาสมัครหญิงขายบริการ (รณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย)
- โครงการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย
- โครงการแจกถุงยางอนามัยฟรี
- โครงการทักษะชีวิต
- โครงการเยี่ยมเรือ
- โครงการเยี่ยมบ้านของลูกเรือ (NGOs)
- โครงการฝึกอบรมการอนามัยเบื้องต้น การป้องกันโรคเอดส์ และการใช้ถุงยางอนามัย
- การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขกับองค์กรเอกชน

10.6 ความรู้และทัศนคติต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

ลูกเรือไทยที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องกามโรคและโรคเอดส์จากการได้อ่านจากโปสเตอร์ในโรงพยาบาล อ่านเอกสารแผ่นพับจากสถานอนามัย ดูจากทีวี ฟังจากวิทยุ เพื่อนพูดคุยให้ฟัง ลูกเรือเหล่านี้ไม่แสดงอาการรังเกียจเพื่อนเมื่อรู้ว่าเพื่อนเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และยังชวนกันเล่นอีกด้วย ลูกเรือกลุ่มนี้รู้ว่าการใช้ถุงยางอนามัยสามารถช่วยป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้ แต่บางคนก็ไม่ยอมใช้โดยอ้างว่าถุงยางอนามัยทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ และลดความสุขทางเพศ

ถุงยาง....ไม่รู้เหมือนกัน บางทีก็ใส่บางทีก็ไม่ใส่
ไม่มันไม่เหนียวเหนอะ

(ลูกเรือสมุทรสาคร)

ลูกเรือบางคนตกแต่งอวัยวะเพศโดยการฝังมุก เจาะรูใส่ห่วงหรือหางม้า หรือกรีดส่วนปลายเป็นรูปดาวหรือรูปตัวดัดเบิลยูในภาษาอังกฤษ (ผ่าเบนซ์หรือผ่าโพล์ค) ลูกเรือบางคนตกแต่งก่อนขึ้นเรือ บางคนไปทำบนเรือระหว่างการเดินทางโดยมีเพื่อนช่วยทำให้

10.7 ความคาดหวังในด้านบริการสาธารณสุข

เมื่อถามถึงบริการด้านสาธารณสุขที่อยากให้ มี ลูกเรือบอกว่าอยากให้ มี คลินิกเคลื่อนที่ไปทำเรือหรือมีหน่วยบริการขนาดเล็กบริเวณท่าเรือ และที่สำคัญคือ ให้มีบุคลากรที่สามารถรักษาได้โดยไม่ต้องส่งต่อไปที่โรงพยาบาล เมื่อถามถึงการมี อาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ ลูกเรือบางคนก็เห็นด้วยแต่อาสาสมัครต้องทำงาน ลูกเรือเหมือนเขาด้วย เพราะว่าเจ้าของเรือหรือกัปตันอาจจะไม่พอใจ เพราะต้องเลี้ยง ข้าวและรับผิดชอบต่อชีวิตของอาสาสมัครด้วย และจากการพูดคุยกับหน่วยงานรัฐ และองค์กรเอกชนรวมถึงเจ้าของ กัปตันและลูกเรือ ต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่าถ้า จะมีอาสาสมัครในเรือควรจะนำคนที่ทำงานในเรือไปอบรมซึ่งอาจจะเป็นกัปตันหรือ คนอื่นในเรือก็ได้ แต่ถ้าจะให้ มีอาสาสมัครบนฝั่งก็มีประโยชน์ทั้งแก่ลูกเรือและ หญิงชายบริการทางเพศด้วย

หน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนควรประสานแผนและกิจกรรมในการทำงาน นอกเวลาราชการ คำนึงถึงเชิงรุกที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มมีหลายอย่างดังต่อไปนี้

1. ให้มีการตรวจร่างกายก่อนเดินทางและหลังจากกลับจากเดินทางไปทำงานนอกน่านน้ำ
2. จัดฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ในถิ่นที่อยู่เดิมของลูกเรือก่อนมาทำงาน
3. จัดฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ที่ท่าเรือก่อนออกเดินทาง
4. จัดฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในเรือและการป้องกันอุบัติเหตุบนเรือ
5. จัดให้มีสถานเอนกน่านมัยที่ท่าเรือที่มีลูกเรืออาศัยอยู่หนาแน่น
6. พยายามทุกวิธีที่จะให้ลูกเรือเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ถุงยางอนามัยและใช้อย่างถูกต้อง พร้อมกับกระตุ้นให้ใช้วิธีอื่นในการป้องกันการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ด้วย

11.1 บทสรุป

11.1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลูกเรือประมงที่ให้สัมภาษณ์

การสำรวจครั้งนี้ ได้สัมภาษณ์ลูกเรือประมงทั้งหมด 624 คน 400 คน ทำงานที่สงขลา และ 224 คน ทำงานที่สมุทรสาคร ประมาณเกือบ 60 ร้อยละของลูกเรือทั้งหมดมีอายุระหว่าง 18-35 ปี และมากกว่าครึ่งยังไม่มีครอบครัว ลูกเรือประมงส่วนใหญ่ จบการศึกษาแค่ระดับประถม หรือน้อยกว่านั้น น้อยกว่าครึ่งของลูกเรือประมงทั้งหมดมีความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ก่อนที่จะเข้ามาทำงานประมง ลูกเรือประมงที่อาศัยในสมุทรสาคร เคยอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ลูกเรือประมงในจังหวัดสงขลานั้น ส่วนใหญ่มาจากภาคใต้ ลูกเรือประมงส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือคู่สมรสในถิ่นอาศัยเดิม ปัจจุบันลูกเรือประมงมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่บนเรือกับเพื่อนลูกเรือด้วยกัน ลูกเรือประมงส่วนใหญ่ ทำงานด้านการเกษตร การช่าง และรับจ้างแรงงานทั่วไป ก่อนที่จะมาเป็นลูกเรือประมง และประมาณเศษหนึ่งส่วนสี่ของลูกเรือประมงทั้งหมดไม่เคยทำงานมาก่อน

11.1.2 การทำงานเป็นลูกเรือประมง

เหตุผลหลักที่ดึงดูดให้คนเหล่านี้ตัดสินใจมาเป็นลูกเรือประมงคือ เงินเดือนดี คนเหล่านี้หวังว่างานที่พวกเขาตัดสินใจทำ จะทำให้เขาเก็บเงินไว้สำหรับอนาคตและครอบครัวของพวกเขา ข้อเสียของงานนี้ก็คือ งานนี้เป็นงานที่ยาก และต้องเสี่ยงอันตราย ประมาณร้อยละ 60 ของลูกเรือประมงได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานมาจากครอบครัว ญาติ หรือเพื่อน และประมาณหนึ่งในสิบของลูกเรือประมง เคยทำงานนี้เป็นครั้งแรก ส่วนใหญ่มีประสบการณ์มาแล้ว 5 ปี ระยะการทำงานส่วนใหญ่อยู่ที่ 11 ปี และร้อยละ 80 ของลูกเรือประมงมีความต้องการที่จะทำงานนี้นานมากกว่า 1ปี หนึ่งในสี่ของลูกเรือประมงเคยลาออกจากการเป็นลูกเรือ และในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ ลาออกไปเพื่อทำงานเกี่ยวกับเกษตรกรรม หรืองานด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวกับประมง

11.1.3 ประสบการณ์การเดินทางและการใช้เวลาบนฝั่งนอกประเทศไทย

มากกว่าร้อยละ 75 ของลูกเรือประมงที่ให้สัมภาษณ์เคยเดินทางไปกับเรือเพื่อจับปลาในน่านน้ำต่างประเทศ และประมาณร้อยละ 65 ของกลุ่มนี้เคยลงไปเที่ยวบนฝั่งของประเทศอื่น ประเทศที่ชาวประมงส่วนใหญ่ไป คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และกัมพูชา และระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางที่นานที่สุดคือ 33 เดือนคือไปเยเมน และที่สั้นที่สุดใช้เวลา 7 เดือน โดยทั่วไปจะเป็นประเทศกัมพูชา ประมาณร้อยละ 66 ของลูกเรือประมงที่ออกเรือไปนอกน่านน้ำไทยเคยทำงานปีนลูกเรือในเรืออื่นมาก่อน เหตุผลที่ย้ายเรือก็คือเพื่อหาเรือที่ให้ค่าจ้างสูงกว่าเรือเดิม

11.1.4 เวลาว่างและกิจกรรมบนเรือ

ลูกเรือประมงให้สัมภาษณ์ว่า พวกเขามีเวลาว่างประมาณ 5 ชั่วโมงต่อวัน ถึงแม้ว่าเวลาว่างแต่ละวันจะไม่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของงาน นอกจากนั้นลูกเรือประมงอาจจะมีเวลาว่างหลายวันจนกว่าจะถึงเวลาออกหาปลา สิ่งที่ลูกเรือส่วนใหญ่ทำในยามว่างคือการนอน นอกเหนือจากนี้ก็คือการดูหนังกับร้องเพลงคาราโอเกะ

11.1.5 กิจกรรมบนฝั่ง

บนชายฝั่งประเทศไทย มากกว่าร้อยละ 70 ของลูกเรือประมงดื่มเหล้าประมาณหนึ่งในสามไปสถานบริการทางเพศ และมากกว่าหนึ่งส่วนสี่ไปคาราโอเกะ ส่วนที่อยู่บนฝั่งนอกเขตประเทศไทยร้อยละ 37 จะดื่มเหล้า ร้อยละ 17 ไปเที่ยวผู้หญิง และร้อยละ 8 ไปร้านคาราโอเกะ การดื่มเหล้า การไปสถานบริการทางเพศและการร้องคาราโอเกะ มักจะไปด้วยกัน กลุ่มที่ดื่มเหล้า กับใช้บริการทางเพศโดยส่วนมาก มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ในขณะที่ลูกเรือประมงอายุระหว่าง 18-24 ปี จะไปร้องคาราโอเกะ

11.1.6 การติดต่อกับครอบครัวเวลาออกเรือ

ลูกเรือประมงส่วนใหญ่สามารถติดต่อกับครอบครัวได้โดยใช้อุปกรณ์สื่อสารที่มีอยู่บนเรือ ส่วนการที่จะได้ใช้หรือไม่ขึ้นอยู่กับต้นทุนจะอนุญาตให้ใช้หรือไม่

11.1.7 การติดยาเสพติดและการใช้ยาเสพติด

มากกว่าร้อยละ 33 ของลูกเรือประมงดื่มเหล้าทุกวัน หรือไม่กี่ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนมากจะเป็นลูกเรือของสมุทรสาครมากกว่าสงขลา ซึ่งมีอายุระหว่าง 25-34 ปี การใช้ยาเสพติดในกลุ่มลูกเรือประมงถือเป็นเรื่องที่ธรรมดา ยาเสพติดส่วนมากที่ลูกเรือใช้คือ กัญชา และยาบ้า ประมาณร้อยละ 10 ของลูกเรือประมงใช้เฮโรอีน ร้อยละ 7 ของลูกเรือประมง ใช้เข็มฉีดยา และร้อยละ 44 ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ลูกเรือประมงในจังหวัดสงขลาใช้ยาเสพติดและมีการใช้เข็มมากกว่าลูกเรือประมงในจังหวัดสมุทรสาคร กัญชา

ยาบ้า และกาวหรือทินเนอร์ เป็นยาที่ลูกเรือประมง อายุระหว่าง 25-34 ปี ใช้กัน ในขณะที่ลูกเรือประมงที่อายุมากกว่า 45 ปี เคยเสพยาโรइन

11.1.8 พฤติกรรมทางเพศ และการใช้ถุงยางอนามัยในหกเดือนที่ผ่านมา

ลูกเรือประมงเกือบทั้งหมดเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน และมีประสบการณ์ครั้งแรกเมื่อตอนอายุประมาณ 17 ปี ลูกเรือที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มว่าจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนอายุ 15 ปี ลูกเรือมากกว่าหนึ่งส่วนสามเคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการในหกเดือนที่ผ่านมา ประมาณร้อยละ 13 มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราว ในขณะที่ร้อยละ 11 มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำ สำหรับคนที่แต่งงานแล้ว มากกว่าหนึ่งในสามไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กับแฟนของตนเองในรอบหกเดือนที่ผ่านมา ในสมุทรสาคร ลูกเรือที่อายุน้อย ลูกเรือที่นับถือศาสนาพุทธ ลูกเรือโสดและลูกเรือที่มาจากภาคกลางและภาคอีสานจะมีกิจกรรมทางเพศมากกว่าลูกเรือที่มีลักษณะเดียวกันในสงขลา

ลูกเรือเกือบทั้งหมดใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ และประมาณร้อยละ 75 ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับคู่นอนชั่วคราว ในขณะที่ประมาณร้อยละ 40 ของลูกเรือใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับคู่นอนประจำ มีเพียงร้อยละ 3 ที่ใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอน เหตุผลหลักที่ลูกเรือตัดสินใจใช้ถุงยางอนามัย คือเพื่อป้องกันการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ในขณะที่เหตุผลหลักของลูกเรือที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยคือไม่คิดว่าจะมีความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แหล่งที่มาของการได้ถุงยางอนามัยส่วนใหญ่มาจากคู่นอน ร้านสะดวกซื้อ และร้านขายยา

11.1.9 เพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย คู่นอน และการใช้ถุงยางอนามัย

จากข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายก่อนวันสัมภาษณ์ ลูกเรือประมงมากกว่าร้อยละ 33 มีเพศสัมพันธ์กับคู่มรส ในขณะที่ร้อยละ 40 มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ ในร้อยละ 12 มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำ และประมาณร้อยละ 10 มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราว การใช้ถุงยางอนามัยมีอัตราสูงในกลุ่มของหญิงขายบริการ คู่นอนชั่วคราว คู่นอนประจำ และคู่มรสตามลำดับ

11.1.10 การตกแต่งอวัยวะเพศชาย

ประมาณในร้อยละ 25 ของลูกเรือประมงที่ให้สัมภาษณ์เคยได้รับการตกแต่งอวัยวะเพศ ในจังหวัดสงขลาอัตราของลูกเรือที่ได้รับการตกแต่งอวัยวะ ส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งตรงกันข้ามกับในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งอยู่ในกลุ่มอายุ 18-24 ปี ในจังหวัดสงขลาชาวพุทธได้ตกแต่งอวัยวะเพศมากกว่าชาวมุสลิม จำนวนของลูกเรือที่ตกแต่งอวัยวะเพศมีเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนปีที่ทำงานเป็นลูกเรือประมง โดยเฉพาะลูกเรือในจังหวัดสงขลา การตกแต่งอวัยวะเพศที่ได้รับความนิยมอย่างมากคือการฝังมุก ซึ่งมีประมาณร้อยละ 75 ของลูกเรือที่ตกแต่งอวัยวะเพศ รองลงมาคือการฉีดน้ำมันมะกอกเพื่อเพิ่มขนาดอวัยวะเพศ

11.1.11 ปัญหาสุขภาพ และการเข้ารับการรักษาในหกเดือนที่ผ่านมา

ประมาณร้อยละ 60 ของลูกเรือเคยได้รับบาดเจ็บ เกือบร้อยละ 40 เคยมีอาการท้องร่วง และร้อยละ 25 เคยเป็นไข้หนองพุงพองในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา ส่วนมากมักจะมีอาการเหล่านี้เวลาอยู่บนเรือ ดังนั้นวิธีแก้ส่วนใหญ่คือการหาซื้อยาเตรียมไว้ในเรือ ในกรณีของการเป็นไข้หนองพุงพองจะได้รับการรักษาจากเจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพมากกว่าในกรณีที่ได้รับการบาดเจ็บหรือมีอาการท้องร่วง การใช้บริการจากคนที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขถือเป็นเรื่องปกติ ลูกเรือประมาณส่วนใหญ่จะพึ่งพาภักต์นเรือหรือบุคคลอื่นเวลามีปัญหา และประมาณร้อยละ 12 ของลูกเรือจะได้รับการรักษาโดยการฉีดยาจากบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข

11.1.12 โรคติดต่อ: ความรู้ ประสบการณ์ และการเข้ารับการรักษา

ลูกเรือประมาณมีความรู้ค่อนข้างดีเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตัวอย่างคือ มากกว่าร้อยละ 80 รู้ว่ากามโรคคืออาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 8 ของลูกเรือเคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ วิธีการรักษาส่วนใหญ่ที่พบคือการหาซื้อยาจากร้านขายยา ไปโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย และขอคำแนะนำจากเพื่อน วิธีที่ใช้ป้องกันโรคติดต่อทางเพศส่วนใหญ่คือการใช้ถุงยางอนามัย

11.1.13 ทศนคติต่ออาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ

ร้อยละ 95 ของลูกเรือทั้งหมดต้องการคนมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอยู่บนเรือ ส่วนใหญ่แนะนำภักต์นเรือ ในขณะที่ร้อยละ 90 เห็นควรให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ เหตุผลหลักคือต้องการคนที่มีความรู้และสามารถให้การรักษานบนเรือได้ หรือใครที่มีความรู้ทางด้านนี้ ส่วนเหตุผลหลักที่ไม่ต้องการอาสาสมัครบนเรือคือ รู้สึกไม่สะดวกใจที่จะมีคนนอกอยู่ร่วมบนเรือด้วยกัน

11.1.14 โรคเอดส์: แหล่งข้อมูล ความรู้ และทัศนคติ

ลูกเรือประมาณส่วนใหญ่เรียนรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากการดูโทรทัศน์ ตามด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อน และหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ส่วนใหญ่พวกเขามีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ค่อนข้างดี และตระหนักว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้โดยการใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 80 ทราบว่าบุคคลที่มีลักษณะสะอาดและดูมีสุขภาพดีก็สามารถมีเชื้อโรคเอดส์ได้เหมือนกัน ร้อยละ 68 ทราบว่าคนที่ได้รับเชื้อเอดส์มักจะเสียชีวิตด้วยโรคนี้ ร้อยละ 60 รู้จักคนที่ได้รับเชื้อเอดส์ ร้อยละ 89 มีความเต็มใจที่จะดูแลรักษาสมาชิกในครอบครัวที่ติดเชื้อ มากกว่าร้อยละ 95 ของลูกเรือประมาณคิดว่าการใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ การตรวจเลือดก่อนสมรส และซื้อสตัยต์ต่อคู่สมรส เป็นวิธีที่ช่วยลดการเสี่ยงการติดเชื้อเอดส์ ลูกเรือบางรายยังเชื่อว่าการป้องกันการติดเชื้อต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อเอดส์ หรือไม่ทานอาหารร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอดส์

11.1.15 ความคิดเห็นของลูกเรือต่อการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของตนเอง

ประมาณร้อยละ 33 ของลูกเรือประมงยอมรับว่าพวกเขาเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เหตุผลที่ลูกเรือคิดว่าเสี่ยง เพราะพวกเขาไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ในขณะที่กลุ่มที่คิดว่าตนไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีนั้น เพราะที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง และไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ และประมาณร้อยละ 66 ของลูกเรือประมงได้เคยได้รับการตรวจเลือดมาก่อน

11.2 การอภิปราย

11.2.1 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอชไอวี

จากข้อมูลที่กำลังมาจะเห็นได้ว่าลูกเรือประมงที่ได้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และวิธีการป้องกันเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ลูกเรือประมงส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เนื่องจากการใช้บริการทางเพศ หรือพฤติกรรมที่สามารถนำไปสู่การใช้บริการทางเพศ อาทิเช่น การดื่มสุรา และการไปสถานบันเทิงคาราโอเกะ เป็นกิจกรรมที่ลูกเรือประมงส่วนใหญ่ทำในเวลาว่าง การใช้ถุงยางอนามัยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับว่าลูกเรือประมงเห็นว่า คู่นอนของตนมีภาวะที่เสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์หรือไม่ ซึ่งรวมไปถึงหญิงขายบริการ และคู่นอนชั่วคราวด้วย อัตราส่วนของการใช้ถุงยางอนามัยกับคู่สมรส หรือ คู่นอนประจำมีค่อนข้างน้อย นอกจากนี้การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนเอง และการตกแต่งอวัยวะเพศ เริ่มมีเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มลูกเรือประมง ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ได้ยังไม่ชัดเจน แต่ก็ทำให้ลูกเรือประมงได้ตระหนักว่าตนเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และติดเอชไอวีได้จากการตกแต่งอวัยวะเพศ

วิถีชีวิตและการทำงานของลูกเรือประมงแสดงให้เห็นว่า ลูกเรือประมงยังคงมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ และตระหนักถึงปัญหาของโรคก็ตาม การเป็นลูกเรือประมงเป็นงานที่หนักและยาก ต้องใช้แรงงานตลอดเวลา ดังนั้นลูกเรือจึงต้องการการพักผ่อนหลังจากที่มีการทำงานอย่างหนัก โดยเฉพาะเมื่อต้องออกทะเลเป็นเวลานาน การออกเรือบางครั้งใช้เวลา 2-3 ปี การที่ต้องอยู่ห่างจากบ้านและครอบครัวเป็นเวลานาน รวมทั้งงานที่หนัก ก่อให้เกิดความเหงาและความเครียด จึงพยายามหาความสุขจากการเที่ยวเตร่ตามแหล่งบันเทิง และสถานขายบริการทางเพศ ทำให้ต้องหาวิธีปลดปล่อยทุกครั้งที่มีโอกาส ที่จริงแล้ว ลูกเรือประมงเสี่ยงมากต่อการติดเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะบนชายฝั่งประเทศไทย และความเสี่ยงยังเพิ่มขึ้นเมื่ออยู่บนฝั่งนอกประเทศไทย

จากการที่ต้องใช้ชีวิตและทำงานในทะเลเป็นเวลานาน และใช้ชีวิตส่วนใหญ่ร่วมกับเพื่อนประมง อิทธิพลของเพื่อนจึงทำให้เกิดการเลียนแบบและเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย จากการศึกษพบว่า ลูกเรือประมงที่ได้รับการตกแต่งอวัยวะเพศ มักจะทำหลังจากที่ได้เป็นลูกเรือประมงแล้วเป็นส่วนใหญ่ และเหตุผลก็คือทำตามเพื่อน ภาวะกดดันเรื่องเพื่อนอาจมีส่วนเกี่ยวกับการเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกเรือประมง เช่น การดื่มสุรา หรือการใช้บริการทางเพศ การที่ลูกเรือประมงมีพฤติกรรมเสี่ยงอาจจะเป็นเพราะว่าพวกเขาไม่มีรายได้ที่สามารถจะทำให้เขาทำในสิ่งที่ต้องการ เหตุผลหลักอีกประการหนึ่งที่ลูกเรือประมงให้สัมภาษณ์คือ การที่ได้รับเงินปันผลคืน นี่แสดงให้เห็นว่าลูกเรือประมงมีรายได้สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงานแรงงานอื่นทั่วไป เนื่องจากเป็นงานที่ยากและอันตราย จึงไม่น่าแปลกใจที่ผู้จ้างจะใช้เงินเพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนมาทำงาน นอกจากนั้นการเป็นลูกเรือประมงอาจจะเป็นงานเดียวที่มีการจ่ายเงินล่วงหน้าก่อนทำงาน ทำให้ลูกเรือประมงมีเงินที่จะดื่มสุรา ไปสถานบันเทิง หรือไปใช้บริการทางเพศ

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ อาจมีสาเหตุมาจากอายุและสถานะสมรสของลูกเรือประมงด้วย จากข้อมูลการสำรวจชี้ให้เห็นว่าลูกเรือที่มีอายุน้อย และยังไม่แต่งงานมีความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศมากกว่าลูกเรือประมงที่มีอายุมากกว่า และที่แต่งงานแล้ว หรือเคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว โดยเฉพาะลูกเรือโสเภณีที่มีอายุระหว่าง 18-35 ปี จะมีการซื้อบริการทางเพศและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มอื่น

11.2.2 ปัญหาสุขภาพ และการรักษาพยาบาล

ด้วยการเป็นลูกเรือประมงเป็นงานที่หนักและอันตราย จึงทำให้มีโอกาสเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพสูง มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับลูกเรือประมงบ่อยครั้ง นอกจากนั้นการที่มีน้ำสะอาดอย่างจำกัด ซึ่งทำให้เจ็บป่วย เช่น ท้องร่วง และการเกิดฝีหนอง

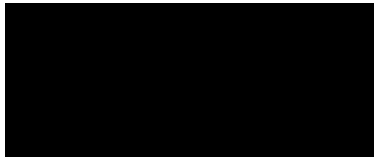
ทางด้านการรักษา หลักฐานที่พบคือลูกเรือประมงส่วนใหญ่จะใช้ยาและอุปกรณ์ที่มีอยู่บนเรือ และคนที่ให้การรักษาส่วนใหญ่ก็คือกัปตันเรือ ดังนั้น การรักษาด้วยตนเอง การรักษาโดยการฉีดยาโดยบุคคลที่ไม่มีความรู้ทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นกัปตันเรือ หรือลูกเรือด้วยกันเองจะพบเห็นได้บ่อยมากในกลุ่มลูกเรือประมง แม้ว่าบนเรือจะมีกล่องยาที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือเจ้าของเรือได้เตรียมไว้ให้ก่อนที่จะออกเดินเรือก็ตาม แต่ไม่ทราบว่ากัปตันเรือมีความรู้ในการใช้รักษามากน้อยเพียงใด การรักษาบนเรือได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องหรือไม่ จากการสำรวจทำให้เห็นว่าควรจะมีการอบรมทั้งกัปตันเรือและลูกเรือประมงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และการให้การรักษาอย่างถูกต้อง ที่สำคัญคือ การให้ข้อมูลและวิธีการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาแก่กัปตันและลูกเรือ

11.2.3 การส่งเสริมสุขภาพของลูกเรือประมง

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของลูกเรือประมงจำเป็นต้องเข้าใจวิถีชีวิตและการทำงานของพวกเขา สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดจากการสำรวจคือ ลูกเรือประมงไม่ได้มีความต้องการที่จะได้รับการรักษาจากโรงพยาบาล ยกเว้นแต่ในกรณีที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่ลูกเรือประมงต้องการคือสถานพยาบาลที่จัดขึ้นเพื่อประมง โดยเฉพาะที่มีเครื่องมือครบครันอยู่ที่เดียว โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการขั้นตอนมากมาย หรือต้องตอบคำถามมากมายเหมือนกับโรงพยาบาล

ในการที่จะส่งเสริมสุขภาพของลูกเรือให้ได้ผล วิถีชีวิตของลูกเรือประมงควรที่จะถูกนำไปศึกษาและนำไปใช้ในการสร้างสื่อที่เหมาะสม เพื่อที่จะสร้างความตระหนักถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การกระตุ้นให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เช่น การปลุกฝังให้เก็บเงินไว้เพื่อตัวเองและครอบครัว อาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกเรือประมงเหล่านี้นห่างไกลจากชีวิตที่ต้องเสี่ยงกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

จากการให้สัมภาษณ์ของลูกเรือ เรื่องการมีบุคคลคอยดูแลรักษาเมื่อยามเจ็บป่วยบนเรือ ไม่มีคำตอบชัดเจนว่าควรเป็นใคร ลูกเรือส่วนใหญ่กล่าวว่าควรจะเป็นกัปตันเรือ เนื่องจากกัปตันเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดบนเรือ ดังนั้น กัปตันเรื่อน่าจะเป็นคนที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำหน้าที่ในการดูแลสุขภาพของลูกเรือ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาเรื่องกัปตันเรือเปลี่ยนงานบ่อย ถึงแม้ว่าจะน้อยกว่าลูกเรือประมงก็ตาม นอกจากนั้นลูกเรือยังไม่เห็นด้วยที่จะให้คนที่ไม่ใช่ลูกเรือขึ้นไปทำงานบนเรือ แม้ว่าจะมีความรู้ด้านสาธารณสุข และที่สำคัญที่สุดคือการที่จะมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับเจ้าของเรือเท่านั้น ดังนั้นถ้าอยากให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือคงจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าของเรือให้เข้าใจและยอมรับให้ได้

เอกสาร 1

หนังสือแสดงความยินยอมด้วยวาจาเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานเชิงพฤติกรรม โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

รหัสผู้ให้ข้อมูล ☐☐☐☐

Cluster No. _____

จังหวัด ① สงขลา ② สมุทรสาคร

สถานที่ (ท่าเรือ / ชื่อแพ) _____

ชื่อเรือ _____

สวัสดีครับ ผม/ดิฉัน (ชื่อผู้สัมภาษณ์) เป็นตัวแทนจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำหรับดำเนินงานโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย ซึ่งคำถามจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพ และความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวี/เอดส์

ในการสัมภาษณ์ดิฉัน/ผมจะถามข้อมูลส่วนตัวซึ่งบางคำถามอาจสร้างความลำบากใจแก่ท่านในการตอบ ซึ่งท่านสามารถปฏิเสธการตอบคำถามหรือขอหยุดการให้ข้อมูลก็ได้ อย่างไรก็ตาม ดิฉัน/ผมขอยืนยันว่าข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ จะไม่มีคนอื่นรู้ว่าท่านเป็นใครและให้ข้อมูลอะไร

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้จะช่วยให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของท่าน ซึ่งหน่วยงานสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผนการดำเนินการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ลูกเรือประมงไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น การสัมภาษณ์ครั้งนี้จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ดิฉัน/ผมได้อ่าน (หรือ ผู้สัมภาษณ์ได้อ่านให้ฟัง) ข้อความในหนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจแล้วและท่านยินดีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ จึงให้ผู้สัมภาษณ์ลงนามเป็นหลักฐานว่าท่านได้ตกลงให้ข้อมูลด้วยวาจาแล้ว

.....
ลายมือชื่อผู้สัมภาษณ์

หากท่านมีปัญหาหรือคำถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ครั้งนี้
ท่านสามารถติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 226

บันทึกการสัมภาษณ์

	ความพยายามสัมภาษณ์ครั้งที่		
	1	2	3
วัน เดือน ปี			
ผู้สัมภาษณ์			
ผลการสัมภาษณ์			

รหัสผลการสัมภาษณ์

- 1 สมบูรณ์
- 2 ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่สามารถมาให้ข้อมูลได้
- 3 ผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิเสธการให้ข้อมูล
- 4 ข้อมูลสมบูรณ์เป็นบางส่วน
- 8 อื่นๆ

รหัสผู้สัมภาษณ์ ☐ ☐ ชื่อ _____

วันที่สัมภาษณ์ _____

ตรวจสอบโดย _____

ผู้ตรวจสอบลงนาม _____

วันที่ _____

แบบสัมภาษณ์แบ่งข้อคำถามออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

หน้าแรก	หนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูล รหัสข้อมูลผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ (4 หลัก)		
ส่วนที่ 1	ข้อมูลทั่วไป และ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม	11	ข้อ
ส่วนที่ 2	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงานและการประกอบอาชีพ	14	ข้อ
ส่วนที่ 3	ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างและงานอดิเรก	5	ข้อ
ส่วนที่ 4	ข้อมูลการใช้สารเสพติดและของมีนเมา	4	ข้อ
ส่วนที่ 5	ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและการใช้ถุงยางอนามัย	31	ข้อ
ส่วนที่ 6	ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ การเข้าถึงการบริการรักษาสุขภาพ	43	ข้อ
ส่วนที่ 7	ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ เอชไอวี/เอดส์	15	ข้อ
	รวมจำนวนข้อคำถาม	123	ข้อ

เวลาเริ่มต้นสัมภาษณ์.....

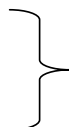
ส่วนที่ 1
ข้อมูลทั่วไป และ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

- 1.1 ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใดก่อนมาอาศัยอยู่ที่ จังหวัดนี้
ตำบล อำเภอ
จังหวัด
- 1.2 ท่านพักอาศัยอยู่กับใครก่อนมาอาศัยอยู่ที่ จังหวัดนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - 1 พ่อแม่
 - 2 พี่น้อง
 - 3 ภรรยา
 - 4 บุตร
 - 5 ญาติ
 - 6 อื่นๆ ระบุ
- 1.3 ขณะนี้ท่านอายุเท่าใด อายุปี (นับจนถึงวันเกิดครั้งสุดท้าย)
ถ้าอายุน้อยกว่า 18 ปี หยุดการสัมภาษณ์
- 1.4 ท่านจบการศึกษาระดับใด ระดับ.....
- 1.5 ท่านสามารถอ่านหนังสือภาษาไทยได้ในระดับใด
 - 1 อ่านได้ดี
 - 2 พออ่านได้
 - 3 อ่านไม่ได้เลย
- 1.6 ท่านสามารถเขียนหนังสือภาษาไทยได้ในระดับใด
 - 1 เขียนได้ดี
 - 2 เขียนได้บ้าง
 - 3 เขียนไม่ได้เลย
- 1.7 ท่านนับถือศาสนาใด
 - 1 พุทธ
 - 2 คริสต์
 - 3 อิสลาม
 - 4 ความเชื่อดั้งเดิม
 - 5 ไม่นับถือศาสนา
 - 6 อื่นๆ ระบุ

ผู้สัมภาษณ์ “ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพการอยู่กินกันฉันสามีภรรยา ในที่นี้อาจหมายถึงการแต่งงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การแต่งงานที่ผ่านพิธีการทางศาสนา หรืองานเลี้ยงฉลอง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันโดยไม่ผ่านพิธีการใดๆ”

1.8 สถานภาพการสมรสของท่าน

- 1 แต่งงาน
- 2 อยู่ด้วยกัน
- 3 โสด
- 4 แยกกันอยู่ / หย่า
- 5 หม้าย

(ไปถาม ข้อ 1.10)

1.9 ถ้าแต่งงานหรืออยู่ด้วยกัน ปัจจุบันท่านพักอยู่กับคู่ของท่านหรือไม่

- 1 ใช่
- 2 ไม่ใช่ → คู่ของท่านพักอยู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด

1.10 ลักษณะที่พักอาศัยของท่านเป็นอย่างไร

- 1 บ้านเช่า
- 2 พักในเรือ
- 3 บ้านของเจ้าของเรือ
- 4 อื่นๆ ระบุ

1.11 ปัจจุบันท่านพักอยู่กับใคร

- 1 อยู่คนเดียว
- 2 ครอบครัว /ญาติพี่น้อง
- 3 นายจ้าง
- 4 เพื่อนร่วมงาน
- 5 ภรรยา / แฟน
- 6 อื่นๆ ระบุ

ส่วนที่ 2
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงานและการประกอบอาชีพ

- 2.1 ท่านประกอบอาชีพใดก่อนจะมาเป็นลูกเรือประมง
อาชีพ..... จังหวัด
- 2.2 ทำไมท่านจึงได้มาทำงานเป็นลูกเรือ
ประมง
แหล่งข้อมูลที่ชักชวนท่านมา
.....
- 2.3 ท่านเป็นลูกเรือประมงครั้งนี้เป็นครั้งแรก (ออกเรือไปแล้ว 1 ครั้ง)ใช่หรือไม่
1 ใช่ **(ไปถามข้อ 2.6)**
2 ไม่ใช่
- 2.4 ท่านเคยหยุดอาชีพประมง ไปทำอาชีพอื่นมาแล้วกี่ครั้ง
1. เคย ครั้ง**(นับรวมครั้งปัจจุบันด้วย)**
2. ไม่เคย **(ข้ามไปถาม 2.6)**
- 2.5 เหตุผลที่หยุดทำอาชีพประมง (บันทึกลักษณะงานที่ทำ และระยะเวลาที่ทำแต่ละครั้ง)
เหตุผลที่ 1
เหตุผลที่ 2
เหตุผลที่ 3
- 2.6 ท่านเคยออกเรือนอกน่านน้ำไทยหรือไม่
1 เคย
2 ไม่เคย **(ไปถามข้อ 2.10)**
- 2.7 ถ้าเคย ประเทศที่เคยไปคือ 1 ระยะเวลา
2 ระยะเวลา
3 ระยะเวลา
- 2.8 ท่านเคยเปลี่ยนจากการเป็นลูกเรือลำหนึ่งไปทำงานเป็นลูกเรืออีกลำหนึ่งหรือไม่
1 เคย แต่อยู่บริษัทเดียวกัน 2 เคย เป็นเรือบริษัทอื่น
3 ไม่เคย **(ไปถามข้อ 2.10)**
- 2.9 ถ้าเคย เพราะ
- 2.10 ท่านทำงานเป็นลูกเรือประมงมานานแค่ไหนแล้ว เดือน.....ปี
- 2.11 ท่านคิดว่าจะทำงานเป็นลูกเรือประมงไปอีกนานเพียงใดปี
ข้อดีของการเป็นลูกเรือประมง.....
ข้อเสียของการเป็นลูกเรือประมง.....

- 2.12 โปรดระบุปัญหาที่ท่านเคยพบเมื่อทำงาน**บนเรือ** โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
(*อ่านคำตอบให้ฟังทีละข้อแล้วลงหมายเลขตามลำดับ*)
-อุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บ
-ปัญหาสุขภาพ
-การทะเลาะวิวาท
-อื่นๆ ระบุ.....
-อื่นๆ ระบุ.....
-อื่นๆ ระบุ.....
- 2.13 เมื่อพบปัญหาระหว่างการทำงาน**บนเรือ**ที่ท่านต้องการความช่วยเหลือ หรือคำแนะนำ ท่าน
ปรึกษาใคร
- 1 ใต้ก้ง
- 2 หัวหน้าลูกเรือ
- 3 เพื่อนลูกเรือ เหตุผลที่เลือกปรึกษาเพื่อน
.....
- 4 อื่นๆ
ระบุ
- 2.14 ความหวังของคุณในอนาคตคือ
.....

ส่วนที่ 3
ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างและงานอดิเรก

- 3.1 เมื่ออยู่บนเรือ ท่านมีเวลาว่างในแต่ละวัน..... ชั่วโมง
- 3.2 เมื่ออยู่บนเรือท่านใช้เวลาทำอะไรมากที่สุดเมื่อท่านมีเวลาว่าง (*ไม่อ่านคำตอบและตอบได้
คำตอบเดียว*)
- 1 อ่านหนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
- 2 ฟังวิทยุ / เทป / ซีดี
- 3 ดูโทรทัศน์ / VDO / VCD / DVD
- 4 ออกกำลังกาย
- 5 นอนพัก
- 6 เกมส์ การพนัน
- 7 อื่นๆ ระบุ
- 3.3 ท่านมีโอกาสติดต่อกับครอบครัวบ้างหรือไม่
- 1 ติดต่อบ้าง
วิธี
- 2 ไม่ติดต่อ เพราะ
.....

- 3.4 บนฝั่งในประเทศไทย ท่านทำอะไรเมื่อท่านมีเวลาว่าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยไม่อ่านคำตอบ ให้ฟัง)

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
ซื้อของ	1	2
ดื่มเหล้า	1	2
เที่ยวคาราโอเกะ	1	2
เที่ยวหญิงชายบริการทางเพศ	1	2
ไปหาแฟน / คู่นอน	1	2
อยู่บนเรือ	1	2
เที่ยวร้านน้ำชา	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

- 3.5 บนฝั่งต่างประเทศ ท่านทำอะไรเมื่อมีเวลาว่าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
ซื้อของ	1	2
ดื่มเหล้า	1	2
เที่ยวคาราโอเกะ	1	2
เที่ยวหญิงชายบริการทางเพศ	1	2
ไปหาแฟน / คู่นอน	1	2
อยู่บนเรือ	1	2
เที่ยวร้านน้ำชา	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการใช้สารเสพติดและเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์

- 4.1 ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยครั้งเพียงใด
- 1 ทุกวัน
 - 2 – 3 ครั้ง / สัปดาห์
 - 3 2 – 3 ครั้ง / เดือน
 - 4 เคยดื่มแต่เลิกแล้ว
 - 5 ไม่เคยดื่ม

4.2 ท่านเคยใช้สารเสพติดเหล่านี้หรือไม่

รายการ	เคย	ไม่เคย
กัญชา	1	2
แอมเฟตามีน (ยาบ้า)	1	2
กาว / ทินเนอร์	1	2
อื่น	1	2
เอกซตาซี (ยาอี)	1	2
เคตซีน (ยาเค)	1	
เฮโรอีน	1	2

4.3 ท่านเคยฉีดยาเสพติดหรือไม่

1	เคย	} ไปถามส่วนที่ 5
2	ไม่เคย	
8	จำไม่ได้	

4.4 ถ้าเคย ท่านเคยใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่นหรือไม่

1	เคย
2	ไม่เคย
8	จำไม่ได้

ส่วนที่ 5

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและการใช้ถุงยางอนามัย

5.1 ไม่ว่าท่านจะเคยใช้หรือไม่เคยใช้ก็ตาม ท่านคิดว่าท่านสามารถหาถุงยางอนามัยได้จากสถานที่หรือบุคคลใดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
ร้านสะดวกซื้อ	1	2
ร้านขายของชำ	1	2
ร้านขายยา	1	2
โรงพยาบาล / คลินิก	1	2
NGO หรือหน่วยงานภาคเอกชน	1	2
สมาคมประมง	1	2
อสม หรืออาสาสมัครสาธารณสุข	1	2
บาร์ / คาราโอเกะ	1	2
เกสต์เฮาส์ / โรงแรม	1	2
คู่นอน	1	2
เพื่อน	1	2
ผู้จำหน่ายถุงยางอนามัย	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

“คำถามต่อไปนี้เกี่ยวกับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของท่าน”

- 5.2 ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่
1. เคย
 2. ไม่เคย (*ไปถามข้อ 5.30*)
- 5.3 ตอนที่ท่านมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ท่านอายุเท่าไร.....ปี
- 5.4 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือไม่
1. มี 2. ไม่มี (*ข้ามไปถามข้อ 5.8*) 3. ยังไม่มีภรรยา (*ข้ามไปถามข้อ 5.8*)
- 5.5 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านใช้ถุงยางอนามัยบ่อยครั้งแค่ไหนเมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา
- 1 ใช้ทุกครั้ง
 - 2 ใช้ส่วนมาก
 - 3 ใช้บางครั้ง
 - 4 ไม่ใช้ (*ข้ามไปถาม ข้อ 5.7*)
 - 5 จำไม่ได้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.8*)
- 5.6 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับภรรยา เหตุผล คือ
- 1 เพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 2 เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์
 - 3 คุณต้องการให้ใช้
 - 4 อื่นๆ
- 5.7 ถ้าท่าน ไม่ใช้ ถุงยางกับภรรยา เหตุผล คือ
- 1 หาซื้อไม่ได้
 - 2 แพง
 - 3 คุณไม่อยากให้ใช้
 - 4 ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย
 - 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
 - 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
 - 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
 - 9 ใช้ไม่เป็น
 - 10 เมา
 - 11 อื่นๆ ระบุ.....

- 5.8 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำที่ไม่ใช่ภรรยาหรือไม่
1. มี
 2. ไม่มี (*ข้ามไปถามข้อ 5.12*)
- 5.9 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนประจำที่ไม่ใช่ภรรยาของท่านบ่อยครั้งแค่ไหน เมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์
- 1 ใช้ทุกครั้ง
 - 2 ใช้ส่วนมาก
 - 3 ใช้บางครั้ง
 - 4 ไม่ใช้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.11*)
 - 5 จำไม่ได้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.12*)
- 5.10 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับคู่นอนประจำที่ไม่ใช่ภรรยาของท่าน เหตุผล คือ
- 1 ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 2 ป้องกันการตั้งครรภ์
 - 3 คู่นอนต้องการให้ใช้
 - 4 อื่นๆ.....
- 5.11 ถ้าท่าน ไม่ใช้ ถุงยาง อนามัยกับคู่นอนประจำที่ไม่ใช่ภรรยาของท่าน เหตุผล คือ
- 1 หาซื้อไม่ได้
 - 2 แพง
 - 3 คู่นอนไม่ยอมให้ใช้
 - 4 ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย
 - 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
 - 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
 - 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
 - 9 ใช้ไม่เป็น
 - 10 เมา
 - 11 อื่นๆ ระบุ.....
- 5.12 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราวหรือไม่
1. มี
 2. ไม่มี (*ข้ามไปถามข้อ 5.16*)
- 5.13 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนชั่วคราวบ่อยครั้งแค่ไหน เมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์
- 1 ใช้ทุกครั้ง
 - 2 ใช้ส่วนมาก
 - 3 ใช้บางครั้ง
 - 4 ไม่ใช้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.15*)
 - 5 จำไม่ได้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.16*)

- 5.14 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับคู่นอนชั่วคราวของท่าน เหตุผล คือ
- 1 ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 2 ป้องกันการตั้งครรภ์
 - 3 คู่นอนต้องการให้ใช้
 - 4 อื่นๆ.....
- 5.15 ถ้าท่าน ไม่ใช้ ถุงยางอนามัยกับคู่นอนชั่วคราวของท่าน เหตุผล คือ
- 1 หาซื้อไม่ได้
 - 2 แพง
 - 3 คู่นอนไม่ยอมให้ใช้
 - 4 ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย
 - 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
 - 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
 - 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
 - 9 ใช้ไม่เป็น
 - 10 เมา
 - 11 อื่นๆ ระบุ.....
- 5.16 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ หรือไม่
1. มี (จำนวน.....คน)
 2. ไม่มี (*ข้ามไปถามข้อ 5.20*)
- 5.17 ในช่วง 6 เดือนที่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศบ่อยครั้งแค่ไหน เมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์
- 1 ใช้ทุกครั้ง
 - 2 ใช้ส่วนมาก
 - 3 ใช้บางครั้ง
 - 4 ไม่ใช้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.19*)
 - 5 จำไม่ได้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.20*)
- 5.18 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศ เหตุผล คือ
- 1 ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 2 ป้องกันการตั้งครรภ์
 - 3 คู่นอนต้องการให้ใช้
 - 4 อื่นๆ.....
- 5.19 ถ้าท่าน ไม่ใช้ ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศ เหตุผล คือ
- 1 หาซื้อไม่ได้
 - 2 แพง
 - 3 คู่นอนไม่ยอมให้ใช้

- 4 ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย
 - 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
 - 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
 - 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
 - 9 ใช้ไม่เป็น
 - 10 เมา
 - 11 อื่นๆ ระบุ.....
- 5.20 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับลูกเรือประมงด้วยกัน หรือไม่
1. มี
 2. ไม่มี (ข้ามไปถามข้อ 5.24)
- 5.21 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านใช้ถุงยางอนามัยกับลูกเรือประมงด้วยกันบ่อยครั้งแค่ไหน เมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์
- 1 ใช้ทุกครั้ง
 - 2 ใช้ส่วนมาก
 - 3 ใช้บางครั้ง
 - 4 ไม่ใช้ (ข้ามไปถามข้อ 5.23)
 - 5 จำไม่ได้ (ข้ามไปถามข้อ 5.24)

5.22 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับลูกเรือประมงด้วยกัน เหตุผล คือ

- 1 ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
- 2 ป้องกันการตั้งครรภ์
- 3 คุณต้องการให้ใช้
- 4 อื่นๆ.....

5.23 ถ้าท่าน ไม่ใช้ ถุงยางอนามัยกับลูกเรือประมงด้วยกัน เหตุผล คือ

- 1 หาซื้อไม่ได้
- 2 แพง
- 3 คุณไม่อยากให้ใช้
- 4 ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย
- 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
- 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
- 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
- 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
- 9 ใช้ไม่เป็น
- 10 เมา
- 11 อื่นๆ ระบุ.....

5.24 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายอื่นที่ไม่ใช่ลูกเรือประมง หรือไม่

1. มี
2. ไม่มี (*ข้ามไปถามข้อ 5.28*)

5.25 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาท่านใช้ถุงยางอนามัยกับผู้ชายอื่นที่ไม่ใช่ลูกเรือประมงบ่อยครั้งแค่ไหน
เมื่อท่านมีเพศสัมพันธ์

- 1 ใช้ทุกครั้ง
- 2 ใช้ส่วนมาก
- 3 ใช้บางครั้ง
- 4 ไม่ใช้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.27*)
- 5 จำไม่ได้ (*ข้ามไปถามข้อ 5.28*)

5.26 ถ้าท่าน ใช้ ถุงยางอนามัยกับผู้ชายอื่นที่ไม่ใช่ลูกเรือประมงด้วยกัน เหตุผล คือ

- 1 ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
- 2 ป้องกันการตั้งครรภ์
- 3 คุณต้องการให้ใช้
- 4 อื่นๆ.....

- 5.27 ถ้าท่าน **ไม่ใช่** ผู้ขายยางอนามัยกับผู้ขายอื่นที่ไม่ใช่ลูกเรือประมงด้วยกัน เหตุผล คือ
- 1 หาซื้อไม่ได้
 - 2 แพง
 - 3 คุณนอนไม่ยอมให้ใช้
 - 4 ไม่ชอบใช้ผู้ขายยางอนามัย
 - 5 ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์
 - 6 ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์
 - 7 ไม่ได้คิดถึงเรื่องการใช้ผู้ขายยางอนามัย
 - 8 คิดว่าป้องกันไม่ได้
 - 9 ใช้ไม่เป็น
 - 10 เมา
 - 11 อื่นๆ ระบุ.....

- 5.28 ครั้งสุดท้ายที่ท่านมีเพศสัมพันธ์ ท่านมีเพศสัมพันธ์กับใคร

- 1 ภรรยา
- 2 คุณนอนประจำ
- 3 คุณนอนชั่วคราว
- 4 หญิงขายบริการทางเพศ
- 5 ลูกเรือประมง
- 6 ผู้ขายอื่นที่ไม่ใช่ลูกเรือประมง
- 7 จำไม่ได้

- 5.29 ครั้งสุดท้ายที่ท่านมีเพศสัมพันธ์ ท่านใช้ผู้ขายยางอนามัยหรือไม่

- 1 ใช่
- 2 ไม่ใช่

- 5.30 ถ้าท่านเคยใช้ผู้ขายยางอนามัย ท่านได้รับผู้ขายยางอนามัยจากที่ไหนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
ร้านสะดวกซื้อ	1	2
ร้านขายของชำ	1	2
ร้านขายยา	1	2
โรงพยาบาล / คลินิก	1	2
NGO หรือหน่วยงานภาคเอกชน	1	2
สมาคมประมง	1	2
เกสต์เฮาส์ / โรงแรม	1	2
อสม หรืออาสาสมัครสาธารณสุข	1	2
บาร์ / คาราโอเกะ	1	2
คุณนอน	1	2
เพื่อน	1	2
ตู้จำหน่ายผู้ขายยางอนามัย	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

5.31 ท่านเคยตกแตงอวัยวะเพศหรือไม่ (รวมทั้งการฉีดยาคุมกำเนิดเข้าอวัยวะเพศ)

- 1 เคย ท่านใช้วิธีใด
- 2 ไม่เคย

ส่วนที่ 6
ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
และการได้รับการบริการรักษาสุขภาพ

ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านทำอะไรเมื่อพบว่าท่านมีอาการดังต่อไปนี้

อาการ	ตุ่ม / ^๑ / หนอง	บาดแผล	ท้องเสีย
ท่านเคยมีอาการเหล่านี้ 1 เคย 2 ไม่เคย	6.1	6.4	6.7
ถ้าเคย ท่านมีอาการเหล่านี้เมื่ออยู่ที่ใด 1 บนเรือ 2 บนฝั่ง 9 ไม่เคยเป็น	6.2	6.5	6.8
ถ้าเคยเป็น ท่านรักษาอาการเหล่านี้ อย่างไร (ตอบตามตัวเลือกใต้ตาราง)	6.3	6.6	6.9

คำตอบสำหรับข้อ 6.3, 6.6 และ 6.9

- 1 รับประทานยาที่เตรียมไว้ในเรือ
 - 2 ได้ยาจากเพื่อน
 - 3 ได้ยาจากไต้ก๋ง
 - 4 ไต้ก๋ง / เพื่อน เป็นผู้ฉีดยาให้
 - 5 อื่นๆ ระบุ
 - 9 ไม่เคยเป็น
- 6.10 ท่านเคยให้ผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรทางการแพทย์ฉีดยาเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยให้หรือไม่
- 1 เคย
 - 2 ไม่เคย (ไปถามข้อ 6.12)
- ↓
- 6.11 ผู้ที่ฉีดยาให้ท่านใช้เข็มฉีดยาอันใหม่หรือไม่
- 1 ใช่
 - 2 ไม่ใช่
 - 3 ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ
- 6.12 ท่านเคยฉีดยารักษาอาการเจ็บป่วยด้วยตนเองหรือไม่
- 1 เคย
 - 2 ไม่เคย (ไปถามข้อ 6.14)
- ↓
- 6.13 ท่านเคยใช้เข็มร่วมกับผู้อื่นหรือไม่
- 1 เคย
 - 2 ไม่เคย

6.14 ท่านอยากให้มีคนบนเรือที่มีความรู้เรื่องการรักษาพยาบาลที่สามารถให้การรักษาท่านเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บหรือไม่

- 1 อยากให้มี
- 2 ไม่อยากให้มี เพราะ.....

(ถ้าตอบข้อ 2 ให้ไปถามข้อ 6.16)

6.15 ถ้าอยากให้มี ท่านคิดว่าบุคคลนั้นควรเป็นใคร

- 1 ได้กั๋ง
- 2 หัวหน้าลูกเรือ (ยี่ซั่ว)
- 3 ช่างเครื่อง
- 4 อื่นๆ ระบุ

6.16 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรถ้ามีอาสาสมัครที่ผ่านการอบรมจากหน่วยงานสาธารณสุขลงเรือไปกับท่าน และให้การรักษาพยาบาลท่านเมื่อท่านไม่สบายหรือได้รับบาดเจ็บ

.....

ต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

อาการแสดง	ท่านคิดว่าอาการต่อไปนี้เป็นอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่	ท่านเคยมีอาการใดในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา	ถ้าเคยเป็น ท่านทำอะไร (ตอบตามตัวเลือกได้ ตาราง และตอบได้หลายคำตอบ)	ถ้าเคยเป็น อย่างแรกที่ท่านทำคืออะไร (ตอบตามตัวเลือกได้ ตาราง โดยตอบได้คำตอบเดียว)
1 ใช่ 2 ไม่ใช่		1 เคย 2 ไม่เคย		
อาการปวดท้องในผู้หญิง	6.17	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศ หญิง	6.18	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx
ปวดแสบปวดร้อน / ปัสสาวะแสบขัด	6.19	6.20	6.21	6.22
มีหนองไหลจากอวัยวะเพศ ชาย	6.23	6.24	6.25	6.26
มีแผลบริเวณอวัยวะเพศ	6.27	6.28	6.29	6.30
บริเวณอวัยวะเพศบวมแดง	6.31	6.32	6.33	6.34
ไม่สามารถรูดเปิดผิวหนังที่ปลายอวัยวะเพศได้	6.35	6.36	6.37	6.38
อื่นๆระบุ.....	6.39	6.40	6.41	6.42

คำตอบสำหรับข้อ 6.21 และ 6.42

- 0 ไม่เคยมีอาการ
- 1 ขอคำแนะนำจากเพื่อนหรือญาติพี่น้อง
- 2 หายารับประทานที่บ้าน
- 3 ขอคำแนะนำวิธีการรักษาจากหมอพื้นบ้าน
- 4 ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล / คลินิก / สถานบริการสาธารณสุข
- 5 รับยาฟรีจากโรงพยาบาล / คลินิก / สถานบริการสาธารณสุข
- 6 ซื้อยาจากโรงพยาบาล / คลินิก / สถานบริการสาธารณสุข
- 7 ซื้อยาจากหมอพื้นบ้าน
- 8 ซื้อยากินเองจากร้านขายยา / ร้านค้า
- 9 บอกคุณนอนเกี่ยวกับอาการที่เป็นหรืออาการที่เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 10 งดมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีอาการ
- 11 ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีอาการ
- 12 อื่นๆ ระบุ

**6.43 ท่านมีวิธีการอย่างไรบ้างในการป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)**

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์	1	2
การช่วยตัวเอง	1	2
ใช้ถุงยางอนามัย	1	2
มีคู่นอนเพียงคนเดียว	1	2
หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ	1	2
หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน	1	2
เครื่องรางของขลัง	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

ส่วนที่ 7
ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ เอชไอวี/เอดส์

7.1 ทำนรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ เอชไอวี/ เอดส์ จากแหล่งใดมากที่สุด
(ตอบได้คำตอบเดียว โดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)

- 1 วิทยุ
- 2 โทรทัศน์
- 3 หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
- 4 แผ่นพับ / โปสเตอร์
- 5 บุคลากรสาธารณสุข
- 6 สุหร่ำ / โบสถ์
- 7 โรงเรียน (ครู)
- 8 การพบปะกันในชุมชน
- 9 เพื่อน /ญาติ
- 10 ที่ทำงาน
- 11 อื่นๆ ระบุ

7.2 ท่านคิดว่าเราสามารถป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ ได้หรือไม่

1 ได้	}	ไปถามข้อ 7.4
2 ไม่ได้		
3 ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ		

7.3 ท่านคิดว่าวิธีการใดสามารถป้องกันติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ ได้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบโดยไม่อ่านคำตอบให้ฟัง)

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
การใช้ถุงยางอนามัยใช้ทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์	1	2
มีคู่นอนให้น้อยลง	1	2
ซื้อสัดยและมีคูเพียงคนเดียวเท่านั้น	1	2
ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นนอกจากภรรยา	1	2
การช่วยตัวเอง	1	2
งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์	1	2
หลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่น	1	2
อื่นๆ ระบุ	1	2

- 7.4 ท่านมีใครรู้จัก / ญาติพี่น้อง / เพื่อน ติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ หรือเสียชีวิตจาก เอดส์ หรือไม่
- 1 มี
 - 2 ไม่มี
- 7.5 ท่านเต็มใจหรือไม่หากท่านต้องดูแลคนในครอบครัวที่ป่วยเป็นโรคเอดส์
- 1 เต็มใจ
 - 2 ไม่เต็มใจ
 - 3 ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ
- 7.6 (คำถามต่อไปนี้จะเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ โดยให้ผู้ตอบตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่)
- ท่านคิดว่าพฤติกรรมใดต่อไปนี้จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ (ถามทีละข้อทุกข้อ)
รายการ	ใช่	ไม่ใช่
ตรวจเลือดก่อนแต่งงาน	1	2
ตรวจเลือดก่อนการตั้งครรภ์	1	2
ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์	1	2
มีคู่นอนน้อยลง	1	2
ฉีดสเตรย์กเดี่ยวใจเดียว	1	2
การช่วยตัวเอง	1	2
งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์	1	2
ใช้เข็มฉีดยาที่ทำความสะอาดแล้วฉีดเอง	1	2
หลีกเลี่ยงการใช้ห้องน้ำสาธารณะ	1	2
หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อ	1	2
หลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ติดเชื้อ	1	2
- 7.7 ท่านคิดว่าคนที่ดูภายนอกสะอาด สุขภาพแข็งแรงก็อาจมีเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ ในร่างกายได้ ใช่หรือไม่
- 1 ใช่
 - 2 ไม่ใช่
 - 3 ไม่ทราบ
- 7.8 ท่านคิดว่าผู้ติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ มักต้องเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ใช่หรือไม่
- 1 ใช่
 - 2 ไม่ใช่
- 7.9 ท่านคิดว่าตัวท่านเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์หรือไม่
- 1 เสี่ยง เพราะ.....
 - 2 ไม่เสี่ยง เพราะ.....
 - 3 ไม่แน่ใจ เพราะ.....

- 7.11 ท่านเคยรับการตรวจเลือดเพื่อตรวจหาเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ หรือไม่
- 1 เคย เพราะ.....
 - 2 ไม่เคย เพราะ.....
- (ถ้าตอบไม่เคย ถามเหตุผล สิ้นสุดการสัมภาษณ์ และกล่าวขอบคุณ)
- 7.12 ท่านทราบผลการตรวจเลือดหาเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ของท่านหรือไม่
- 1 ทราบ
 - 2 ไม่ทราบ (กล่าวขอบคุณและสิ้นสุดการสัมภาษณ์)
- 7.13 ผลการตรวจเลือดของท่านมีการติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ หรือไม่
- 1 ติดเชื้อ
 - 2 ไม่ติดเชื้อ
 - 3 ไม่ตอบ
- } สิ้นสุดการสัมภาษณ์และกล่าวขอบคุณ
- 7.14 ท่านได้รับการรักษาใดๆหรือไม่
- 1 รักษา
 - 2 ไม่ได้รักษา เพราะ
- (ถ้าไม่ได้รักษา สิ้นสุดการสัมภาษณ์ และกล่าวขอบคุณ)
- 7.15 ท่านได้รับการรักษาจากที่ใด
-
- 7.16 ท่านได้รับยาอะไร หรือได้รับการรักษาแบบไหน มีการนัดพบไปตรวจเป็นประจำหรือไม่ เพราะอะไร
-
-
-
-
-
-
-

หมดข้อคำถามและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ คณะทำงานต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านสละเวลาและยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้

เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....

รวมเวลาสัมภาษณ์.....

เอกสาร 2

หนังสือแสดงความยินยอมด้วยวาจาให้ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มของกลุ่มที่ 1 และ 2
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

จังหวัด

สงขลา 1

สมุทรสาคร 2

สวัสดีครับ ดิฉัน/ผม (ชื่อผู้สัมภาษณ์) เป็นตัวแทนจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ของลูกเรือคนไทย เพื่อนำข้อมูลไปใช้สำหรับดำเนินงานโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงของกระทรวงสาธารณสุข

ในการสัมภาษณ์นี้ดิฉัน/ผมจะถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของลูกเรือไทยและการให้บริการกับลูกเรือไทย

การสัมภาษณ์นี้จะใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง ถ้าท่านรู้สึกลำบากใจในการตอบ ท่านสามารถปฏิเสธการตอบคำถามหรือขอหยุดการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้ อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าขอยืนยันว่าชื่อของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่ถูกนำไปเผยแพร่ในเอกสารใดทั้งสิ้น และจะให้ที่อยู่ที่ท่านสามารถติดต่อกลับเมื่อท่านต้องการสอบถามเกี่ยวกับโครงการนี้

ดิฉัน/ผมได้อ่าน (หรือ ผู้สัมภาษณ์ได้อ่านให้ฟัง) ข้อความในหนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจแล้วและท่านยินดีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งนี้ จึงให้ผู้สัมภาษณ์ลงนามเป็นหลักฐานว่าท่านได้ตกลงให้ข้อมูลด้วยวาจาแล้ว

ลายมือชื่อผู้สัมภาษณ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

หากท่านมีปัญหาหรือคำถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ครั้งนี้
ท่านสามารถติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 226

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 กลุ่มบุคลากรทางด้านสาธารณสุขทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน

1. สุขภาพของลูกเรือไทย

- ก. ปัญหาหลักด้านสุขภาพของลูกเรือ
- ข. สถานการณ์เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ในกลุ่มลูกเรือ
(ความชุก-มีอัตราการติดเชื้อมากน้อยแค่ไหน การใช้บริการด้าน
รักษาพยาบาล การแบ่งแยกหรือการรังเกียจ)

2. การป้องกันและให้การรักษากามโรคและเอดส์แก่ลูกเรือทั้งบนบกและบนเรือ

- ก. การให้บริการด้านสาธารณสุขที่มีอยู่
 - หน่วยงาน สถานที่ ประเภทการให้บริการและกลุ่มเป้าหมาย
 - จุดแข็งและจุดอ่อนของงานการป้องกัน และงานรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
 - นโยบายของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือลูกเรือประมงที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี
 - ความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชนและรัฐบาล
 - การได้รับการรักษา และกิจกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (การรักษา ยา และอุปกรณ์เช่น ถุงยาง)
- ข. คำแนะนำสำหรับการให้บริการในอนาคต
 - กิจกรรมที่ควรทำกับลูกเรือและเป็นไปได้ (การให้คำปรึกษาเพื่อเข้ารับ
การตรวจเลือดหาเชื้อ เอช ไอ วี ด้วยความ สัมผัสใจ การออกไปทำ
กิจกรรมบนเรือ ฯลฯ)
 - สถานที่ที่เหมาะสม
 - ระบบส่งต่อผู้ป่วยกามโรคและเอดส์
 - ความทุ่มเทของรัฐและเอกชน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนฝั่ง การคัดเลือก และเงินเดือน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนเรือ ความเป็นไปได้
การคัดเลือกหน้าที่ และเงินเดือน
 - ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการให้บริการทั้งบนฝั่งและบนเรือ
 - คำแนะนำในการให้บริการอย่างยั่งยืน

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือ

(สำนักงานจังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์
แรงงานจังหวัด เป็นต้น)

1. ปัญหาหลักของลูกเรือไทยในจังหวัด

- ก. ปัญหาทั่วไป (เงิน สุขภาพ ครอบครัว และคำถามที่เกี่ยวข้องกับ
หน่วยงานที่เชิญ)
- ข. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
(การรักษาความลับ การแบ่งแยกหรือการรังเกียจ)

2. การป้องกันและให้การรักษากามโรคและเอดส์แก่ลูกเรือทั้งบนบกและบนเรือ

- ก. การให้บริการด้านสาธารณสุขที่มีอยู่
 - หน่วยงาน สถานที่ ประเภทการให้บริการและกลุ่มเป้าหมาย
 - จุดแข็งและจุดอ่อนของงานการป้องกัน และงานรักษาโรคติดต่อทาง
เพศสัมพันธ์และเอดส์
- ข. คำแนะนำสำหรับการให้บริการในอนาคต
 - กิจกรรมที่ควรทำกับลูกเรือและเป็นไปได้ (การให้คำปรึกษาเพื่อเข้า
รับการตรวจเลือดหาเชื้อ เอช ไอ วี ด้วยความสมัครใจ การออกไป
ทำกิจกรรมบนเรือ ฯลฯ)
 - สถานที่ที่เหมาะสม
 - ระบบส่งต่อผู้ป่วยกามโรคและเอดส์
 - ความทุ่มเทของรัฐและเอกชน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนฝั่ง การคัดเลือก และ
เงินเดือน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนเรือ ความเป็นไปได้
การคัดเลือก หน้าที่ และเงินเดือน
 - ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการให้บริการทั้งบนฝั่งและบนเรือ
 - คำแนะนำในการให้บริการอย่างยั่งยืน

หนังสือแสดงความยินยอมด้วยวาจาให้ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มของกลุ่มที่ 3 และ 4
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

จังหวัด

สงขลา 1

สมุทรสาคร 2

สวัสดีครับ ดิฉัน/ผม (ชื่อผู้สัมภาษณ์) เป็นตัวแทนจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ของลูกเรือคนไทย เพื่อนำข้อมูลไปใช้สำหรับดำเนินงานโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงของกระทรวงสาธารณสุข

ในการสัมภาษณ์นี้ดิฉัน/ผมจะถามข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของลูกเรือไทย และการให้บริการด้านสาธารณสุขกับลูกเรือไทย

การสัมภาษณ์นี้จะใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง ถ้าท่านรู้สึกลำบากใจในการตอบ ท่านสามารถปฏิเสธการตอบคำถามหรือขอหยุดการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ายืนยันว่าชื่อของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่ถูกนำไปเผยแพร่ในเอกสารใดทั้งสิ้น และจะให้ที่อยู่ที่ท่านสามารถติดต่อกลับเมื่อท่านต้องการสอบถามเกี่ยวกับโครงการนี้

ดิฉัน/ผมได้อ่าน (หรือ ผู้สัมภาษณ์ได้อ่านให้ฟัง) ข้อความในหนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจแล้วและท่านยินดีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งนี้ จึงให้ผู้สัมภาษณ์ลงนามเป็นหลักฐานว่าท่านได้ตกลงให้ข้อมูลด้วยวาจาแล้ว

.....
ลายมือชื่อผู้สัมภาษณ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

หากท่านมีปัญหาหรือคำถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ครั้งนี้
ท่านสามารถติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 226

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มที่ 3 เจ้าของเรือ และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประมงในจังหวัด

1. ข้อมูลทั่วไปของเจ้าของเรือและธุรกิจประมง
 - ระยะเวลาที่เข้ามาประกอบธุรกิจประมง
 - จำนวนเรือที่เป็นเจ้าของ
 - สถานที่ที่เรือออกไปจับปลาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - ระยะเวลาที่เดินทางไปจับปลาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - ระยะเวลาที่เรือเทียบท่าทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - การรับลูกเรือเข้าทำงานและคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นลูกเรือ (ภูมิลำนอายุ การศึกษา เชื้อชาติ สัญชาติ ระยะเวลาจ้าง เงินเดือน เป็นต้น)
2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลูกเรือไทย
 - จำนวนลูกเรือไทยและสัดส่วนของลูกเรือไทยต่อลูกเรือต่างชาติในจังหวัดนี้
 - ปัญหาสำคัญในกลุ่มลูกเรือ
3. สุขภาพรวมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ / เอดส์ และการใช้ยาเสพติดของลูกเรือ
 - การให้ความช่วยเหลือรวมถึงระบบการส่งต่อยามฉุกเฉินแก่ลูกเรือทั้งขณะอยู่บนฝั่งและในเรือ
 - พฤติกรรมการไปรับการรักษาพยาบาล (เวลาไหนถึงไป เหตุผลที่ไปและไม่ไป ฯลฯ)
 - สถานการณ์ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของลูกเรือเมื่ออยู่บนฝั่งและในเรือ (การติดเชื้อ การรับบริการรักษา การแบ่งแยกในสังคม)
 - พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอช ไอ วี (พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และการใช้ยาเสพติด)
 - การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและทัศนคติต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
4. การให้บริการของเจ้าของเรือด้านการป้องกันและการรักษาการโรคและเอดส์แก่ลูกเรือทั้งบนบกและในเรือ
 - รูปแบบการให้บริการทั้งบนบกและในเรือที่มีอยู่ในปัจจุบัน
 - นโยบาย ที่ส่งเสริมการบริการรักษาลูกเรือที่ติดเชื้อเอช ไอ วี
5. ข้อเสนอแนะ
 - กิจกรรมที่ควรทำกับลูกเรือและเป็นไปได้ (การให้คำปรึกษาเพื่อเข้ารับการตรวจเลือดหาเชื้อเอช ไอ วี ด้วยความสมัครใจ การออกไปทำกิจกรรมบนเรือ ฯลฯ)
 - สถานที่ที่เหมาะสม
 - ระบบส่งต่อผู้ป่วยกามโรคและเอดส์
 - ความทุ่มเทของรัฐและเอกชน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนฝั่ง การคัดเลือก และเงินเดือน
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ ความเป็นไปได้ การคัดเลือก หน้าที่ และเงินเดือน
 - ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการให้บริการทั้งบนฝั่งและบนเรือ
 - คำแนะนำในการให้บริการอย่างยั่งยืน

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มที่ 4 กัปตันเรือ / หัวหน้าลูกเรือ

1. ภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล
 - สถานที่ที่นำเรือออกไปหาปลา ในประเทศและต่างประเทศ
 - ระยะเวลาที่นำเรือออกไปหาปลา และเวลาที่อยู่บนฝั่ง
 - จำนวนลูกเรือที่ทำงานในเรือ
 - ระยะเวลาที่ได้พักหลังจากกลับเข้าฝั่งจนกระทั่งออกไปใหม่
2. ข้อมูลทั่วไปของลูกเรือ
 - ความสัมพันธ์ของลูกเรือไทยและลูกเรือต่างชาติที่ทำงานอยู่ในเรือลำเดียวกัน
 - ตารางการทำงานของลูกเรือประจำวัน
 - สภาพการพักอาศัยและสถานที่ของลูกเรือทั้งในเรือและบนบก
 - สภาพความเป็นอยู่และการใช้เวลาว่าง
 - เมื่อขึ้นฝั่งมีเวลาว่างนานเท่าใด
 - มีกิจกรรมหรืองานอดิเรกอะไรบ้างเมื่ออยู่บนฝั่ง
 - ส่วนใหญ่จะไปที่ไหนเมื่ออยู่บนฝั่ง / ไปเป็นกลุ่มหรือไปตามลำพัง
 - เมื่ออยู่บนเรือมีเวลาว่างนานเท่าใด
 - มีกิจกรรมหรืองานอดิเรกอะไรบ้างเมื่ออยู่บนเรือ / ทำคนเดียวหรือเป็นกลุ่มกับเพื่อน
3. การติดต่อสื่อสารของลูกเรือกับครอบครัวหรือบุคคลอื่นในขณะออกเรือ
 - การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการสื่อสาร ของลูกเรือ (เช่น วิทยุสื่อสาร วีดีโอ หนังสือ เป็นต้น)
 - วิธีการและความถี่ในการติดต่อกับครอบครัวหรือคนบนฝั่ง
 - ความถี่และกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นเมื่อพบเรือแม่
 - ระบบส่งต่อผู้ป่วยเมื่อเกิดมีกรณีฉุกเฉินระหว่างอยู่กลางทะเล
 - ความถี่ในการติดต่อกับเรือแม่ (เฉพาะเรือประมงประที่เดินเรือระหว่างประเทศ)
4. เรื่องเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ของลูกเรือ
 - ความตระหนักและรับรู้ความเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
 - พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ในกลุ่มลูกเรือในจังหวัดและในเรือ (มีเพศสัมพันธ์ ใช้เข็มฉีดยา สก๊วหนัง เป็นต้น)
 - คู่นอนของลูกเรือ (คู่นอนประจำ คู่นอนชั่วคราว หญิงขายบริการ เพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน)
 - ความรู้เกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์ที่จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ
 - ทักษะการติดต่อลูกเรือที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือติดเชื้อเอดส์
 - พฤติกรรมการรักษาตนเองของลูกเรือเพื่อรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือเอดส์

5. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการรักษาและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ทั้งบนบกและในเรือ

ก. บริการที่มีอยู่

- สถานที่ ประเภท ระยะเวลา อื่นๆ
- ความช่วยเหลือต่อลูกเรือที่ติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือเอดส์

ข. ข้อเสนอแนะ

- การให้บริการด้านสาธารณสุขในปัจจุบันสำหรับลูกเรือประมงไทย มีที่ใด และอย่างไร
- ความเป็นไปได้และรูปแบบของการให้บริการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม แก่ลูกเรือ
- สถานที่และรูปแบบของการบริการที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่และ ชุมชนของลูกเรือ
- ระบบส่งต่อผู้ป่วยกามโรคและเอดส์
- ความทุ่มเทของรัฐและเอกชน
- คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนฝั่ง และการคัดเลือก
- คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข บนเรือ ความเป็นไปได้ ลักษณะงาน ค่าจ้าง และการคัดเลือก
- ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการให้บริการทั้งบนฝั่งและบนเรือ
- คำแนะนำในการให้บริการอย่างยั่งยืน

หนังสือแสดงความยินยอมด้วยวาจาให้ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มของกลุ่มที่ 5
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
ในจังหวัดสงขลาและสมุทรสาคร

จังหวัด

สงขลา 1

สมุทรสาคร 2

สวัสดีครับ ดิฉัน/ผม (ชื่อผู้สัมภาษณ์) เป็นตัวแทนจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ของลูกเรือคนไทย เพื่อนำข้อมูลไปใช้สำหรับดำเนินงานโครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงของกระทรวงสาธารณสุข

ในการสัมภาษณ์นี้ดิฉัน/ผมจะถามข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่านที่ทำงานเป็นลูกเรือไทยและการใช้บริการด้านสาธารณสุขเมื่อท่านเจ็บป่วยหรือต้องการใช้บริการ

การสัมภาษณ์นี้จะใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง ถ้าท่านรู้สึกลำบากใจในการตอบ ท่านสามารถปฏิเสธการตอบคำถามหรือขอหยุดการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้ อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าขอยืนยันว่าชื่อของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่ถูกนำไปเผยแพร่ในเอกสารใดทั้งสิ้น และจะให้ที่อยู่ที่ท่านสามารถติดต่อกลับเมื่อท่านต้องการสอบถามเกี่ยวกับโครงการนี้

ดิฉัน/ผมได้อ่าน (หรือ ผู้สัมภาษณ์ได้อ่านให้ฟัง) ข้อความในหนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจแล้วและท่านยินดีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งนี้ จึงให้ผู้สัมภาษณ์ลงนามเป็นหลักฐานว่าท่านได้ตกลงให้ข้อมูลด้วยวาจาแล้ว

.....
ลายมือชื่อผู้สัมภาษณ์
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

หากท่านมีปัญหาหรือคำถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ครั้งนี้
ท่านสามารถติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
โครงการส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ในกลุ่มลูกเรือประมงไทย
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 226

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม

กลุ่มที่ 5 ลูกเรือประมงไทย

1. คำถามเริ่มต้นการสัมภาษณ์

ก. บนเรือ

- ตารางการทำงาน สภาพความเป็นอยู่และการใช้เวลาว่าง
เมื่ออยู่บนเรือ ในแต่ละวันทำอะไรบ้าง
เมื่ออยู่บนเรือมีเวลาว่างนานเท่าใด
กิจกรรมคลายเครียดที่ทำเมื่อมีเวลาว่างขณะอยู่ในเรือ
กิจกรรมดังกล่าวทำคนเดียวหรือทำกับเพื่อน
- การใช้เครื่องมือสื่อสาร วิทยุ โทรศัพท์ วีดีโอ หนังสือ
- เรือที่ทำงานไปประเทศใดบ้าง
- มีคนต่างชาติในเรือที่ท่านทำงานหรือไม่ มาจากประเทศใดบ้าง เข้ากันได้หรือไม่

ข. บนฝั่ง

- เวลาที่อยู่บนบกเมื่อเรือเทียบท่า
- การใช้เวลาว่างเมื่ออยู่บนบก ในแต่ละวันทำอะไรบ้าง
กิจกรรมคลายเครียดที่ทำเมื่อมีเวลาว่างขณะอยู่บนบก
กิจกรรมดังกล่าวทำคนเดียวหรือทำกับเพื่อน

2. สถานะสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์

- ปัญหาเรื่องสุขภาพทั่วไปของลูกเรือ
- ลูกเรือไปที่ไหน หรือทำอะไรเมื่อเจ็บป่วย ทั้งบนฝั่งและในเรือ
- เจ้าของเรือมีการช่วยเหลืออะไรบ้างเมื่อลูกเรือป่วย
- การใช้บัตรรักษาตามโครงการ 30 บาท
- ถ้าลูกเรือมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเอดส์ เขาจะอย่างไร
- ความรู้สึกของลูกเรือที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
 - ขณะเป็นลูกเรือ
 - ปัญหาในการรักษา
 - ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อผู้เป็นโรค
- ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์จากที่ใดบ้าง ท่านทราบอะไรบ้างและอยากทราบอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์

3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์

- ความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันหรือลดภาวะเสี่ยงการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเอดส์
- ความรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายและการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเอดส์
- ความกระตือรือร้นที่จะไปรับบริการของลูกเรือ ค่าบริการรักษา

4. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการรักษาและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ทั้งบนบกและในเรือ

ก. บริการที่มีอยู่

- ประเภทของบริการที่มีอยู่ การเข้าถึงบริการ
- การใช้บริการของลูกเรือ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ

ข. ข้อเสนอแนะ

- บนฝั่ง
 - ความต้องการความช่วยเหลือในการรักษา และป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
 - เวลาที่เหมาะสมในการให้บริการ
 - สถานที่ที่เหมาะสม หรือสถานที่ที่ต้องการให้มี
 - ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการให้บริการบนบก
 - ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการให้บริการ
- บนเรือ
 - ความต้องการความช่วยเหลือในการรักษาและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
 - ความต้องการ และประโยชน์ของการมีอาสาสมัครสาธารณสุขบนเรือ
 - อาสาสมัครสาธารณสุขในเรือควรจะเป็นใคร (กัปตัน (ใต้) ยี่สิบ (รองกัปตัน) ช่างเครื่อง)
 - คุณสมบัติของอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือควรจะเป็นอย่างไร และมี ความรับผิดชอบอะไรบ้าง (จ่ายยา รักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จ่ายยารักษาโรคฉวยโอกาสสำหรับผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี)
 - ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการให้บริการ

